SPRÁVA
O ČINNOSTI
MATICE SLOVENSKEJ
ZA ROK 2014

Z doručených podkladov spracoval Peter Cabadaj

V Martine 18. augusta 2015

A) Správa o činnosti Matice slovenskej

ÚVOD

Hlavné podujatia MS v roku 2014

2 014 – ROK KRÁĽA SVÄTOPLUKA a ANDREJA HLINKU
1 120. výročie smrti kráľa Svätopluka
150. výročie narodenia Andreja Hlinku

Január

Výročie vzniku SR

Okrúhly stôl (OS) pod názvom „Búrka matičných nápadov".
Téma: Šírenie objektívnych informácií vo verejnoprávnych médiách
miesto konania: Bratislava
dátum: 30. 1.

Vyhlásenie súťaží

- Svätoplukovo kráľovstvo ožíva
- Matičná esej
- Matica slovenská včera a dnes – počítačové prezentácie

Február

OS na tému Zamestnanosť a mobilizácia pracovných príležitostí (mestské aglomerácie; vidiek; podpora vedy a aplikovaného výskumu)
miesto konania: Trnava
dátum: 27. 2.

Marec

1120. výročie smrti kráľa Svätopluka
miesto konania: Bratislava
dátum: 19. 3.

75. výročie Malej vojny (Hrdinovia Malej vojny z marca 1939); v spolupráci s mestom Spišská Nová Ves
miesto konania: Spišská Nová Ves
dátum: 21. 3.

OS na tému „Vynášanie“ slovenskej literatúry do sveta
miesto konania: Bratislava
dátum: 27. 3.

Šaliansky Maťko – celoslovenské kolo, 21. ročník
miesto konania: Šaľa
dátum: 28. 3.

Apríl

OS na tému Postavenie vedy v Matici slovenskej
miesto konania: Martin
dátum: 29. 4.

100. výročie Gymnázia Jána Francisciho v Levoči; v spolupráci s viacerými partnermi
miesto konania: Levoča
dátum: 25. – 27. 4.

Máj

Národný sviatok na Devíne s osobitným zameraním na blížiaci sa Rok Ľ. Štúra
miesto konania: Devín
dátum: 3. – 4. 5.

Rendezvous s M. R. Štefánikom; 2. ročník
miesto konania: Bratislava
dátum: 4. 5.

170. výročie založenia Tatrína; v spolupráci s mestom Liptovský Mikuláš
miesto konania: Liptovský Mikuláš
dátum: 27. 5.

OS na tému Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (oblasť vzdelávania; oblasť kultúry a duchovného života; vzťah k miestnej a oblastnej práve)
miesto konania: Fiľakovo alebo Lučenec
dátum: 28. 5.

Jún

Dni kráľa Svätopluka po celom Slovensku; v spolupráci s viacerými partnermi

48. ročník literárneho festivalu Slovesná jar, spojený so 153. výročím Memoranda národa slovenského
miesto konania: Martin
dátum: 3. – 6. 6.

Prečo mám rad slovenčinu, prečo mám rád Slovensko – celoslovenské kolo
miesto konania: Nové Zámky
dátum: 5. 6.

165. výročie tragickej smrti Juraja Langsfelda
miesto konania: Kremnica
dátum: 22. 6.

100. výročie vypuknutia prvej svetovej vojny; v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom
miesto konania: Trnava
dátum: 28. 6.

Vyhlásenie celoslovenskej výtvarnej a literárnej súťaže Svätoplukovo kráľovstvo ožíva
miesto konania: Šintava
dátum: 6. 6.

Júl

Dni Slovanov; v spolupráci s občianskym združením Slavica
miesto konania: Nitra a okolie
dátum: 3. – 6. 7.

Cyrilo-metodské oslavy; v spolupráci s príslušnými samosprávami
miesto konania: Nitra, Terchová, Branč
dátum: 4. – 5. 7.

Medzinárodný letný tábor Matice slovenskej, 23. ročník
miesto konania: Vysoké Tatry
dátum: 6. – 20. 7.

Národný výstup na Sitno; v spolupráci s viacerými partnermi
miesto konania: Sitno
dátum: 20. 7.

O**dhalenie busty Andreja Hlinku počas 52. ročníka medzinárodného folklórneho festivalu** Jánošíkove dni
miesto konania: Terchová
dátum: 26. 7.

August

Národné matičné slávnosti – o. i. odhalenie búst A. Hlinku a M. Rázusa v Parku sv. Cyrila a Metoda, 95. výročie oživotvorenie MS
miesto konania: Martin
dátum: 1. – 4. 8.

Národný výstup na Kriváň; v spolupráci s viacerými partnermi
dátum: 16. 8.

Hontianska paráda; v spolupráci s viacerými partnermi
miesto konania: Hrušov
dátum: 23. – 24. 8.

September

Dni Andreja Hlinku – celonárodné oslavy 150. výročia narodenia A. Hlinku; v spolupráci s mestom Ružomberok
miesto konania: Ružomberok
dátum: 26. – 28. 9.

OS na tému Vlastenectvo – pozitívna hodnota 21. storočia
miesto konania: Bratislava
dátum: 25. 9.

Október

100. výročie vypuknutia prvej svetovej vojny
miesto konania: Humenné
dátum: 20. 10.

Trenčín, Trnava ruža voňavá
miesto konania: Dubnica nad Váhom
dátum: 25. 10.

November

Vyhlásenie výsledkov 16. ročníka súťaže školských časopisov PRO SLAVIS 2014; v spolupráci s viacerými partnermi
miesto konania: Žilina
dátum: 9. 11.

100. výročie smrti tajomníka MS Františka Víťazoslava Sasinka (odborný seminár, odhalenie pamätnej tabule); v spolupráci s mestom Skalica
miesto konania: Bratislava, Skalica
dátum: 18 – 19. 11.

100. výročie narodenia a 30. výročie úmrtia Janka Silana
miesto konania: Važec
dátum: 24. 11

December

100. výročie narodenia spisovateľa a exilového dejateľa Mikuláša Šprinca – v spolupráci s mestom Krompachy (odborný seminár)
miesto konania: Krompachy
dátum: 2. 12.

Slovenský festival poézie Beniakove Chynorany (120. výročie narodenia Valentína Beniaka); v spolupráci s viacerými partnermi
miesto konania: Chynorany
dátum: 5. – 7. 12.

100. výročie narodenia Imricha Kružliaka; – v spolupráci s mestom Detva a MO MS Bratislava
miesto konania: Mníchov, Nemecko
dátum: 9. 12.

OS na tému Stav štátnej politiky v oblasti kultúry
miesto konania: Bratislava
dátum: 16. 12.

• • •

Sekretariát predsedu a správcu Matice slovenskej

Sekretariát zabezpečoval svoje úlohy v zmysle Stanov MS a svojho štatútu. Rovnako ako v minulosti organizačne zabezpečoval zasadnutia orgánov MS a prípravu materiálov na tieto rokovania. Pripravoval a viedol kompletnú administratívnu agendu sekretárskych činností predsedu a správcu MS a ich poradných orgánov, spolupracoval s Dozorným výborom MS. Sekretariát spravuje emailové kontá predseda@matica.sk (v Bratislave), spravca@matica.sk a sekretariat@matica.sk (v Martine)). S elektronickou poštou sekretariát pracoval samostatne, resp. podľa pokynov predsedu a správcu MS. Pripravoval a organizoval ich program, samostatne vybavoval protokolárne záležitosti s pozvaniami predsedu a správcu MS. Podieľal sa na organizovaní celomatičných podujatí (Národné matičné slávnosti, Národná slávnosť na Devíne) i na rôznych ďalších matičných podujatí na celoslovenskej úrovni. Pracovníčky sekretariátu v Martine samostatne zabezpečovali na personálnu agendu pre všetky pracoviská MS. Pripravovali všetky podklady ohľadne nástupu a ukončovania pracovných pomerov, viedli agendu dohodárov a s tým súvisiace náležitosti, vypracovávali výkazy, pripravovali podklady pre štatistiky, podieľali sa na realizácii personálnej politiky organizácie. Vzhľadom na množstvo personálno-mzdových opatrení je to hlavná náplň ich práce. Pre všetkých zamestnancov MS zabezpečovali zahraničné služobné cesty.

Pracovisko ku koncu roka 2014 malo 7 pracovníkov. V Martine má 5 pracovníkov (správca, vedecký tajomník, tajomník MS, dve referentky), v Bratislave 2 pracovníkov (predseda MS, riaditeľ Sekretariátu). Počas roka 2014 sa v rámci reštrukturalizácie udialo viacero personálnych zmien. Jednou z nich bola zmena na pozícii správcu MS – od polovice júna 2014.

• • •

Dozorný výbor Matice slovenskej

Rok 2014 bol pre MS z hľadiska finančného zabezpečovania jej činnosti rokom krízovým. Už koncom roka 2013 bolo zistené, že finančné prostriedky na zabezpečovanie základných činností orgánov a organizácií MS sú obmedzené. Napriek týmto skutočnostiam Dozorný výbor MS (DV) vykonával dohľad nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych noriem, s osobitným zreteľom na Zákon o MS, Stanovy MS a ostatné vnútro matičné hospodársko-ekonomické, organizačné a právne normy.

• • •

Popri tom DV priebežne riešil námety a podnety od jednotlivých členov, resp. organizácií MS. Keďže v roku 2014 bola v MS vykonaná kontrola z Najvyššieho kontrolného úradu SR, DV sa podrobne zaoberal prerokovaním obsahu protokolu NKÚ a aktívne sa podieľal na návrhu opatrení Predsedu MS v záujme splnenia úloh, vyplývajúcich z označeného protokolu NKÚ. DV sa viackrát zaoberal dohľadom nad pripravovaným rozpočtom MS na rok 2014 a upozorňoval na sporné otázky, vyplývajúce z tvorby rozpočtu na rok 2014. V tejto súvislosti DV veľmi dôrazne upozorňoval na skutočnosť, že v najväčšej kapitálovej spoločnosti, v ktorej má MS väčšinový majetkový podiel, sa už dlhšiu dobu nedarí dosahovať zisk, ktorý je podmienkou získania dividend v prospech MS. V mesiacoch jún a júl 2014 sa DV veľmi podrobne zaoberal situáciou v MS, a to na všetkých stupňoch riadenia, na základe analýzy, ako aj doposiaľ vykonaných kontrol, výsledkov kontroly NKÚ, kontroly Ministerstva kultúry SR a poslaneckého prieskumu v MS. DV prijal jednomyseľné vyhlásenie voči Výboru MS, ako aj vedúcim funkcionárom a vedúcim pracovníkom MS, a to na základe titulu vyplývajúceho zo Stanov MS, hlava VII. čl. 5 ods. 4, písm. d). Vyhlásenie DV bolo adresované všetkým členom Výboru MS, predsedníctvu, všetkým vedúcim funkcionárom, vrátane predsedu MS, ako aj vedúcim pracovníkom MS a predsedom krajských rád MS. Okrem vyššie uvedených skutočností sa DV veľmi vážne zaoberal otázkami zriaďovacích listín domov MS, ku ktorým na základe vykonanej kontroly prijal rozhodnutie, ktorým pozastavil výkon zriaďovacích listín domov MS na Slovensku z dôvodu nesúladu so zákonom 176/2004 Z. z. Súčasne DV prijal opatrenia s odporúčaním vedeniu MS, ako treba postupovať pri tvorbe a schvaľovaní nového obsahu zriaďovacích listín domov MS. Zároveň DV veľmi dôrazne odporučil Výboru i predsedníctvu MS, aby sa začali zaoberať prípravou nového obsahu Zásad hospodárenia MS tak, aby boli Výborom MS predložené na prerokovanie a schválenie najbližšiemu Valnému zhromaždeniu MS alebo ním povereného Snemu MS. V týchto súvislostiach na svojom júnovom zasadnutí v roku 2014 dospel DV k záveru, že je permanentne potrebné upozorňovať na vážne nedostatky a vyzývať orgány MS, vedúcich funkcionárov a vedúcich pracovníkov, aby svojimi schopnosťami a zodpovednosťou prispeli ku konsolidácii pomerov v MS. Súčasne DV na základe získaných informácií odporučil Výboru MS, aby sa dôraznejšie zaoberal priebehom digitalizácie a odporučil vytvoriť komisiu, ktorej úlohou bude priebežne sa zaoberať vykonávaním digitalizácie Archívu MS.

S poukázaním na pretrvávanie negatívnych hospodárskych výsledkov v Neografii, a. s., na októbrovom zasadnutí bola prerokovaná správa o súčasnom stave a perspektívnom vývoji v označenej spoločnosti – za účasti vrcholového manažmentu Neografie na čele s predsedom predstavenstva Mgr. Stanislavom Muntágom a generálnym riaditeľom Ing. Patrickom Schwabom. Okrem toho na spomínanom zasadnutí boli prerokované informácie z vykonanej kontroly Ministerstvom kultúry MS, ako aj informácia o priebehu a výsledkoch poslaneckého prieskumu. Okrem uvedeného sa DV na tomto zasadnutí zaoberal podrobnou informáciou o hospodárení MS za rok 2014 a prípravou rozpočtu za rok 2015, pričom zo slov správcu MS Mgr. Maroša Smolca vyplynulo, že hospodársko-ekonomicky úsek v MS nastúpil cestu reštrukturalizácie hospodárenia a konsolidácie ekonomických pomerov v organizácii. V tejto súvislosti bol ocenený prístup DV, jeho jednotlivých členov vrátane predsedu. Správca MS uviedol, že aktívne napomáhajú pri riešení problémov v rámci reštrukturalizácie.
S poukázaním na vykonané kontroly vo vnútri organizácie – NKÚ, Ministerstvom kultúry SR, kontrolami a dohľadom DV – sa DV zaoberal možným vznikom spôsobenej škody veľkého rozsahu, porušovaním finančnej disciplíny, neoprávneným použitím finančných prostriedkov; súčasne vyzval členov vedenia MS, aby bola bližšie špecifikovaná zodpovednosť, najmä pri predčasnom skončení digitalizácie Archívu MS, ako aj finančné dôsledky, ktoré vyplynuli z neplatnosti zámennej zmluvy medzi Neografiou, a. s., a Maticou slovenskou.

V závere roka 2014 DV pozitívne hodnotil predovšetkým prístup správcu MS, podpredsedov MS, ako aj niektorých členov Výboru MS, ktorí sa aktívne prejavili pri napĺňaní vyhlásenia DV. Toto vyhlásenie sa týkalo postupného odstraňovania nedostatkov z minulého funkčného obdobia, zvyšovania nárokov na prácu v MS, ako aj materiálovej a finančnej konsolidácie v záujme zabezpečovania aktívnej činnosti MS pri napĺňaní programu, ktorý bol vytýčený Valným zhromaždením MS v októbri 2013.

• • •

Vedné ústredie Matice slovenskej

Vedné ústredie (VÚ) koordinuje vedecký výskum a prezentačnú činnosť MS. V súlade so Štatútom MS je organizačným, koordinačným a metodickým ústredím spoločenských vied v oblasti vedy a výskumu, a tiež pre výskum Slovákov v zahraničí a vzťahov k nim. Združuje riaditeľov matičných vedeckých pracovísk, ako aj predsedov vedeckých odborov. Na čele VÚ je vedecký tajomník.

Dňa 29. apríla 2014 zorganizovalo VÚ v Martine matičný okrúhly stôl s názvom Postavenie vedy v Matici slovenskej. Na základe jeho záverov bola do konca júna pripravená výzva na zverejnenie grantového systému na podporu vedeckých projektov v MS. Konkrétne išlo oblasti literárnej vedy a histórie, historiografie, života Slovákov v zahraničí, slovakistiky, kulturológie, politológie, národohospodárstva, národnostných vzťahov, pričom osobitná pozornosť sa venovala otázkam spätým s minulosťou a súčasnosťou južného Slovenska, dejinami miestnych odborov a osobností spätých s MS. Dotácia z matičného grantového systému bola určená na vedecký výskum, prípravu vedeckých konferencií, vedeckých a odborných seminárov, edičnú činnosť a výstavnícke aktivity. O grant sa uchádzali vedecké ústavy a odborné pracoviská MS a vedecké odbory MS. Možnosť zapojiť sa do grantového systému využili Slovenský literárny ústav MS, Slovenský historický ústav MS a Politologický odbor MS. Jednotlivé žiadosti o poskytnutie dotácie z grantového systému na podporu vedeckých projektov posúdila a vyhodnotila komisia Výboru MS pre vedu. Vyúčtovanie všetkých schválených dotácií na vedecké projekty sa zrealizovalo do 20. decembra 2014.

VÚ organizačne a programovo zabezpečovalo realizáciu projektov, ktoré prostredníctvom grantového systému finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR. Konkrétne išlo o projekty Mladí vo večnosti (70. výročie SNP), Janko Silan a Slovenská katolícka moderna (100. výročie narodenia a 30. výročie smrti básnika J. Silana) a Slovenskí spisovatelia a umelci vo Veľkej vojne (100. výročie vypuknutia 1. svetovej vojny. Konkrétne išlo cyklus odborných prednášok na príslušné témy, ktoré sa uskutočnili v 14 mestách našej republiky. Celkovo sa na podujatiach zúčastnilo takmer 1 700 záujemcov. Okrem spomenutých projektov VÚ organizačne a programovo zabezpečovalo aj podujatia, venované 70. výročiu založenia Zahraničnej Matice slovenskej (Ružinov, Trenčín, Dolný Kubín).

V súčinnosti so Slovenským literárnym ústavom MS sa VÚ podieľalo na organizačnom a programovom zabezpečení 48. ročníka Slovesnej jari – najstaršieho literárneho festivalu na Slovensku. Spoločne s Krajanským múzeom MS organizačne a programovo zabezpečilo Národné matičné slávnosti, ktoré sa konali pri príležitosti 151. výročia založenia MS.

Osobitnú kategóriu činnosti VÚ predstavovala príprava kultúrnych, odborných a vedeckých projektov MS, ktoré sa v roku 2015 uchádzajú o podporu z grantového systému Ministerstva kultúry SR, a príprava série podkladových materiálov na rokovania predsedníctva a Výboru MS.

Činnosť VÚ zabezpečoval v roku 2014 jeden pracovník – vedecký tajomník MS.

Prehľad činnosti Mgr. Petra CABADAJA

Knižné vydania

Cyrilometodské dni v Terchovej. Pamätnica (1990 – 2014). Žilina: Krajské kultúrne stredisko v Žiline, 2014, 107 s.

Štúdie

Janko Silan a Slovenská katolícka moderna. Martin: Matica slovenská, 2014, 16 s.Zahraničná Matica slovenská. 55. výročie založenia. Martin: Matica slovenská, 2014, 16 s.

Juraj Jánošík vo výtvarnom umení, hudbe a balete. In: Juraj Jánošík. Veľká kniha o zbojníckom kapitánovi. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 134 – 145.
Na veľké údery osudu sa treba pripraviť. Doslov alebo Ján Červeň v širších súvislostiach. In: Červeň, J.: Chcem spáchať akýsi literárny hriech. Z osobných denníkov autora 1935 – 1940. Martin: Slovenský literárny ústav MS, 2014, s. 67 – 72.
Pápež, ktorý nosil Slovákov v srdci. In: Duchaplný cestopis po stopách Jána Pavla II. v našich regiónoch. Žilina: Krajská knižnica v spolupráci s poľskými partnermi, 2014, s. 67 – 81. (Slovensko-poľské vydanie)

Odborné články, publicistika

Naša slovenčina. In: Prečo mám rád slovenčinu. Prečo mám rád Slovensko. 22. ročník. Bratislava: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, s. 7.
Matičná veda. Propagačná skladačka. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 2 – 4.
Rozprávanie o slovenskom Prometeovi. Pred 260 rokmi sa narodil Jozef Ignác Bajza. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 80 – 81.
Písal o výpredaji ľudskosti. Storočnica narodenia Jána Okáľa. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 187 – 189.
Básnik krásy Bohom stvoreného sveta. Dve výročia Svetloslava Veigla. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 203 – 204.
Živý pomník slovenského ducha v zahraničí. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 219 – 221.
Keď všetky cesty viedli do Ríma. Povojnový exodus slovenskej inteligencie. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 221 – 223.
Filmový experimentátor Elo Havetta. K 40. výročiu smrti. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská, 2014, s. 227 – 228.
More ho vyslobodila z väzenia provincionálnosti. Spomienka na Eugena Vesnina. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 1, s. 22 – 28.
Svetový úspech Terchovskej muziky. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 2, s. 154 – 155.
Kardinál Jozef Tomko 90-ročný. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 3, s. 5 – 8.
Janko Silan v súradniciach katolíckej moderny. Venované 100. výročiu básnikovho narodenia. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 11, s. 8 – 16.
Imrich Kružliak. Cesta za pravdou. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 12, s. 5 – 8.
Nedožité 85. narodeniny Milana Ferka. In: Slovenské pohľady, roč. IV+130, 2014, č. 12, s. 143 – 144.
Terchovská muzika je už v UNESCO. In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014, č. 1 (jar), s. 16 – 17.
Ovocie matičnej činnosti v regiónoch. Národné matičné slávnosti 2014. In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014, č. 2 – 4 (leto, jeseň, zima), s. 10.
Piráti krásy alebo básnici z neba. In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014, č. 2 – 4 (leto, jeseň, zima), s. 30 – 31.
Keď blízko bolo čoraz ďalej. Naozajstná spomienka na Joža Urbana . In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014 č. 2 – 4 (leto, jeseň, zima)), s. 34.
Život otvorených dverí. Imrich Kružliak oslavuje storočnicu. In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014, č. 2 – 4 (leto, jeseň, zima), č. 42, s. 52.
Keď mali Slováci v Kanade Bratislavský park. In: Slovensko, roč. XXXVI., 2014, č. 2 – 4,
Slovenská štátnosť v poézii a próze. Obhajoba Slovákov na vlastný štát v tvorbe exilových literátov In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 11, s. 8.
Matičná veda a výskum by nemali živoriť. (Rozhovor s P. Cabadajom). In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 22, s. 2.
Druhý zápis Zahraničnej Matice. Čas, keď sa Matica slovenská tretí raz zapisovala do dejín. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014 č. 35, s. 11.

Mladí vo večnosti – Janko Čajak. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 1, s. 3. (Vyšlo 1. 2. 2014)
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 1, s. 3. (Vyšlo 1. 2. 2014)
Básnik národný i európsky. 120. výročie narodenia Valentína Beniaka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 1, s. 10 – 12. (Vyšlo 1. 2. 2014)
Slávne rukopisy. Martin Rázus: Matka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 1, s. 13. (Vyšlo 1. 2. 2014)
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 2, s. 3. (Vyšlo 22. 2. 2014)
Ťažko uveriteľný príbeh jedného bizarného života. Pred 100 rokmi sa narodil William Seward Burroughs. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 2, s. 10 – 11. (Vyšlo 22. 2. 2014)
Mladí vo večnosti – Eva Kostolányiová. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 2, s. 12 (Vyšlo 22. 2. 2014)
Slávne rukopisy. Hugolín Gavlovič: Valaská škola mravúv stodola. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 2, s. 13. (Vyšlo 22. 2. 2014)
Mladí vo večnosti – Peter Balgha. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, 2014, č. 3, s. 7. (Vyšlo 29. 3. 2014)
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 3, s. 9. (Vyšlo 29. 3. 2014)
Keď vyčíňal nespútaný živel... Krátke rozprávanie o Charlesovi Bukowskom. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 3, s. 10 – 12. (Vyšlo 29. 3. 2014)
Slávne rukopisy – Koloman Sokol Jozefovi Cincíkovi. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 3, s. 13. (Vyšlo 29. 3. 2014)
Slovesnej jari. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 4 – 5, s. 2. (Vyšlo 24. 5. 2014)
Mladí vo večnosti – Peter Zvon. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 4 – 5, s. 8. (Vyšlo 24. 5. 2014)
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 4 – 5, s. 11 (Vyšlo 24. 5. 2014)
Slávne rukopisy. Pavol Országh Hviezdoslav: Agar. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 4 – 5, s. 26. (Vyšlo 24. 5. 2014)
Mladí vo večnosti – Jozef Hollý. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 6 – 7, s. 7. (Vyšlo 2. 8. 2014).
Slovenská katolícka moderna. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 6 – 7, s. 10 – 12 . (Vyšlo 2. 8. 2014)
Slávne rukopisy. Jozef Hložník (Hložanský): Písmo do Svätého Martina. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 7, s. 6 – 7, s. 15. (Vyšlo 2. 8. 2014)
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15 2014, č. 6 – 7, s. 15. (Vyšlo 2. 8. 2014)
Mladí vo večnosti – Samuel Rožnay In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 8 – 9, s. 8.
Tvorba krytá životom. Spomienka na Ivana Kadlečíka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 8 – 9, s. 12 – 13.
Slávne rukopisy. Samuel Štúr: Laus Artium Litterarum. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 8, s. 8 – 9.
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 9, s. 8 – 9.
Étos Novembra 1989. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 10 – 12, s. 2.

Mladí vo večnosti – Janko Novák. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 10 – 12, s. 9.
Básnické hľadanie strateného raja. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 10 – 12, , s. 21 – 22.
Portrét mladého umelca. Literárna hádanka. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský, roč. 15, 2014, č. 10 – 12, s. 23.
Vtedy pred 25 rokmi. In: Viera a život, roč. XXIV., 2014, č. 6, s. 79 – 80.
Dotýkanie s výročiami I. Z banálneho príbehu vedel vyčarovať magický text (Julio Cortázar). In: Dotyky, roč. XXVI., 2014, č. 6, s. 12 – 13.
Poézia ako viera v krásu a dobro. Pred 120 rokmi sa narodil básnik Valentín Beniak. In: Knižnica, roč. 15, 2014 č. 1, s. 79 – 81.
Za Ľubicou Bartalskou. In: Knižnica, roč. 15, 2014, č. 4, s. 107.
Terchovská muzika znie roky aj v Turci, teraz je v dedičstve UNESCO. In: MY Turčianske noviny, roč. 23/54, 2014 č. 6, s. 12.
Inšpiračným zdrojom sa mu stal jeho vlastný pohnutý osud. In: MY Turčianske noviny, roč. 23/54, 2014 č. 29, s. 14.

Tlačové správy

Za autonómnosť vedy v Matici. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 20, s.11.
Národné matičné slávnosti 2014. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 33, s. 11.
Zoznámme sa... s novými laureátmi. Hlinkova esej 2014. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 41, s. 12.
Moderné stvárnenie zaujalo mládež. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 43 – 44, s. 19.

Prednášky

Liptovský Mikuláš, 29. 1. 2014
Slovenský spolok Detvan v Prahe
Žilina, 20. 4. 2013
Slovenská literatúra v zahraničí
Martin, 23. 5. 2013
Slovenskí spisovatelia, umelci a kultúrni pracovníci na bojiskách prvej svetovej vojny
Tvrdošín, 17. 6. 2014
Ignác Gessay v kontexte slovenského života v Amerike
Žilina, 24. 7. 2014
Ľudové odievanie v kontexte národnej kultúry Slovákov
Terchová, 26. 7. 2014
Fotograf Ivan Köhler. 70. výročie narodenia
Námestovo, 21. septembra 2014
Nadčasový odkaz Andreja Hlinku. 150. výročie narodenia
Rožňava, 24. 9. 2014
Mladí vo večnosti. 70. výročie SNP
Revúca, 24. 9. 2014
Mladí vo večnosti. 70. výročie SNP
Holíč, 2. 10. 2014
„Slovenský Sokrates“ Adam František Kollár
Dolný Kubín, 7. 10. 2014
Literárna tvorba Antona Habovštiaka. 90. výročie narodenia
Bratislava – Ružinov, 9. 10. 2014

Okolnosti vzniku Zahraničnej Matice slovenskej. 55. výročie založenia
Michalovce, 16. 10. 2014
Pavol Horov v kontexte slovenskej literatúry a kultúry. 100. výročie narodenia
Dolný Kubín, 21. 10. 2014
Mikuláš Gacek: Sibírske zápisky. 100. výročie vypuknutia prvej svetovej vojny
Bánovce nad Bebravou 23. 10. 2014
Mladí vo večnosti. 70. výročie SNP
Stará Turá, 23. 10. 2014
Mladí vo večnosti
Važec, 24. 11. 2014
Sté výročie narodenia Janka Silana

Organizačné aktivity (výber)

Slovesná jar v Martine. 48. ročník literárneho festivalu
dátum konania: 3. – 6. júna 2014
(participácia na príprave programu, komunikácia s médiami)
52. ročník Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej
dátum konania: 24. – 27. júla 2014
(šéfdramaturg a režisér festivalu)
Národné matičné slávnosti v Martine pri príležitosti 151. výročia založenia Matice slovenskej
dátum konania: 1. – 3. augusta 2014
(dramaturg a režisér programu podujatia, komunikácia s médiami)
Slávnostné vyhlásenie výsledkov literárnej súťaže Matičná esej 2014 – Hlinkova esej pri príležitosti *150. výročia narodenia Andreja Hlinku – v Ružomberku*
dátum konania: 28. septembra 2014
(autor a režisér programu)
55. výročia založenia Zahranične Matice slovenskej.
dátum a miesto konania: 7. októbra 2014, Bratislava-Ružinov
(autor programu, režisér podujatia)

• • •

Slovenský literárny ústav Matice slovenskej

Slovenský literárny ústav MS (SLÚ) v roku 2014 riešil úlohy v zmysle Stanov MS a Zriaďovacej listiny v dvoch základných oblastiach:
a) vedy a výskumu
b) kultúry a osvety

Na úseku vedy a výskumu SLÚ riešil tieto úlohy:

SÚČASNÁ SLOVENSKÁ LITERATÚRA PO ROKU 1989 (hlavný riešiteľ Mgr. M. Grupač, spoluriešitelia: PhDr. Milan Gonda, PhDr. Katarína Sedláková, PhD., Mgr. Zuzana Bukovenová): Projekt je pripravený na publikovanie. Zahŕňa: dopĺňanie databázy autorov podľa stanovených kritérií, vytváranie heslára s CV a krátkou literárno-kritickou poznámkou, taktiež budovanie databázy debutujúcich autorov od

roku 1989 do roku 2011, zoznam literárnych súťaží a ocenených autorov v danom období (1989 – 2011). Uvedený projekt je čiastkovým výstupom vedeckej činnosti v SLÚ MS.

Príprava odborných štúdií k medzinárodnému semináru Literárna veda včera a dnes na UMB v Banskej Bystrici:
Načo sú dnešnému Slovensku humanitné vedy (Z. Bukovenová);
Reflektovanie historických udalostí a súčasného života spoločnosti v „okrajových" literárnych dielach. Pokus o paralelu (M. Gonda);

Súčasná slovenská poézia po roku 1989. Náčrt situácie v oblasti literárno-kritickej reflexie súčasnej poézie a možnosti prezentácie tvorby mladých autorov poézie v súčasnosti (M. Grupač).

Mladí vo večnosti: Projekt prednášok o mladých literátoch, ktorí aktívne pôsobili v SNP a tragicky zahynuli v mladom veku – projekt pripravený k 70. výročiu SNP.
Projekt bol podporený v rámci Grantového systému MK SR. V spoluautorstve: Mgr. Peter Cabadaj. Projekt bol prezentovaný v mesiacoch september – október – november 2014 v mestách: Rožňava, Revúca, Bánovce nad Bebravou a Stará Turá. (M. Grupač)

Pavol Horov**:** Pripravený projekt odborných prednášok. Projekt bol realizovaný v novembri 2014 na podujatí v Michalovciach, projekt bol podporený z Grantového systému MK SR. V spoluautorstve: Mgr. Peter Cabadaj. (M. Grupač)
- Laco Novomeský **–** Odborný seminár v Senici v decembri 2014 pri príležitosti básnikovho nedožitého jubilea. S odborným príspevkom vystúpil Mgr. Marián Grupač.

Na úseku kultúry a osvety:

Kompletná príprava, zabezpečenie a realizácia 48. ročníka tradičného festivalu slovenskej literatúry, knižnej kultúry a umeleckého slova SLOVESNÁ JAR s hlavným programom 3. – 6. júna 2014; podujatia: O Sorbone a pábení (k výročiu narodenia spisovateľa Bohumila Hrabala), Otváranie Modrej katedrály (Slávnostné uvedenie debutovej zbierky básní Oľgy Gluštíkovej v rámci novozaloženej edície V MS Modrá katedrála), Poetic elektric (vystúpenie poeticko-jazzovej formácie z Košíc), beseda na Gymnáziu M. Lettricha v Martine v súvislosti s vydávaním prílohy SNN Orol tatranský.

Príprava a realizácia cyklu prednášok v rámci projektu MLADÍ VO VEČNOSTI - projekt prednášok o mladých literátoch, ktorí aktívne pôsobili v SNP a tragicky zahynuli v mladom veku – projekt pripravený k 70. výročiu SNP. Projekt bol podporený v rámci Grantového systému MK SR V spoluautorstve: Mgr. Peter Cabadaj, Mgr. Zuzana Bukovenová, Mgr. Igor Válek, Ing. Zlatica Halková.

Práca v oblasti celoslovenských literárnych súťaží, hodnotenie súťažných príspevkov, účasť v porotách a i. (Literárny Kežmarok, Matičná esej, Ruže mojej duše – Sečovce, Bilingválne gymnázium M. Hodžu Sučany, Paulínyho Turiec, Hviezdoslavov Kubín, Horovov Zemplín, Jašíkove Kysuce, Literárna Senica L. Novomeského), príprava a vyhlásenie súťaže O cenu Jána Červeňa.

Ján Červeň – Chcem spáchať akýsi literárny hriech: odborná publikáciu z pozostalosti spisovateľa Jána Červeňa. Rukopis knihy bol podporený z Grantového systému MK SR a plánované a vydaný SLÚ MS v spolupráci s V MS na jeseň 2014 (M. Grupač).

Po martinských uliciach: populárno-odborná publikácia približujúca významné osobnosti slovenského kultúrneho, umeleckého, spoločenského a politického života, podľa ktorých sú nazvané ulice mesta Martin. Publikácia ukončená a v rukopise odovzdaná vydavateľovi. V spoluautorstve: Mgr. Peter Cabadaj, Mgr. Igor Válek. (M. Grupač).

Lektorská činnosť a sprevádzanie návštev v MS – výklad najmä pre školské exkurzie (Z. Bukovenová, M. Gonda).

Konzultačná činnosť k literárnym rukopisom, participácia na redakčných prácach

Príprava projektov do grantových systémov:
9 projektov na MK SR na rok 2015: Orol tatranský, cyklus prednášok Súčasná slovenská literatúra po roku 1989, súťaž O Cenu Jána Červeňa, Ján Stacho – „knieža poézie" súbor prednášok a prezentácií pri príležitosti 20. výročia úmrtia, Slovesná jar 2015, Matičné slávnosti 2015, cyklus prednášok Svet-

loslav Veigl a Slovenská katolícka moderna, cyklus prednášok Po štúrovských stopách v slovenských regiónoch, cyklus prednášok 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, cyklus prednášok Prvá svetová vojna a slovenskí spisovatelia.

V prvom polroku 2014 pracovalo v SLÚ 5 pracovníkov; k 1. 6. odišli traja, v súčasnosti pôsobia v ústave dvaja pracovníci.

Prehľad činnosti Mgr. Zuzany BUKOVENOVEJ
(pracovníčka SLÚ)

Plnenie operatívnych úloh zadávaných priebežne priamym nadriadeným Mgr. Mariánom Grupačom i vedeckým tajomníkom Mgr. Petrom Cabadajom.

Korešpondencia, organizačno-administratívna práca, spracovávanie dochádzky SLÚ MS, prehľad v tzv. príručnej knižnici SLÚ MS, evidencia pošty (prijatej, odoslanej i objednávok), tento rok bez účasti v inventarizačnej komisii, no napriek tomu s prehľadom o inventári SLÚ MS v Beňuškovom dome, každoročné vypĺňanie ročných výkazov na ŠÚ SR, niekedy i zastupovanie TIÚ MS v Beňuškovom dome – upratovacie práce, fasovanie materiálu na prevádzku SLÚ MS i príprava pri vernisážach vo výstavných priestoroch – pomoc pri inštalácii obrazov, príprava výstavných priestorov, občerstvenia, pomoc pri odvážaní skončených výstav, napr. spolupráca s In media art a pod. (najnovšia výstava Vincent Hložník – poklad Slovenska).

Redaktorské a korektorské práce, konzultácia s externými žiadateľmi pri bakalárskych i diplomových prácach z jazykového hľadiska.

Plnenie dlhodobejších – vedeckých i osvetových úloh a iné:
vedecké úlohy – dopracovávanie materiálov k pripravovanej publikácii slovníkového typu k súčasnej slovenskej literatúre po roku 1989 ako jedna z riešiteľov ako výstup vedného ústredia a SLÚ MS.

Príprava príspevku na vedecký seminár Literatúra včera a dnes na UMB v Banskej Bystrici plánovaný na september 2014.

Publikovanie v Orlovi tatranskom – recenzie.

publikovanie článkov z podujatí SLÚ MS na matičnú internetovú stránku (zo Slovesnej jari 2014 a pod.).

Osvetová činnosť – príprava powerpointových prezentácií k dejinám MS i súčasnosti, vybrané výročia udalostí i osobností na rok 2014, príprava prezentácie k slovenskej kultúre a tradíciám na Bilingválne gymnázium v Tisovci v spolupráci s DMS Rimavská Sobota, prezentácia o MS na ZŠ v Dolnej Porube v spolupráci s DMS Dubnica nad Váhom.

Spolupráca so SNK (vzhľadom na obmedzenie tejto spolupráce od 1. 7. 2014 – 30. 6. 2015 kvôli rekonštrukčným prácam v SNK bolo potrebné pripraviť všetky dokumenty – články a publikácie na pripravované projekty SLÚ MS na rok 2014 do 30. 6. 2014).

Spolupráca s projektovou manažérkou MS na obsahovej stránke pri posielaní žiadostí na granty na MK SR i na Mesto Martin na rok 2014 - podporené i nepodporené: Mladí vo večnosti, Ján Červeň: Denník, súťaž O cenu Jána Červeňa, Literatúra po roku 1989, Malý zúrivý Piatok, Orol tatranský, Janko Silan a katolícka moderna, Slovesná jar, Po martinských uliciach.

Spolupráca pri príprave 9 projektov na MK SR na rok 2015: Orol tatranský, cyklus prednášok Súčasná slovenská literatúra po roku 1989, súťaž O Cenu Jána Červeňa, Ján Stacho – „knieža poézie“ súbor prednášok a prezentácií pri príležitosti 20. výročia úmrtia, Slovesná jar 2015, Matičné slávnosti 2015, cyklus prednášok Svetloslav Veigl a slovenská katolícka moderna, cyklus prednášok Po štúrovských stopách v slovenských regiónoch, cyklus prednášok 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, cyklus prednášok Prvá svetová vojna a slovenskí spisovatelia.

Pri podujatí, napr. Slovesná jar – predprípravа na jednotlivé akcie, čo zahŕňa komunikáciu s účastníkmi, pozvánky i propagáciu akcií, prípravu administratívnej časti, zabezpečenie ubytovania, stravovania i vyplatenia cestovného, príprava objednávok, počas podujatí – priebežná starostlivosť o občerstvenie, plnenie požiadaviek tak nadriadeného ako i hostí, po skončení – zbieranie materiálov

na vyúčtovanie s vecným hodnotením jednotlivých akcií, tento rok i prednáška na Gymnáziu J. C. Hronského vo Vrútkach počas SJ 2014.

Zbieranie prác na súťaž Matičná esej 2014 a následné vyhodnocovanie, spolupráca pri vyhodnocovaní literárnych súťaží, napr. TKS Martin súťaž Maľovaný Turiec ako predsedníčka poroty.

Zbieranie prác do súťaže O cenu Jána Červeňa 2015.

lektorovanie exkurzií vo Výborovni MS a takisto aj pri zastupovaní kolegov v Dome J. C. Hronského, niekedy i na Národnom cintoríne podľa požiadaviek.

Príprava materiálov na prezentáciu projektu Mladí vo večnosti.

Redakčná spolupráca v Orlovi tatranskom, zbieranie príspevkov od externých prispievateľov,

Publikačná činnosť

Košatá lipa, plná rozprávok (recenzia). In: Orol tatranský, č. 1/2014, s. 12, ISSN 1337-1614 (zo dňa 1. 2. 2014).
Ukladanie do stromov (recenzia). In: Orol tatranský, č. 6-7/2014, s. 14, ISSN 1337-1614 (zo dňa 2. 8. 2014).
Desať rozlúčkových sonetov (recenzia). In: Orol tatranský, č. 8-9, s. 22, ISSN 1337-1614.
Pivo u Chárona s Jožom Urbanom (recenzia). In: Orol tatranský, č. 10-12, s. 5, ISSN 1337-1614.
Príprava rubriky Novosti v číslach 8-9 a 10-12.
Príspevok na vedeckom seminári Literatúra včera a dnes na UMB v Banskej Bystrici s názvom *Načo sú na Slovensku humanitné vedy* vyjde v zborníku v roku 2015.

Prehľad činnosti Mgr. Mariána GRUPAČA
(poverený riaditeľ SLÚ)

Odborná a vedecká činnosť je uvedená vyššie. Priebežne sa zaoberá ešte nasledujúcimi činnosťami:

Prieskum čítania slovenskej poézie – Prieskum priebežne spracovávaný a vyhodnocovaný na základe zozbieraných zdrojov štatistík knižných výpožičiek SNK a vybraných slovenských knižníc (nateraz v období 2007 – 2012): Okresná knižnica Davida Gutgesela, Bardejov; Vihorlatská knižnica, Humenné; Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity, Ružomberok; Slovenská knižnica pre nevidiacich M. Hrebendu, Levoča; Zemplínska knižnica G. Zvonického, Michalovce; Knižnica P.O. Hviezdoslava, Prešov; Podtatranská knižnica, Poprad; Ústredná knižnica SAV, Bratislava; Poddukliánska knižnica, Svidník; Ľubovnianska knižnica, Stará Ľubovňa; Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava; Štátna vedecká knižnica, Banská Bystrica; Štátna vedecká knižnica, Prešov; Tríbečská knižnica, Topoľčany; Knižnica J. Fándlyho, Trnava; Hornozemplínska knižnica, Vranov nad Topľou; Univerzita Komenského, Bratislava, Kysucká knižnica v Čadci. V prieskume som sa zameral na evidenciu výpožičiek autorov slovenskej poézie v porovnaní s autormi prozaickej beletrie.

Cieľom môjho prieskumu, ktorý som realizoval prostredníctvom spracovania zverejnených štatistík knižných výpožičiek SNK a vybraných slovenských knižníc za obdobie 2007 – 2012, je poukázať na nedostatočný, nízky záujem o pôvodnú slovenskú poéziu čitateľskou verejnosťou a v rámci odporúčaní pre prax navrhnúť konkrétne jednotlivé postupy a kroky k eliminácii, či zlepšeniu uvedenej situácie v kontexte dôraznejšej a kompetentnej propagácie slovenskej básnickej tvorby. (Materiál čiastkovo súvisí s projektom *Súčasná slovenská literatúra po roku 1989* – viď. Zrealizované projekty).

Blog o súčasnej slovenskej poézii po roku 1989 **-** zriadenie blogu v prostredí wordpress.com; databáza súčasných slovenských básnikov, heslá, CV, rozhovory, ukážky z tvorby...

Klikni na báseň **-** internetový projekt v prostredí webnode.sk. Projekt KLIKNI NA BÁSEŇ, s podtitulom *Vypočuj si slovenskú poéziu* je inšpirovaná iným zaujímavým počinom, ktorý v roku 1968 prebehol v USA pod názvom DIAL-A-POEM**.** (Vykrúť si báseň). Stránka „Klikni na báseň“ prináša zoznam

vybraných slovenských básnikov s možnosťou vypočuť si ich tvorbu prostredníctvom budovanej databázy...

Publikačná činnosť

Časopisecká

SNN/ OT: pravidelné články, rozhovory, tvorba časopisu: Orol tatranský (OT), koncipovanie čísla, editorská činnosť, realizácia publicistických, literárno-teoretických materiálov, rozhovory, editoriál a pod.
Dotyky: pravidelná redakčná činnosť v časopise pre mladú literatúru a umenie - práca s textami mladých, začínajúcich autorov + medializácia činností SLÚ MS, rozhovory, odborné literárno-kritické texty a pod.
Slovenské pohľady: umelecké, beletristické texty...

Odborná a praktická činnosť súvisiaca s mladou, súčasnou literatúrou
Osobná účasť v porotách literárnych súťaží Literárna Senica L. Novomeského 2014 (Senica) a O Cenu Rudolfa Fabryho 2014 (Budmerice), Matičná esej 2014 (Martin, Ružomberok), O Cenu Jána Červeňa 2014 (Martin).
Osobná účasť na prezentáciách kníh mladých autorov (Gluštíková), na stretnutiach členov literárneho klubu (napr. v Čadci), vyhľadávanie mladých talentovaných autorov na blogoch...
Spolupráca s Vydavateľstvom MS v Martine: editorská činnosť a posudzovanie rukopisov autorov Lídia Brachnová, Martina Horňáková, Jakub Ševčík a Paula Rácková.

Odborná publikačná činnosť

Menný zoznam publikácií

ADF Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch

Počet záznamov: 2

ADF002 Trnavská skupina : poézia konkrétnej abstraktnosti / Boris Brendza, Marián Grupač.
In: ejmap : European journal of media, art and photography. - ISSN 1339-4940. - Roč. 2, č. 1 (2014), s. 16-25.
[Brendza Boris (50%) - Grupač Marián (50%)]
CAB Umelecké monografie, dramatické diela, scenáre, umelecké preklady publikácií, autorské katalógy vydané v domácich vydavateľstvách
Počet záznamov: 2
CAB001 Ján Stacho. Jazyk ako obraz : veršokňažník v dužinách slovenčiny / Marián Grupač. - [1. vyd.]. - Martin : Matica slovenská, 2012. - 95 s. - ISBN 978-80-8128-066-5.
[Grupač Marián (100%)]
Ohlasy:
2014 [6] MRÁZ, P. Ján Stacho / Jazyk ako obraz - Marián Grupač. In: Knižná revue. ISSN 1210-1982, 2014, č. 1, s. 23.

CAB002 Poltvin : 9 farieb klamstva / Marián Grupač. - [1. vyd.]. - Martin : Matica slovenská, 2012. - 120 s. - ISBN 978-80-8128-046-7.

[Grupač Marián (100%)]

Ohlasy:
2014 [6] KLUS, J. Marián Grupač: Poltvin. 9 farieb klamstva. In: Dotyky. ISSN 1210-2210, 2014, roč. 26, č. 5, s. 55.
2014 [8] TURAN, A. Marian Grupač. Poltvin. In: Slovenské pohľady. ISSN 1335-7786, 2014, roč. 4 + 130, č. 2, s. 135-137.
2013 [8] FERKO, M. Marian Grupač. Poltvin - 9 farieb klamstva. In: Slovenské pohľady. ISSN 1335-7786, 2013, roč. 4 + 129, č. 5, s. 117-119.
2013 [6] JÁNOŠÍKOVÁ, M. Poltvin. In Knižná revue. ISSN 1210-1982, 2013, č. 3, s. 23.

CDF Umelecké práce a preklady v domácich nekarentovaných časopisoch
Počet záznamov: 8
DF008 Iný / Marián Grupač.
In: Dotyky : časopis pre mladú literatúru a umenie. - ISSN 1210-2210. - Roč. 26, č. 01 (2014), s. 50-52.
[Grupač Marián (100%)]

EDI Recenzie v časopisoch a zborníkoch
Počet záznamov: 2
EDI002 Uložená do stromov / Marián Grupač.
In: Knižná revue : dvojtýždenník o nových knihách. - ISSN 1210-1982. - Roč. 24, č. 16-17 (2014), s. 6.
Rec: Uložená do stromov / Oľga Gluštíková. - Martin : Matica slovenská, 2014.

[Grupač Marián (100%)]
FAI Zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky, atlasy...)
Počet záznamov: 1
FAI001 Chcem spáchať akýsi literárny hriech : z osobných denníkov autora 1935 - 1940 / Ján Červeň ; zostavil: Marián Grupač. - 1. vyd. - Martin : Slovenský literárny ústav Matice slovenskej, 2014. - 75 s. - ISBN 978-80-971807-0-6.
GHG Práce zverejnené spôsobom umožňujúcim hromadný prístup
Počet záznamov: 4
GHG001 Spisovateľ Marián Grupač hodnotí verše Denisa Mačora : poézia Denisa Mačora (Sny sú ako smola) / Marián Grupáč.
In: mamtalent.sk : dáme vám šancu. - Online, [1] s.
[Grupač Marián (100%)]
GHG002 Spisovateľ Marián Grupač hodnotí verše Zdenky Rumanovej : Básne Všetko ako má byť od Zdenky Rumanovej / Marián Grupáč.
In: mamtalent.sk : dáme vám šancu. - Online, [1] s.
[Grupač Marián (100%)]
GHG003 Spisovateľ Marián Grupač hodnotí poéziu Gabriely Pavlíkovej : poézia Gabriely Pavlíkovej (Cudzinka v tvojom byte) / Marián Grupáč.
In: mamtalent.sk : dáme vám šancu. - Online, [1] s.
[Grupač Marián (100%)]
GHG004 Básnik Marián Grupač hodnotí poéziu Milana hajaša : sympatické slovíčkárenie / Marián Grupáč.
In: mamtalent.sk : dáme vám šancu. - Online, [1] s.
[Grupač Marián (100%)]

GII Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií
Počet záznamov: 12

GII009 Občas získavam pocit, že do futbalu a do literatúry sa už rozumie každý ... : rozhovor s Petrom Karpinským / Marián Grupač.
In: Dotyky : časopis pre mladú literatúru a umenie. - ISSN 1210-2210. - Roč. 26, č. 01 (2014), s. 2-4. [Grupač Marián (100%)]
GII010 Rozhovor s básnikom Jánom Tazberíkom : tajomníkom Spolku slovenských spisovateľov / Marián Grupač a Boris Brendza.
In: Dotyky : časopis pre mladú literatúru a umenie. - ISSN 1210-2210. - Roč. 26, č. 05 (2014), s. 3-5. [Grupač Marián (50%) - Brendza Boris (50%)]
GII011 Som odjakživa tulák, nie chodec... : rozhovor s Petrom Gregorom / Marián Grupač.
In: Dotyky : časopis pre mladú literatúru a umenie. - ISSN 1210-2210. - Roč. 26, č. 02 (2014), s. 3-4. [Grupač Marián (100%)]
GII012 Vždy som mala slabosť pre záporné postavy... : rozhovor s Vanessou Jóriovou / Marián Grupač.
In: Dotyky : časopis pre mladú literatúru a umenie. - ISSN 1210-2210. - Roč. 25, č. 02 (2013), s. 2-4. [Grupač Marián (100%)]

• • •

Slovenský historický ústav MS

Vedecké podujatia

Najdôležitejšie práce Franka Sasinka z pohľadu kritickej historiografie. Vedecká konferencia k 100. výročiu úmrtia F. Sasinka, Bratislava, 22. októbra 2014. Na konferencii sa aktívne zúčastnili R. Marsina, J. Lukačka, I. Mrva, A. Hrnko, P. Parenička, P. Mulík, R. Molda, R. Škandík.
Historická terminológia pomenovaní Uhorsko a Maďarsko v slovenčine a v cudzích jazykoch. Odborné kolokvium. Bratislava - október 2014. Výstup bude uverejnený v Historickom zborníku 2/2014.
14. marec 1939 a 29. august 1944 – anketa slovenských historikov. K 75. výročiu vzniku Slovenského štátu a 70. výročiu Slovenského národného povstania. Júl 2014. Zverejnené na webovej stránke MS a v Historickom zborníku 1-2/2014 s. 173 – 204; skrátená verzia v Slovenských národných novinách.
Prvá svetová vojna a jej hodnotenia v historiografii. Diskusné fórum slovenských a srbských historikov. Bratislava, 14. novembra 2014. Na diskusnom fóre sa zúčastnili prof. Ljubodrag Dimić, prof. Srdjan Mijalković, doc. Ivan Mrva, Dr. Anton, Hrnko, Dr. Peter Mulík.

Matičné okrúhle stoly
Mulík, P.: Postavenie vedy v Matici slovenskej v dejinnej kontinuite. Matičný okrúhly stôl „Postavenie vedy v Matici slovenskej“ – Martin, 29. apríla 2014.
Mulík, P.: Kultúrno-náboženský život Slovákov na národnostne zmiešanom území južného Slovenska. Matičný okrúhly stôl „Kvalita života Slovákov na slovenskom juhu“ – Fiľakovo, 28. mája 2014.

Vedecko-populárne podujatia

Rozhovory o histórii:
„Rozhovory o histórii“ sú novým periodickým podujatím Historického odboru Matice slovenskej a Slovenského historického ústavu v Bratislave pre matičiarov a záujemcov o históriu.
27. februára 2014 - Nové poznatky o pôvode Slovanov a Slovákov
(prof. PhDr. Martin Homza, PhD. a Mgr. Adam Mesiarkin)
26. marca 2014 - Začiatky politického života Slovenov na strednom Dunaji
(Dr.h.c. prof. PhDr. Richard Marsina, Drsc.)

• • •

30. apríla 2014 - Kresťanstvo ako kultúrno-civilizačný faktor v slovenských dejinách
(PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD.)
29. mája 2014 - Veľká Morava – terminologický a historiografický problém?
(prof. PhDr. Martin Homza, PhD.)
26. júna 2014 - Podiel našich predkov na vzniku uhorského štátu
(prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc., prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc.)
27. novembra 2014 – Pád komunizmu v Európe a jeho dôsledky pre Slovensko
(Dr. phil. Beáta Katrebová-Blehová, PhDr. Anton Hrnko, CSc.)
Poznajme svoje dejiny:
„Poznajme svoje dejiny" sú periodickým podujatím Slovenského historického ústavu v Martine pre matičiarov a záujemcov o históriu na kľúčové témy slovenských dejín.
19. novembra 2014 - Poznáme svoje národné a štátne symboly?
Mgr. Vojtech Kárpáty, PhD.
Cestopisy Jozefa Miloslava Hurbana a ich vplyv na národné hnutie Slovákov .Vedecko-popularizačné podujatie pre matičných seniorov v Martine spoluorganizované MS
Mgr. R. Molda, PhD. (február 2014)

Do 1. 6. 2014 bol riaditeľom SHÚ PhDr. Pavol Máčala, CSc.. V súčasnosti je riaditeľom ústavu PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD. Okrem neho pracovali v SHÚ traja historici

Prehľad činnosti PhDr. et Mgr. Petra MULÍKA,PhD.

Monografie

Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii. Matica slovenská : Martin 2015. 180 s. (v tlači)

Vedecké štúdie

F.V. Sasinek: Dejepis všeobecný a zvláštny Uhorska, svetský a náboženský. In: Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii. Matica slovenská : Martin 2015. 180 s. (v tlači)
Cyrilo-metodská myšlienka v dejinách Matice slovenskej a naše ukotvenie v dejinách. In: Parenička, P. (ed.): Ladislav Zábojský a cyrilo-metodská tradícia. Matica slovenská : Martin, 2013, s. 11-32. (vyšlo 2014)
Patriotizmus v historickom vedomí Slovákov. In: Vlastenectvo ako pozitívna hodnota 21. storočia. Matica slovenská – Trnavský samosprávny kraj : Trnava 2013, s. 98 – 116.n (vyšlo 2014)
Matica srbská v historickom vedomí Slovákov. In: Srbsko-slovenské vzťahy. Z histórie, súčasnosti a budúcnosti. Srbsko-slovačke veze. Iz istorije, sadašňosti i budučnosti. Bratislava – Bačka Palanka : Udruženje Srba u Slovačkoj – Logos, 2014, s. 162 – 178.
Kultúrno-náboženský život Slovákov na národnostne zmiešanom území južného Slovenska. In: Komora, V.(ed.): Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu. Fiľakovská konferencia 2 – 2014. Matica slovenská : Martin 2014, s. 27 – 37.
Kontinuita a diskontinuita. Atticum : Bratislava, 2014, s. 173 – 191.
Gustáv Husák a jeho zásluhy o slovenskú cirkevnú provinciu. Vedecká konferencia Gustáv Husák a jeho doba. 28. a 29. januára 2013, Bratislava (Ústav pamäti národa v spolupráci s Katedrou právnych dejín Právnickej fakulty UK pri príležitosti 100. výročia narodenia Gustáva Husáka)

Edičná činnosť

Zostavenie periodika
Historický zborník č.1-2/ 2014

Vystúpenie na vedeckých konferenciách

F.V. Sasinek: Dejepis všeobecný a zvláštny Uhorska, svetský a náboženský. Konferencia Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii. Matica slovenská, Bratislava 2014. (zorganizovanie konferencie)
Podoby slovenskej štátnosti z pohľadu národnej emancipácie Slovákov. Medzinárodná konferencia Premeny ústavného práva. Kontinuita a diskontinuita. Atticum : Bratislava, 2014.

Prednášky

Matičná myšlienka a priama línia slovenských dejín (prednáška pre verejnosť s diskusiou) –
Ideologické interpretácie cyrilo-metodskej tradície v slovenských dejinách (prednáška pre stredné školy), Spojená stredná škola Bratislava – Petržalka
Christianizácia Slovákov pred príchodom Konštantína a Metoda (prednáška pre stredné školy)
Spojená stredná škola Bratislava - Petržalka
Misia Konštantína a Metoda a cyrilo-metodská tradícia.
Základná škola Ivanka pri Dunaji
Kráľ Svätopluk a štátoprávna tradícia Slovákov (prednáška pre verejnosť s diskusiou)
Základná škola Šintava

Ostatné odborné úlohy

zastupovanie MS v redakčných radách periodík (Pamäť národa, Svedectvo);
zastupovanie MS v Komisii Národnej banky Slovenska pre pamätné mince a medaile;
príprava lektorských a oponentských posudkov na vedecké publikácie v rámci MS aj mimo nej.

Prehľad činnosti Mgr. Vojtecha KÁRPÁTYHO, PhD.

Vedecké štúdie

Orolské hnutie na východnom Slovensku 1920 – 1938. In: Historica Carpatica 43/2013, s. 43 – 62.
Matica slovenská a Hlinkova garda 1938 – 1944. In: Historický zborník, 2/2013, s. 63 – 93.
Voľba prezidenta 1. Slovenskej republiky dňa 26. októbra 1939. Pamäť národa 4/2014 (recenzent. prof. PhDr Róbert Letz, PhD.)
Referát poručíka Vladimíra Daxnera o založení Československého tábora pre Slovákov v Irkutsku. Historický zborník 1/2014
Štúdia v tlači
Slovenské národné povstanie a záver 2. svetovej vojny na území Žilinského kraja - Spoločensko-bezpečnostná situácia v Turci v druhej polovici roku 1944, Žilina 25. septembra 2014. Zborník z konferencie.
Vedecké aktivity

Vystúpenia na konferenciách

Aktívna účasť na seminári o živote a diele Vladimíra Daxnera - Vladimír Daxner – národovec, vlastenec a účastník 1. a 2. odboja.

Matica slovenská – Mladá matica, mesto Vranov nad Topľou a Cirkevný zbor evanjelickej cirkvi a. v. vo Vranove nad Topľou v dňoch 19. a 20. júla 2014 vo Vranove nad Topľou.
Aktívna účasť na konferencii Slovenské národné povstanie a záver 2. svetovej vojny na území Žilinského kraja - Spoločensko-bezpečnostná situácia v Turci v druhej polovici roku 1944, Žilina 25. septembra 2014

Prednášky

Prednáška k 75. výročiu vzniku Slovenského štátu - Cesta Slovenska k 14. marcu 1939. 14. marca 2014 som v sále Slovenského technického múzea v Košiciach
Prednáška k 75. výročiu Malej vojny - Dobrovoľníci v malej vojne v marci a apríli 1939
21. marca 2014 Okresné osvetové centrum v Spišskej Novej Vsi, organizoval Dom MS v Spišskej Novej Vsi a Mladá matica.
Prednáška Život a politické aktivity Jánosa Esterházyho. 8. mája 2014 som v sále Slovenského technického múzea v Košiciach predniesol prednášku na tému na spomienkovej verejnej akcii, ktorú organizoval MOMS v Košiciach
Prednáška Vladimír Daxner – národovec, vlastenec a účastník 1. a 2. odboja.
Spomienkové podujatie o Dr. Cyrilovi Daxnerovi, organizovala Matica slovenská – Mladá matica, mesto Vranov nad Topľou a Cirkevný zbor evanjelickej cirkvi a. v. vo Vranove nad Topľou v dňoch 19. a 20. júla 2014 vo Vranove nad Topľou
Prednáška Život a dielo Andreja Hlinku na podujatí s názvom Košické historické rázcestníky, organizovanom dňa 29. októbra 2014 Domom MS v Košiciach v priestoroch hlavnej sály historickej radnice.

Prehľad činnosti Mgr. Rastislava MOLDU, PhD.

Monografie

Cestopisné denníky štúrovcov. Martin: Matica Slovenská, 2014, 256 s.
Ideálny obraz národa. Stereotypizácia uhorských etník v slovenskej cestopisnej a národopisnej literatúre 19. storočia. Martin : Slovenský historický ústav Matice slovenskej/Matica slovenská, 232 s. (kniha bude publikovaná v roku 2015)

Štúdie

Cestopis a cestovanie štúrovcov. In Cestopisné denníky štúrovcov. Martin : Matica Slovenská, 2014, s. 230-254.
Výberová bibliografia F.V. Sasinka. In MULÍK, Peter (ed.). Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii (spolu s R. Škandíkom)

Aktívna účasť na vedeckých podujatiach

22. 10. 2014 – Aktívna účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii. Téma referátu: Výberová bibliografia F.V. Sasinka (spolu s R. Škandíkom)

Staršie práce, ktoré vyšli v roku 2014

Reflexia tisícročného výročia príchodu Cyrila a Metoda v periodickej tlači slovenskej proveniencie. In Tradícia a prítomnosť misijného diela sv. Cyrila Metoda. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, s. 221-232. ISBN 978-80-558-0401-9

Aktivity Mikuláša Dohnányho v Levočskom evanjelickom lýceu v druhej polovici 40. rokov 19. storočia. In Historica Carpatica, roč. 44, č. 1. ISBN 978-80-89093-29-8
Revolúcia 1848/49 a historická pamäť (recenzia). In Historický zborník, roč. 23, č. 2, ISSN1335-8723 23

Iné

Vedecko-popularizačné podujatie pre matičných seniorov v Martine spoluorganizované MS (február 2014), názov prednášky : *Cestopisy Jozefa Miloslava Hurbana a ich vplyv na národné hnutie Slovákov*.
Vedecko-popularizačné podujatie vo Vranove nad Topľou (19.-20. júl 2014) s názvom Cyril Daxner – hrdina a národovec. názov prednášky : *Udalosti revolúcie 1848-49 s dôrazom na územie Horného Zemplína.*

Prehľad činnosti Mgr. René ŠKANDÍKA

Pracovník je okrem svojej odbornej vedecko-výskumnej činnosti poverený administratívnym vedením agendy SHÚ a spravovaním registratúry za pracovisko. Je akoby tajomníkom ústavu. Je prítomný na pracovisku každý deň s výnimkou dní, keď so súhlasom robí výskum mimo pracoviska.
Vedeckú formáciu dostáva na Katedre histórie FF UPJŠ v Košiciach. Absolvoval II. ročník doktorandského štúdia.

Vedecké štúdie a odborné články

Počiatky prvého živnostenského inštitútu na Slovensku. In *Národný kalendár 2015*. Martin : Matica slovenská, 2014, s.205-208;

Štúdie v tlači

Stanovy Slovenskej remeselníckej obchodníckej jednoty vo svetle jej základných organizačných dokumentov. Historický zborník 1/2015 (odovzdané)
Výberová bibliografia Františka Víťazoslava Sasinka z rokov 1900-1914. 10 rkp. (spolu s R.Moldom)

Popularizačné a publicistické príspevky

Dvesto rokov od narodenia Štefana Nikolaja Hýroša. In *Slovenské národné noviny*, roč.28, 18.1.2014, č.2/2014, s.11;
Dejinný moment v bronze. In *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 21.6.2014, č.24/2014, s.7;
Sklené spomínalo na tragický osud svojich obyvateľov z roku 1944. In *Nový život Turca. Turčianske noviny. My*, roč. 23/54, 23.9. - 29.9.2014, s.16;
Obnova ustanovizne po roku 1918. In *Slovenské národné noviny*. roč. 29, 11.október 2014, č. 41/2014, s. 11;

Účasť na konferenciách

Vedecká konferencia Historické práce Franka V. Sasinka a ich vnímanie v súčasnej slovenskej historiografii dňa 22. októbra 2014, v Jozefínskej knižnici Matice slovenskej na Grösslingovej 23, v Bratislave. Mgr. Rastislav Molda, PhD., a Mgr. René Škandík, spoločný referát: *Výberová bibliografia Františka Víťazoslava Sasinka*.

Doktorandské štúdium

Pokračuje v doktorandskom štúdiu na Katedre dejín FF UPJŠ v Košiciach. V súčasnosti je v treťom ročníku a po úspešnom absolvovaní skúšok a splnení potrebného počtu kreditov sa aktívne pripravuje na dizertačnú skúšku v školskom roku 2014/2015.

• • •

Krajanské múzeum Matice slovenskej

Krajanské múzeum MS (KM) je v zmysle Zákona č.68/1997 Z. z. o Matici slovenskej a Stanov Matice slovenskej ústredným a koordinačným pracoviskom MS pre vedecký výskum, archív, dokumentáciu a spoluprácu so Slovákmi žijúcimi mimo územia Slovenskej republiky. Zároveň plní úlohy na rozvíjanie národnej identity, histórie a tradícii, vzťahov k Slovenskej republike ako aj úlohy zamerané na šírenie informácií o Slovensku a Slovákoch doma i v zahraničí.

KM si počas roku 2014 plnilo svoje úlohy vo viacerých oblastiach. V oblasti vedy zostavilo 31. ročník zborníka Slováci v zahraničí, do ktorého v roku 2014 prispeli krajania z Chorvátska, Rumunska, Maďarska i Francúzska. V marci 2014 pracovníci KM MS vystúpili so svojimi príspevkami na medzinárodnej konferencii v Nadlaku *Historické aspekty života dolnozemských Slovákov*, z ktorej by mal v marci 2015 vyjsť reprezentačný zborník.

V priebehu roku 2014 pracovníci KM publikovali viaceré štúdie i kratšie informačné a populárnonáučné články a správy v zborníkoch i v mnohých krajanských periodikách (Československý ústav zahraniční – Česko, Slovenské dotyky – Česko, Hlas ľudu – Srbsko, Rovina – Srbsko, Ľudové noviny – Maďarsko, Prameň – Chorvátsko, Spravodaj Slovákov a Čechov vo Švajčiarsku – Švajčiarsko, Naše snahy – Rumunsko, Spavodaj Association Amité Franco-slovaque – Francúzsko, Association des originaires et amis des pays tcheques et Slovaque – Francúzsko, Život – Poľsko, Nový domov – Kanada, Kanadský Slovák – Kanada, Slovo z Britskej Kolumbie – Kanada, Slovenský katolícky sokol – USA, Slovák v Amerike – USA, Jednota – USA). Niektoré z príspevkov KM boli pripravované aj pre slovenské periodiká (Slovensko, SNN, Slovanská vzájomnosť) a regionálnu tlač (viď prílohu č. 1 – Publikačná činnosť KM MS 2014 (výber)). Články a informácie z matičného a krajanského života KM posielalo i na rozličné webportály, najčastejšie na matičný portál www.matica.sk, ale i na mnohé krajanské webstránky do celého sveta.

V oblasti archívnej činnosti, akvizície fondov a rozvoja knižnice KM, výpožičiek a konzultačných služieb pracovníci KM naďalej pokračovali v preregistrovaní vlastných fondov. Momentálne na pôžičky pripravilo 68 769 kníh a časopisov. V roku 2014 KM pribudlo 6051 akvizícií.

Počas roka 2014 pracovníci KM registrovali najmä knižný fond do elektronických databáz. Takmer kompletne sa spracovali všetky neviazané krajanské periodiká, ktoré sa nachádzali vo fondoch KM MS.

KM pracuje aj na neustálej registrácii audiovizuálneho materiálu a archívneho fondu. Do konca októbra 2014 zaregistrovalo celý archívny fond súboru Dolina. Tento rok mu bol darovaný aj fond historika Štefana Baranoviča, ktorý sa postupne spracováva (zatiaľ spracovaných 2401 položiek). Tiež sa začalo pracovať na registrácii fondu uloženého v Archíve MS a vytváraní inventára (spracovaných 7484 položiek). Do elektronických databáz archívneho fondu KM bolo zaregistrovaných 2341 archívnych jednotiek zo Slovenska, 3590 zo Srbska, 371 z USA a 594 jednotiek prevažne notového materiálu súboru Dolina z Francúzska.

Z audiovizuálneho materiálu KM spracovalo a pripravilo pre bádateľov 4829 fotografií, ktoré dokumentujú cestu delegácie MS do USA a matičnú činnosť na poli krajanských stykov v rokoch 1987 – 1989. KM spracovalo aj databázu mikrofilmov, mikrodiskov, negatívov a diapozitívov z rôznych oblastí krajanského života. Všetko, čo v KM bolo pretriedené je popísané, uložené a pripravené na bádanie

i výpožičky. Zároveň KM dalo zviazať všetky krajanské periodiká za rok 2013, aby boli čiastočne chránené i lepšie pripravené na výpožičky.

V roku 2014 KM zrealizovalo približne 300 výpožičiek, vybavilo 29 bádateľov. Pre bádateľov sú v sídle KM pripravené najnovšie vydania najdôležitejších krajanských periodík. KM MS sa podarilo obnoviť zasielanie časopisu *Slovanská vzájomnosť* a časopisu *Slovakia* (USA).

Pre projekt Digitálny archív MS KM v spolupráci s Archívom MS pripravilo viac ako 16 000 periodík, 500 fotografií, 1020 diapozitívov, 26 mikrofilmov, 69 VHS kaziet a 24 LP. Žiaľbohu, projekt sa dostal len do prípravného štádia a pred digitalizáciou objektov bol ukončený.

O tom, čo KM ponúka, o druhoch fondov i o službách KM informovalo vedecké pracoviská, univerzity i krajanov elektronickou poštou. Pracovníkom sa podarilo aj dočasne personálne „dobudovať" KM. Krajanské múzeum získalo štyroch absolventov vďaka zapojeniu sa do projektu – Národný projekt: Vybrané aktívne opatrenia na trhu práce v rámci SR bez BSK – 5, ktorí výrazne pomáhajú pri spracovávaní fondov KM.

V oblasti stykovej činnosti s krajanmi a iných príbuzných činností v roku 2014 KM rozvíjalo kontakty najmä pomocou elektronickej pošty. Počas roka krajanom boli zaslané informácie z matičného diania (zborník Slováci v zahraničí, časopis Slovensko, súťaž Prečo mám rád slovenčinu,...), bolo im zodpovedané na rozličné otázky a taktiež boli vyzývaní k spolupráci. Naďalej KM rozširuje svoje komunikačné databázy a aktualizuje ich. Našim krajanom počas roka boli zasielané SNN a časopis Slovensko. Styk s krajanmi KM udržuje i naďalej pomocou matičnej webstránky a v neposlednom rade sa o činnosti MS a KM dozvedajú krajania aj vďaka krajanským periodikám, ktoré publikujú články písané pracovníkmi KM.

V roku 2014 sa KM podarila uskutočniť iba jedna zahraničná služobná cesta do Nadlaku v Rumunsku (medzinárodná konferencia *Historické aspekty života dolnozemských Slovákov*). Krajanov KM prijímalo skôr v Martine, vo svojom sídle. Boli to návštevy jednotlivcov i inštitúcií z krajín Európy (Srbsko, Chorvátsko, Rumunsko a Poľsko).

V oblasti styku so slovenskou verejnosťou a mládežou KM naďalej sprístupňuje a lektoruje expozíciu k životu a dielu Hronského. V roku 2014 dom Jozefa Cígera Hronského navštívilo 4182 hostí. KM v roku 2014 pre návštevníkov inovovalo prezentáciu venovanú dejinám MS, ktorá končí didaktickými úlohami pre žiakov ZŠ a SŠ. Tiež sú pre žiakov ZŠ pripravené aj pracovné listy k matičným dejinám od najmladších až po žiakov 9. ročníka.

V minulom roku KM spoluorganizovalo aj Matičné národné slávnosti 2014 (hlavný program – zabezpečenie folklórnych súborov a ich vystúpenie). KM pripravilo scenár pre ich vystúpenia a zabezpečilo pre toto podujatie účasť folklórnych súborov, kde vystúpilo viac ako 200 účinkujúcich. Organizovalo i spoluorganizovalo v dome Hronského viacero podujatí: prezentáciu knihy F. Vrábla – Zápisky legionára, Dni otvorených dverí v rámci Bambiriády, Slovesnú jar, prezentáciu kníh z cyklu Autori jednej knihy, prednášky MO MS Martin, Matičné Vianoce a umožnilo vykonávať prednášky Českému spolku vo výstavnej miestnosti svojho sídla.

Tiež sa v roku 2014 pracovníci KM aktívne zúčastňovali viacerých podujatí: XVII. roč. festivalu Aničky Jurkovičovej v Novom Meste nad Váhom, kde KM na slávnostnom vyhlásení výsledkov súťaže odovzdalo bronzovú medailu – Cenu MS a vecné dary najlepším divadelným súborom zo zahraničia. Zúčastnilo sa tiež dní Andreja Hlinku v Ružomberku pri príležitosti 150. výročia narodenia A. Hlinku.

Na festivale *Hontianska paráda* v Hrušove KM v mene Spolku francúzsko-slovenského priateľstva a MS odovzdalo pamätné medaile týmto súborom: FS Bazalička, Plachtince – Príbelce; FS Jaročan, Jarok, Prenčovan, Prenčov; DFS Ragačinka, Hrušov.

Na poli spolupráce s organizáciami a záujmovými útvarmi KM najintenzívnejšie spolupracovalo s *Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí*. Celoročne spolupracovalo s českým spolkom, bulharským spolkom, maďarským spolkom a fotoklubom. KM vystúpilo so svojím príspevkom o národnostných menšinách schádzajúcich sa v dome Hronského, v relácii RTVS – *Národnostný magazín*.

V roku 2013 KM MS spolupracovalo s MK, MŠ, ŠPÚ a Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra v Bratislave na súťaži *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko...*. Počet prác v kategórii zahraničných Slovákov stúpol o 9,9% v porovnaní s minulým rokom. V krajanskej kategórii boli zastú-

pené práce z Chorvátska, Rumunska, Maďarska, Srbska a Ukrajiny, USA a Kanady. V roku 2014 autori víťazných prác navštívili aj Martin a Maticu slovenskú, kde boli oficiálne prijatí.

V roku 2014 bolo KM oslovené v rámci spolupráce na rôznych projektoch tromi európskymi organizáciami. Prvou z nich bola School for leaders Association so sídlom vo Varšave, ktorá KM oslovila s výzvou do zapojenia sa pre medzinárodný projekt „Seaminars: Diaspora leaders in promoting national bands"; druhou výzvou bola výzva vojvodinského archívu na projekt s názvom „Affirmation of cultural diversity – Slovaks in Vojvodina through achives records" a posledným projektom bol slovinský projekt Fóra slovanských kultúr v Ľubľane s názvom „Ziva Award". Do každého projektu KM vypracovalo všetky potrebné materiály a vypracovalo všetky nimi pridelené úlohy.

Činnosť KM v roku 2014 zabezpečovali 2 pracovníci.

Prehľad publikačnej činnosti PhD r. Zuzany PAVELCOVEJ

Štúdie

Historické aspekty dominantnej prosperity a majoritného postavenia Nadlaku v rokoch 1803 – 1918 v porovnaní s ostatnými miestami obývanými Slovákmi na území dnešného Rumunska. (v tlači)
V spomienkach na život a dielo Ignáca Gessaya (1874 – 1928). (v tlači)

Odborné články, správy a články zamerané na udržiavanie styku s krajanmi (výber)

70. výročie úmrtia Jána Čajaka. In *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 5, s. 42.
Archívny fond Krajanského múzea Matice slovenskej – „Argentína". In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 11, s. 24.
Archívny fond Krajanského múzea Matice slovenskej – „Argentína". In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014, č. 37, s. 7.
Archívny fond Krajanského múzea Matice slovenskej. In *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014, č. 5031, s. 19.
Dvadsaťdva nie je málo... In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 6, s. 26.
Dvadsaťdva nie je málo... In: *Hlas ľudu*, roč. 71, 2014 č. 24, s. 14.
Dvadsaťdva nie je málo...In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014 č. 29, s. 13.
Dvadsaťdva nie je málo... In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014, č. 3, s. 40 - 41.
Dvadsaťdva nie je málo.... In: *Slovenské dotyky*, roč. XIX, 2014 č. 6, s. 17.
Dvadsaťdva nie je málo... In: *Slovo z Britskej Kolumbie*, roč. 7, 2014 č. 2, s. 2.
Dvadsaťdva nie je málo... In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 6, s. 29.
Dolina v Krajanskom múzeu Matice slovenskej. In *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 9, s. 33 – 34.
Dolina v Krajanskom múzeu Matice slovenskej. In: *Spavodaj Association Amité Franco-slovaque*, 2014, č. 75, s. 11.
Dolnozemský starosta. In: *Slovenské dotyky*, roč. XIX, 2014, č. 3.- 4., s. 19.
Ignác Gessay. In: *Slovenské dotyky*, roč. XIX, 2014 č. 9. – 10., s. 18.
Jubilejné číslo ročenky Slováci v zahraničí. In *Hlas ľudu*, roč. 71, 2014 č. 6, s. 38.
Martinskí matičiari v Mlynkoch, Senondreji a Ostrihome. In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014, č. 23, s. 8 - 9.
Matičný vianočný pozdrav. In: *Hlas ľudu*, roč. 71, 2014 č. 51 – 52, s. 4.
Matičný vianočný pozdrav. In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014 č. 52, s. 3.
Matičný vianočný pozdrav. In: *Prameň*, roč. XXIII, 2014 č. 11, s. 3.
Matičný vianočný pozdrav. In: *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014 č. 5032, s. 23 – 24.
Matičný vianočný pozdrav. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 12, s. 3.
Medzinárodný letný tábor Matice slovenskej. In: *Jednota*, roč. 123, 2014, č. 5901, s. 22.
Medzinárodný letný tábor Matice slovenskej. In: *Život*, roč. 56, 2014, č. 4, s. 56.

Najvzácnejší čas – čas vianočný. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014, č. 46 – 47, s. 10.
Nechcel život so zviazanými rukami. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014, č. 42, s. 7.
Nezištné dary (nielen) pre Maticu. In *Slovensko*, roč. XXXVI, 2014 č. 2 – 4., s. 11.
O živote a diele Ignáca Gessaya 1874 – 1928). In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 10, s. 32 – 34.
O živote a diele Ignáca Gessaya. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014, č. 34, s. 5.
O živote a diele Ignáca Gessaya. In: *Slovák v Amerike*, roč. CXXV, 2014, č. 10307, s. 16 – 17.
O živote a diele I. Gessaya. In: *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014 č. 5027, s. 19.
O živote a diele Ignáca Gessaya. In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014 č. 4, s. 47 – 48.
O živote a diele Ignáca Gessaya. In: *Slovo z britskej Kolumbie*, roč. 7, 2014 č. 3, s. 8.
Posledné zbohom Ľubici Bartalskej. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014 č. 48, s. 9.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Association des originaires et amis des pays tcheques et Slovaque,* roč. 56, 2014, č. 320, s. 9. Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In *Kanadský Slovák*, 2014, roč. 72., č. 31, s. 10.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Prameň*, roč. XXIII, 2014 č. 7. – 8, s. 6.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Slovák v Amerike*, roč. CXXV, 2014 č. 10306, s. 14 – 15.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014 č. 5024, s. 15.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014 č. 4, s. 40 – 44.
Po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 10, s. 32.
Pripomíname si 70. výročia úmrtia Jána Čajaka. In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014, č. 24, s. 17.
Pripomíname si 70. výročie úmrtia Jána Čajaka. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014, č. 21, s. 5.
Pripomíname si 70. výročie úmrtia Jána Čajaka. In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014 č. 3, s. 40 - 41.
Pripomíname si 70. výročie úmrtia Jána Čajaka. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 6, s. 30.
Príspevok do magazínu Slovensko. In: *Jednota*, roč. 123, 2014 č. 5899, s. 22.
Ročenka Slováci v zahraničí. In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014 č. 8, s. 8.
Smaragdový medzník matičnej dcéry. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014 č. 37, s. 11.
Slovenčina – jej slová sú ako sladká hudba. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014, č. 125, s. 12.
Spomienky Jozefa Honzu-Dubnického. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014, č. 17, s. 11.
Spomienka na Samuela Štarkeho (1888 – 1959). In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 3, s. 35.
Spomienka na Samuela Štarkeho. In: *Martinsko*, roč. 18, 2014 č. 14, s. 2-3.
Spomienka na Samuela Štarkeho. In: *Rovina*, roč. 20, 2014 č. 3. – 4., s. 12.
Spomienka na Samuela Štarkeho. In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014, č. 2, s. 43 - 44.
Tridsiate číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014 č. 6, s. 11.
Ceny Ondreja Štefanka. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014 č. 14, s. 11.
Vyryté do školských lavíc. In: *Nový domov*, roč. 65, 2014 č. 24, s.10.
Vyryté do starých školských lavíc... In: *Slovenské národné noviny*, roč.29, 2014 č. 48, s. 8.
Vyšlo jubilejné 30. číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014 č. 6, s. 4.
Vyšlo jubilejné 30. číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Naše snahy*, roč. XXV, 2014 č. 1, s. 13.
Vyšlo jubilejné 30. číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Prameň*, roč. XXIII, 2014, č. 1, s. 18.
Vyšlo jubilejné 30. číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014, č. 5010, s. 19 – 20.
Vyšlo jubilejné 30. číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Spavodaj Association Amité Franco-slovaque*, 2014, č. 73, s. 2.
Tridsiate číslo ročenky Slováci v zahraničí. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014, č. 6, s. 11.
Zahraničná Matica slovenská – po tretí raz zapísaná do dejín Slovákov. In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 9, s. 29 – 30.
Zápisy legionára sa otvárajú čitateľom. In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 4, s. 22.
Zápisky legionára sa otvárajú čitateľom. In: *Jednota*, roč. 123, 2014 č. 5904, s. 18.
ZÁPISKY LEGIONÁRA sa otvárajú čitateľom... In: *Martinsko*, roč. 18, 2014 č. 16, s. 13.
Zápisky legionára. In: *Nový domov*, roč. 65, 2014, č. 9, s. 13.

Z vnútornej potreby a presvedčenia. In: *Slovenské národné noviny*, roč.29, 2014 č. 49, s. 4.
J. Tatár: Z poézie troch storočí. In: *Slovenské pohľady*, roč. IV, 2014 č. 9, s. 125 – 126.
Život bez oddychu priťahuje exponátmi. In: *Slovenské národné noviny*, roč.29, 2014 č. 45, s. 11.

Prehľad publikačnej činnosti Mgr. Daniela ZEMANČÍKA

Štúdie

Historické aspekty a počiatky odchodu Slovákov na Dolnú zem. (v tlači)

Odborné články, správy a články zamerané na udržiavanie styku s krajanmi (výber)

150. výročie Jozefa Murgaša. In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 2, s. 23.
Aj zvony hovoria. In: *Jednota*, roč. 123, 2014 č. 5895, s. 25.
Aj zvony hovoria... . In *Slovo z Britskej Kolumbie*, roč. 7, 2014 č. 1, s. 4 -5.
Andrej Hlina v úcte doma i v slovenskom svete. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014 č. 33, s. 4.
Andrej Hlinka v úcte doma i slovenskom svete. In: *Slovák v Amerike*, roč. CXXV, 2014 č. 10 307, s. 1,6.
Andrej Hlinka v úcte doma i v slovenskom svete. In: *Slovo z Britskej Kolumbie*, roč. 7, 2014 č. 3, s. 7.
Andrej Hlinka v úcte doma i v slovenskom svete. In: *Slovanská vzájomnosť,* roč. XIV, 2014 č. 4, s. 5 – 8.
Bojovník za práva národa. In: *Slovensko*, roč. XXXVI, 2014 č. 2 – 4., s. 4 – 6.
Dvadsaťročie plné činorodých aktivít. In: *Slovenské národné noviny*, roč. 29, 2014 č. 48, s. 8.
Nezištné dary (nielen) pre Maticu. In: *Slovensko*, roč. XXXVI, 2014 č. 2 – 4., s. 11.
Pozdrav krajanom. In: *Hlas ľudu*, roč. 71, 2014 č. 51 – 52, s. 4.
Pozdrav krajanom. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014 č. 46 – 47, s. 23.
Pozdrav krajanom. In: *Slovák v Amerike*, roč. CXXV, 2014 č. 10 308, s. 1.
Pozdrav krajanom. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 12, č. 3.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Kanadský Slovák*, roč. 72, 2014 č. 9, s. 4.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Ľudové noviny*, roč. LVIII, 2014 č. 9, s. 9.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Naše snahy*, roč. XXV, 2014 č. 1, s. 21.
Spomienka na Jozefa Murgaša. In: *Slovenský katolícky sokol*, roč. CIII, 2014 č. 5011, s. 20.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Slovák v Amerike*, roč. CXXV, 2014 č. 10 300, s. 15.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Spravodaj Slovákov a Čechov vo Švajčiarsku*, roč. 47, 2014 č. 4, s. 15 – 16.
Sebavedomie a vlastenectvo. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 3, s. 30.
Stratený syn. In: *Jednota*, roč. 123, 2014 č. 5904, s. 19.
Z histórie inštitúcií krajanskej problematiky. In: *Československý ústav zahraniční*, 2014, č. 5, s. 31 - 32.
Z histórie krajanskej problematiky. In: *Nový domov*, roč. 65, 2014 č. 18, s. 11.
Z histórie krajanských inštitúcií. In: *Slovenské dotyky*, roč. XIX, 2014 č. 5, s. 20.
Z histórie inštitúcií krajanskej problematiky. In: *Spravodaj Association Amité Franco-slovaque*, 2014, č. 74, s. 22.
Z histórie inštitúcií krajanskej problematiky. In: *Život*, roč. 56, 2014 č. 5, s. 32.

• • •

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej

Stredisko národnostných vzťahov MS (SNV)vykonával činnosť na základe § 3 ods. 3 Zákona o MS, Hlavy XI. ods. 9 Stanov MS a príslušných ustanovení Programu MS. Po VZ MS od 19. októbra sa riaditeľom SNV MS stal Pavol Parenička, ktorý do 17. januára 2014 zároveň vykonával aj funkciu vedeckého tajomníka a 17. januára až 1. Júna 2014 aj tajomníka MS, na pracovisku v Martine pôsobil Mgr. Viliam Komora, člen Výboru MS a predseda jeho komisie pre národnostné otázky (do 30. mája 2014 bol súčasne poradca predsedu MS pre národnostné a konfesionálne vzťahy na Sekretariáte predsedu a správcu MS), na detašovanom pracovisku MS v Štúrove (od 30. júna 2014 s polročnou prestávkou z finančných dôvodov) Mgr. Margaréta Vyšná. SNV sa v sledovanom období, v súlade s redukovanými finančnými a personálnymi možnosťami MS, usilovalo pôsobiť ako koordinátor i mediátor výskumu a dokumentácie vzťahov medzi slovenskou národnou kultúrou a kultúrou národnostných menšín, osobitne sa zameriavalo na otázku slovensko-maďarských vzťahov. Okrem toho rozvíjalo spoluprácu s príslušníkmi národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky a ich organizáciami.

Dokumentovanie a monitorovanie aktivít sa sústreďovalo na dodržiavanie právnych predpisov, pričom išlo o analýzu a oboznamovanie sa s týmito normami v oblasti vzťahov Slovákov a národnostných menšín, a to predovšetkým s Ústavou Slovenskej republiky, zákonom o štátnom jazyku, zákonom o používaní jazykov národnostných menšín a ďalšími legislatívnymi normami (najmä v doprave, a to tak v železničnej, ako aj v cestnej hromadnej).

V tejto súvislosti SNV upozorňovalo a informovalo vedenie MS, orgány štátnej správy a samosprávy, ako aj redakciu Slovenských národných novín, tlačové agentúry a internetové, resp. webové stránky o porušovaní právnych predpisov, ale tiež celkovo o postavení Slovákov na národnostne zmiešaných územiach. Štátnym orgánom Slovenskej republiky sme podali oznámenia vo veci protiprávnej realizácie reklamných tlačovín na kultúrnych a rekreačných zariadeniach v maďarčine bez označení aj v štátnom jazyku. Štátne orgány potvrdili, že v týchto prípadoch došlo k nesúladu s platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky, teda akceptovali náš právny názor v plnom rozsahu. Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky sme podali oznámenie o podozrení z protiprávnej činnosti v súvislosti so zverejňovaním nápisov v tzv. runovom - klinovom písme v niektorých obciach južného Slovenska, ktoré podľa tamojších matičiarov môžu vyvolávať národnostnú neznášanlivosť.

SNV MS elektronicky spracovávalo informácie, výskumy a analýzy z tlačených publikácií, triedilo a systematicky usporadúvalo údaje z elektronických médií a monitorovacích správ, realizovalo sériu fotografií vizuálneho používania štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín na južnom Slovensku a vytvorilo príslušnú databázu. SNV MS poskytovalo konzultovanie v oblasti ochrany Slovákov v jazykovo zmiešaných oblastiach Slovenskej republiky a právneho poradenstva v oblasti národnej kultúry a súvisiacich vzťahov jednotlivcom, ako aj právnickým osobám. Komunikácia sa uskutočňovala prostredníctvom telefonickej, e-mailovej a klasickej pošty s verejnosťou, ktorá sa obracala s otázkami a podnetmi v oblasti práce na orgány MS a priamo na SNV.

Vedeniu MS poskytovalo monitorovacie správy, informovalo ho o aktuálnom dianí v národnostne zmiešaných oblastiach, pripravovalo podklady pre predsedu MS. Vypracovalo koncepty pre listy predsedu MS adresované niektorým ministerstvám vo veci vzťahov národnostných menšín a Slovákov v národnostne zmiešaných oblastiach, prípadne porušovania právnych predpisov, návrhov na šetrenie finančných prostriedkov štátu, informačnej správy o aktivitách MS a SNV týkajúcich sa vzťahov majority a národnostných menšín.

SNV pokračovalo v nadviazanej spolupráci a rokovalo s Rusínskou obrodou Slovenska so sídlom v Prešove a so Slovenským národným múzeom – Múzeom rusínskej kultúry v Prešove, so Slovenským národným múzeom v Martine, predovšetkým s jeho pracoviskami, a to Etnografickým múzeom, Múzeom kultúry Rómov na Slovensku a Múzeom kultúry Čechov na Slovensku. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti pre širšie a odborné zameranie SNV komunikovalo najmä s odborníkmi v oblastiach práva, etnológie, sociológie, histórie, kulturológie, pedagogiky a politológie, aby mohlo komplexnejšie spracovať, zamerať sa a presnejšie sa orientovať v danej dokumentačnej i výskumnej problematike.

V mediálnej oblasti SNV priebežne zverejňovalo stanoviská SNV MS k aktuálnym problémom v oblasti národnostných vzťahov samostatne alebo prostredníctvom matičných a verejnoprávnych

printových aj internetových médií (napr. MS odmieta školský program strany Most-Híd, Stanovisko MS k vyhláseniam Józsefa Berényiho). Už začiatkom roka vydalo SNV stanovisko ku kampani proti zápisu detí do škôl s vyučovacím jazykom slovenským v Bátorových Kosihách v okrese Komárno (Stanovisko ku kampani proti zápisu detí do škôl s vyučovacím jazykom slovenským). Okrem nich participovalo aj na koncipovaní ďalších celomatičných ankiet, stanovísk, vízií a výziev (Anketa k vízii MS, Matica je apolitická, plní len svoje poslanie, Matica podporuje ministra kultúry, Komuniké z fiľakovského kolokvia MS, Stanovisko MS k situácii na Ukrajine, Stanovisko k problematike ochrany vlastníctva pôdy a vody v Slovenskej republike a zamedzenie ich predaja zahraničným subjektom). Tieto materiály rezonovali aj v mimomatičnom prostredí a médiách, preberali ich domáce aj zahraničné tlačové agentúry a tlač. Na základe medializácie činnosti SNV pripravila RSTV v rámci relácie Národnostný magazín reportáž z tohto pracoviska, odvysielanú 27. októbra 2014 na prvom celoštátnom programe a dvakrát reprízovanú na druhom programe.

Vnútromatičná spolupráca

V súvislosti s verejnou diskusiou k Celoštátnej stratégii na ochranu a podporu ľudských práv SNV oboznámilo matičné domy na slovenskom juhu s možnosťami zapojenia sa do diskusie, s odporúčaniami ako identifikovať a ako si poradiť s rôznymi formami porušovania ľudských práv na základe etnickej príslušnosti alebo jazyka. Podobne SNV spolupracovalo s matičnými domami počas volebnej kampane v Maďarsku a z toho plynúceho rizika vyvíjania politickej činnosti na Slovensku a psychického nátlaku na slovenské obyvateľstvo.

SNV pravidelne informovalo Predsedníctvo MS o situácii na národnostne zmiešaných územiach Slovenska, pre Predsedníctvo MS a Výbor MS pripravilo viacero informácií napr. o stave riešenia opravy názvu ZUŠ Ferenca Liszta v Štúrove, či k pripravovanej legislatíve tzv. vodného zákona návrh na realizáciu verejných stretnutí matičiarov ako formu osvety o ochrane pôdy a pitných zdrojov a vytvorilo komisiu na organizáciu týchto stretnutí. Ďalej SNV vypracovalo podklady ku konkrétnej spolupráci národnostných menšín v oblasti folklóru, podklady pre rokovanie komisie Výboru MS pre školstvo a kultúru a komisie Výboru MS pre národnostné vzťahy s návrhmi tém - ohrozené ZŠ s VJS na slovenskom juhu, politika základného vzdelávania, osveta o potrebe vzdelávania sa v štátnom jazyku, koncepcia udeľovania čestných názvov školám. V Banskej Bystrici sa zúčastnili pracovníci SNV rokovania oboch komisií, kde predložili uvedené návrhy.

Mimomatičná spolupráca

Prostredníctvom vedenia MS SNV komunikovalo so štátnymi orgánmi, najmä s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a nepretržite predkladalo závažné problémy týkajúce sa obyvateľstva na národnostne zmiešanom území. V spolupráci s Ministerstvom kultúry SR sa SNV opäť zaoberalo dlhodobo neriešeným problémom o oprave názvu ZUŠ Ferenca Liszta v štátnom jazyku v Štúrove a zároveň SNV informovalo ministerstvo o svojej činnosti.

Tak ako sa aj na inom mieste tejto správy sa uvádza aktivita SNV v záujme zachovania existencie viacerých ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským na slovenskom juhu, aj v rámci mimomatičnej spolupráce boli sústredené všetky informácie a argumenty pre otvorený list ministrovi školstva na záchranu konkrétnych ZŠ s VJS. K zverejnenému dokumentu Vízia 2016 menšinovej strany Most bol avizovaný návrh Predsedníctvu MS k iniciovaniu rokovania MS so štátnymi orgánmi o návrhoch autonómie, tzv. menšinových samosprávach na slovenskom juhu v tomto dokumente.

Aj v tomto roku pokračovala verejná diskusia k Celoštátnej stratégii na ochranu a podporu ľudských práv, ku ktorej SNV k časti týkajúcej sa práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaslalo splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny svoje odborné stanovisko.

Na základe konzultácií s vedúci pracovníkmi MS bol vypracovaný návrh dlhodobého monografického výskumného programu pre SNV, ktorým sa bude realizovať správa o postavení majoritného obyvateľstva na národnostne zmiešanom území SR.

Na základe monitorovania a dokumentovania situácie na jazykovo zmiešaných oblastiach u nás a prípadne komparácie s inými štátmi, v ktorých sú etablované štátotvorný národ a národnostné menšiny, a v rámci reciprocity, SNV v oblasti vedeckých a publikačných aktivít pripravilo, spracovalo a publikovalo viacero príspevkov z oblasti národnostnej problematiky. Počas celého roka publikovalo SNV svoje príspevky v rôznych tlačených periodikách, najčastejšie v Slovenských národných novinách, Slovenských pohľadoch, Práve národa, a pod. Pripravilo aj ďalšie štúdie a príspevky publikovalo v zborníkoch a iných periodikách z matičných i mimomatičných konferencií.

Účasť na konferenciách (výber)

- „Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu“ – kolokvium vo Fiľakove 28.5.2014, s príspevkami „Kultúrno-náboženský život Slovákov na národnostne zmiešanom južného Slovenska“, „Postavenie Matice slovenskej pri ochrane práv Slovákov“, „Otázka prioritných tém v školstve a základných úloh pre Maticu slovenskú“ a „Pokus o periodizáciu legálnej a ilegálnej maďarizácie v Uhorsku do r. 1918“.
- „O židovskej otázke v stredoeurópskom priestore v 20. storočí“ – medzinárodná vedecká konferencia 14. - 16. 5. 2014 v Prahe, s príspevkom „Predstavitelia slovenskej kultúry židovského pôvodu počas druhej svetovej vojny“.
- „Jazyk v politických, ideologických a interkultúrnych vzťahoch“ – medzinárodná vedecká konferencia JÚĽŠ v Bratislave, 20. - 21. 5. 2014, diskusné príspevky.
- „Rusíni v rámci česko-slovenských dejín“ – medzinárodná vedecká konferencia 16. - 17. 9. 2014 v Prahe, s príspevkom „O Reprezentačnom biografickom lexikóne Slovenska a Podkarpatskej Rusi“.

Z konferencie roku 2014 v edičnej oblasti SNV MS pripravilo a knižne vydalo **z**borník z fiľakovských konferencie pod názvom „Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu“ (2014). V oblasti populárno-náučných aktivít sa SNV MS podieľalo na lektorskej službe v rámci exkurzií v priestoroch sídelnej budovy MS v Martine.

Hlavným zámerom činnosti a pôsobenia v roku 2014 SNV MS bolo v zmysle zákona, stanov a programu MS koordinovať a realizovať vedecký výskum a dokumentáciu vzťahov medzi slovenským národom a národnostnými menšinami, ktoré žijú v Slovenskej republike, a to v spolupráci s ostatnými pracoviskami MS, pričom sa zameralo predovšetkým na domy a oblastné pracoviská na jazykovo zmiešanom území. Upozorňovalo vedenie MS na možnú diskusiu k témam v danej problematike pre ostatné, a to najmä vedecké pracoviská MS. Sledovalo dodržiavanie platných právnych predpisov, ktoré sa týkali postavenia a práv majoritného národa a národnostných menšín, predovšetkým so zámerom na používanie jazyka národnostných menšín najmä v komparácii k zákonu o štátnom jazyku. Vedeckú i dokumentačná prácu vykonávalo so zámerom zjednocovania všetkých občanov Slovenskej republiky, príslušníkov národnostných menšín a Slovákov so zameraním posilňovania slovenskej štátnosti, slovenského jazyka a vlastenectva.

Administratívna, prednášková a publikačná pracovníkov SNV MS za rok 2014

Doc. PaedDr. Pavol PARENIČKA, CSc.

Administratívne práce

- Zápisnica z Valného zhromaždenia Matice slovenskej, konaného v dňoch 18. - 19. októbra 2013 v Martine (materiál 18 strán, dokončený 1. februára 2014).
- Analýza stavu plnenia zákona č. 68/1997 Z. z. a z neho určených úloh štátom Matici slovenskej za rok 2013 (materiál 3 strany, dokončený 30. apríla 2014).
- Správa o činnosti Matice slovenskej za rok 2013 (materiál 86 strán, dokončený 30. mája 2014).

Prednášková činnosť

- 15. 01.2014 – Čadca, Kysucká knižnica – prednáška: Dejiny a prítomnosť Matice slovenskej
- 21. 03. 2014 – Spišská Nová Ves – akadémia a odborný seminár - prednáška: Malá vojna v súvekej slovenskej publicistike.
- 14. – 16. 05. 2014 – Praha – medzinárodná vedecká konferencia - prednáška: Predstavitelia slovenskej kultúry židovského pôvodu počas druhej svetovej vojny.
- 28.05. 2014 – Fiľakovo – okrúhly stôl MS, kolokvium – prednáška: Pokus o periodizáciu legálnej a ilegálnej maďarizácie v Uhorsku do roku 1918.
- 30. 05. 2014 – Liptovský Mikuláš - odborný seminár k 170. výročiu založenia spolku Tatrín – prednáška: Osobnosti Tatrína.
- 17. 06. 2014 – Tvrdošín – odborný seminár k 150. výročiu narodenia Ignáca Gessaya – prednáška: Gessayovci v slovenskej kultúre.
- 06. 07. 2014 – Dolný Kubín – akadémia k 150. výročiu narodenia Andreja Hlinku – prednáška: Andrej Hlinka a jeho odkaz dnešku.
- 24. 07. 2014 – Bratislava – medzinárodná vedecká konferencia k 100. výročiu vypuknutia prvej svetovej vojny – prednáška: Slovenskí tolstojovci počas prvej svetovej vojny.
- 15. – 17. 09. 2014 – Praha – medzinárodná vedecká konferencia – prednáška: O reprezentačnom biografickom lexikóne Slovenska a Podkarpatskej Rusi.
- 07. 10. 2014 – Dolný Kubín, Oravská knižnica – odborný seminár k 90. výročiu narodenia Antona Habovštiaka – prednáška: Životný príbeh Antona Habovštiaka.
- 09. 10. 2014 – Bratislava – akadémia a odborný seminár k 55. výročiu založenia Zahraničnej MS – prednáška: Osobnosti Zahraničnej MS.
- 21. 10. 2014 – Dolný Kubín – odborný seminár k 70. výročiu vypuknutia SNP – prednáška: Význam a odkaz SNP pre dnešok
- 22. 10. 2014 – Bratislava – vedecká konferencia k 100. výročiu úmrtia Františka Víťazoslava Sasineka – prednáška: Cesta Františka Víťazoslava Sasineka do Ríma roku 1881.
- 23. 10. 2014 – Banská Bystrica – vedecká konferencia k 70. výročiu vypuknutia SNP – prednáška: Národnie noviny v kontexte SNP.
- 28. 11. 2014 – Turčianske Teplice- Turčiansky Michal – odborný seminár o Izidorovi Žiakovi Somolickom – prednáška: Izidor Žiak Somolický v slovenskom národnom hnutí.
- 04. 12. 2014 – Senica – Literárna Senica Ladislava Novomeského, odborný seminár – prednáška: Ladislav Novomeský a Ivan Horváth počas SNP.

Publikačná činnosť

Knižné publikácie

Jubilejný rok Matice slovenskej 2013. Správa o činnosti. Martin: Matica slovenská 2014, 101 s. ISBN 978-80-8128-115- 0 (zostavovateľ, spoluautor).
Máťuš, Pavol: Krvavé sonety. Slovenská literatúra a prvá svetová vojny. Výstavný projekt Slovenskej národnej knižnice venovaný 100. výročiu prvej svetovej vojny. Martin: Slovenská národná knižnica 2014, nestr. ISBN 978-80-8149-042-2 (odborná spolupráca, s Jozefom Beňovským).

Štúdie, eseje

Životné osudy pedagóga, maliara a knihovníka Michala Dubaya (1910-1993). In: Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska 3 (zborník, zost. Marcela Domenová). Prešov: Štátna vedecká knižnica 2013 (2014), s. 6-12. ISBN 978-80-89614-02-8.
Neznámy pomocník Štefana Moysesa. In: Slovenské pohľady, IV.+130, 2014, č. 1, s. 8-15. ISNN 1335-7786.

Matica 1944 – za a proti (Povstaniu). In: Slovenské pohľady, roč. 4 + 130, 2014, č. 12, s. 10-24. ISSN 1335-7786.
Pokus o periodizáciu legálnej a ilegálnej maďarizácie v Uhorsku do roku 1918. In: Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (zborník, zost. Viliam Komora). Martin: Matica slovenská 2014, s. 51-(59). ISBN 978-80-8128-124-2).

Odborné články

Imrich Sedlák (s M. Bielikom). In: Osobnosti Filozofickej fakulty v Prešove (zost. Martin Ološtiak). Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2013 (2014), s. 170-171. ISBN 978-80-555-0834.
Básnické dielo Sama Chalupku. In: Biografické štúdie 36. Martin: Slovenská národná knižnica, 2013 (2014), s. 55-58. ISBN 978-80-8149-017-0.
Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský. 190 rokov od narodenia. In: Knižnica, roč. 15, 2014, č. 1, s. 66-68. ISSN 1335-7026 01.
By Ťa naveky potomkovia chválili... Juraj Košút bol pozoruhodná osobnosť slovenského národného hnutia. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 29, s. 10. ISSN 0862-8823.
Od rozhlasu, cez frontové divadlo, povstalecké noviny až po ilegalitu. Slovenské národné povstanie – ľudia, roky, spomienky. In: My, Turčianske noviny (Nový Život Turca), 23/54, 2.9.-8.9.2014, č. 34, s. 16.
Osvetári v povstaní bojovali slovami aj zbraňami. In: Národná osveta, roč. 24, 2014, č. 3, s. 42-45. ISSN 1355-4515.
Revolúcia alebo trasovisko? (Matica, odboj a povstanie 1944). In: Slovensko, roč. 36, 2014, (č. 2-4), s. 17-19. ISSN 0231-7306.

Populárno-náučné články

Múdry Vavrinec (Benedikt z Nedožier). In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská 2014, s. 65-67. ISBN 978-80-8128-108-2.
Štúrovský matuzalem. Ladislav Pauliny patril k priateľom Štúra i Hurbana. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská 2014, s. 121-123. ISBN 978-80-8128-108-2.
Akoby mal sedem životov. Štefan Furdek pevnejší od žuly. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská 2014, s. 138-139. ISBN 978-80-8128-108-2.
Testament Petra Tvrdého. In: Národný kalendár 2015. Martin: Matica slovenská 2014, s. 159-160. ISBN 978-80-8128-108-2.

Publicistika (ankety, jubilejné články, nekrológy, poznámky, rozhovory, správy)
Matica je nenahraditeľná ustanovizeň. Imrich Sedlák uprostred literárno-vedného, kultúrno-národného s matičného života. Zhováral sa Pavol Parenička. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č.2, s. 6. ISSN 0862-8823.
Spisovateľ odišiel, dielo ostáva. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 4, s. 9. ISSN 0862-8823.
Vyčasilo sa, koniec nepohody nenastal. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 4, s. 11. ISSN 0862-8823.
Matičiar z rodu najvernejších... Peter Vrlík... In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 7, s. 12. ISSN 0862-8823.
Pomôžu aj dve percentá pre Maticu! Hľadanie východísk z finančných problémov ustanovizne. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 8, s. 11. ISSN 0862-8823.
Deň bez anjela (Zomrel Andrej Chudoba). In: Slovenské pohľady, IV.+130, 2014, č. 4, s. 145-147. ISNN 1335-7786.
Z tekovského do nebeského domova. Za Andrejom Chudobom. In: Knižnica, roč. 15, 2014, č. 1, s. 95-96. ISSN 1335-7026 01.

Obdobie dejín, keď slovenskú mapu kreslili berlínske pastelky (anketa). In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 35, s. 6-7. ISSN 0862-8823.
MT 25-9-1949 – značka matičného manažéra (Marián Tkáč jubiluje). In: My, Turčianske noviny (Nový Život Turca), 23/54, 23.9.-29.9.2014, č. 37, s. 34.
Dnešná zlatá maďarská mládež. In: Slovenské národné noviny, 28, 2014, č. 40, s. 11. ISSN 0862-8823.
O pavúkoch a iných zákernostiach. Na margo „recenzie“ „Naše“ či iba „moje“...?! In: Literárny týždenník, roč. 27, 2014, č. 37-38, s. 7.
Voda môže byť aj slaná. Slovenské národné noviny, roč. 28, 2014, č. 46, s. 7. ISSN 0862-8823.
Úvod. In: Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (zborník, zost. Viliam Komora). Martin: Matica slovenská 2014, s. 8-10. ISBN 978-80-8128-.

Recenzentská a posudzovateľská činnosť

Slováci v zahraničí (zost. Daniel Zemančík a Zuzana Pavelcová), roč. 30. Martin: Matica slovenská 2013 (2014), 292 s. ISBN 978-80-8158-091-7 (posudzovateľ, s Petrom Mulíkom).
Borbély, Róbert: Didaktický a osvetový aspekt literárnej regionalistiky. Banská Bystrica: Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela 2014, 276 s. (dizertačná práca, oponent).
Grupač, Marián: Podoby súčasnej slovenskej poézie (1989-2012) a formy jej prezentácie. Žilina: Fakulta humanitných vied 2014, s. 102 (dizertačná práca k minimálnej skúške, školiteľ).
Stolarik, Marian Mark: Wehre is my home? Slovak imigration to North America, 1870-2010. Bern: Peter Lang 2012 (slovenský preklad).

ThLic. Mgr. Viliam KOMORA

Administratívne a s tým súvisiace práce, najmä právne úkony

- rokovanie a príprava spoločného zasadnutia časti členov komisií výboru MS pre národnostné vzťahy, a školstva a kultúru (5. 5. 2014, Banská Bystrica).
- Zápisnica z 5. riadneho zasadnutia Výboru Matice slovenskej v 9. volebnom období, ktoré sa konalo 7. 6. 2014 v Martine (materiál 18 strán bez príloh).
- Dodatok k Zápisnica z Výboru Matice slovenskej (7. 6. 2014), zo dňa 1. 8. 2014 (1 strana).
- Správa o činnosti Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej za rok 2013.

Zastupovanie Matice slovenskej na súdnych pojednávaniach, spracovanie právnych vyjadrení, resp. vyčíslenie trov konania:
- september 2014 Mesto Michalovce c/a Matica slovenská o určenie vlastníckeho práva, vyčíslenie trov konania, vypracovanie a zaslanie stanoviska k odvolaniu,
- september, december 2014 František Ďurina c/a Matica slovenská o určenie neplatnosti výpovede,
- právne stanovisko a zastupovanie vo veci Glovaty Marián Piotr c/a Matica slovenská, o určenie. že nájomný vzťah je uzatvorený,

Spracovanie právnych vecí a stanovísk Matice slovenskej:
- nájomná zmluva nebytových priestorov MS v Bratislave na Dunajskej ul.,
- návrh a podanie vypratania nebytových priestorov MS v Bratislave na Dunajskej ul.,
- spracovanie návrhu na podanie sťažnosti na poskytovateľa právnych služieb MS,
- spracovanie právnych stanovísk k ukončeniu zmluvy na poskytovateľa právnych služieb MS,
- spracovanie materiálov a podkladov k ukončeniu zastupovania poskytovateľa právnych služieb MS vo veci PDSI,
- spracovanie právnych podkladov vo veci ukončenia poskytovania právnej pomoci v tzv. incidenčných žalobách vo veci PDSI,
- dočasná smernica správcu MS o nakladaní s majetkom MS,

- vypracovanie vzorov zriaďovacích listín D MS vo vlastnom majetku, v majetku štátu a v nájme,
- konzultovanie a príprava na zrušenie Nadácie MS,
Smernica MS o hospodárení a nakladaní s majetkom,
- k pracovno-právnym vzťahom,
- k výpožičkám,
- k verejným zbierkam,
- poskytovaniu telefónov zamestnancom MS,
- systému vedenia účtovníctva,
- spracovanie výpovede zmluvy o zriadení a poskytovaní služieb elektronických komunikácii prostredníctvom káblových distribučných systémov,
- právne posúdenie a spracovanie menovania riaditeľa pracoviska MS,
- spracovanie plnenie opatrení, ktoré vyplynuli z vyhlásenia DV MS,
- pripomienkovanie nájomnej zmluvy na nehnuteľnosti MS v Necpaloch,
- spracovanie materiálu Plnenie opatrení z Protokolu o výsledku kontroly NKÚ SR,
- spracovanie materiálu Plnenie opatrení z Protokolu o výsledku kontroly NKÚ SR vo veci zámennej zmluvy medzi účastníkmi konania NEOGRAFIA, a.s.,
- spracovanie vzdania sa práva odvolania voči rozhodnutiam Katastrálneho úradu x 2,
- prípravy na spracovaní manuálu na zostavenie rozpočtu MS,
- spracovanie právnych materiálov k zmluvám o nájme a predaji nehnuteľností MS v Moldave nad Bodvou,
- spracovanie a právna pomoc pri zmene konateľa obchodnej spoločnosti MS Metod, s. r. o.,
- analyzovanie a vypracovanie právneho stanoviska k nájomnej zmluve o objekte MS v Galante x 2,
- analyzovanie a vypracovanie právneho stanoviska k povinnosti zverejňovaniu údajov vyplývajúcich MS z príslušných právnych predpisov,
- analyzovanie a vypracovanie právneho stanoviska k verejnému obstarávaniu MS vo viacerých oblastiach,
- právne stanovisko k možnosti dojednania predkupného práva v prípade dlhodobého prenájmu nehnuteľnosti vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie.

Prednášková činnosť

- 28.05. 2014 – Fiľakovo – okrúhly stôl MS, kolokvium – prednáška: Postavenie MS pri ochrane práv Slovákov,

Publikačná činnosť

Knižné publikácie, resp. redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru

Postavenie Matice slovenskej pri ochrane práv Slovákov. In: Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (recenzovaný zborník). Martin: Matica slovenská 2014, 75 s. ISBN 978-80-8128-124-2.

Štúdie

Postavenie Matice slovenskej pri ochrane práv Slovákov. In: Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (zborník, zost. Viliam Komora). Martin: Matica slovenská 2014, s. 38-50. ISBN 978-80-8128-124-2.
Svätý Cyril a svätý Metod z pohľadu vzťahu Cirkvi a štátu. In: Právní, sociální a ekonomické aspekty společenských vztahů (zborník). Hodonín: Ústav práva a soudního inženýrství 2014, s. 41-66. ISBN 978-80-905646-8-8.

Publicistika

„Pupok sveta.“ In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 6, s. 4. ISSN 0862-8823.
Veriaci stratili vzácnu osobnosť. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 6, s. 9. ISSN 0862-8823.
Vyšiel zborník o Ladislavovi Zábojskom. Publikácia nadväzuje na vlaňajší seminár v Spišskej Kapitule. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 6, s. 12. ISSN 0862-8823.
Kniha J. Banáša Kód 1 Tajomstvo zázraku útočí proti Christovi. In: Odkaz sv. Cyrila a Metoda, roč. LX, 2014, č. 3, s. 32-33. ISSN 0139-9012.
Kvalita života Slovákov v južných regiónoch. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 22, s. 12. ISSN 0862-8823.
Výročie Trianonu ako pamätný deň. Na fiľakovskom kolokviu o kvalite života Slovákov v južných regiónoch. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 23, s. 12. ISSN 0862-8823.
Vydarený Deň detí v hornom Turci. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 24, s. 11. ISSN 0862-8823.
Detský deň posunulo nepriaznivé počasie. In: MY Turčianske noviny. Nový Život Turca, roč. 23, 2014, č. 24, s. 14. ISSN 0139-6374.
D. Čaplovič si váži matičné podnety. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 28, s. 12. ISSN 0862-8823.
Dovolávanie sa autonómie a runy. V Slovenskej republike neexistujú etnicky čisté územia. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 33, s. 2. ISSN 0862-8823.
Assemanov evanjeliár. In: Odkaz sv. Cyrila a Metoda, roč. LX, 2014, č. 9, s. 23-24. ISSN 0139-9012.
Krajania: Zachováme si jazyk a kultúru. Pred voľbami do Národnostnej rady Slovenskej národnostnej menšiny. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 41, s. 5. ISSN 0862-8823.
(omylom je uvedený autor Vojtech Kárpáty) Slováci za hranicami. Sám urobí to, čo redakcia. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 45, s. 8. ISSN 0862-8823.
(alias Martin Levický) Matičná lastovička na obrazovke. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 46, s. 2. ISSN 0862-8823.
Každý si tlačí do kopca svoj balvan. Michal SPEVÁK: Udržať si reč v ďalekej cudzine je nesmierne náročné. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 48, s. 4. ISSN 0862-8823.
Rozdeľuje sudcov. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 49, s. 5. ISSN 0862-8823.
Matica a Martin v televízii na Dvojke. In: MARTINSKO TURČIANSKOTEPLICKO, roč. 18, 2014, č. 48, s. 12.
O Bulharoch v dokumente. In: MY Turčianske noviny. Nový Život Turca, roč. 23, 2014, č. 47, s. 18. ISSN 0139-6374.
Kresťanský a národný život bokom. In: Odkaz sv. Cyrila a Metoda, roč. LX, 2014, č. 14, s. 20-21. ISSN 0139-9012.
O Bulharoch v televíznom dokumente. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 50, s. 12. ISSN 0862-8823.
S hokejkou, anjelikmi či medveďom – taký bol veselý Mikuláš v Turci. Turčianske Jaseno. In: MY Turčianske noviny. Nový Život Turca, roč. 23, 2014, č. 50-51, s. 25. ISSN 0139-6374.
Proti Robertovi Ficovi už aj vlakmi. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 51-52, s. 2. ISSN 0862-8823.
Mikuláš v Turčianskom Jasene. In: Slovenské národné noviny, roč. 29, 2014, č. 51-52, s. 24. ISSN 0862-8823.

Mgr. Margaréta VYŠNÁ

Administratívne práce

- Správa o činnosti SNV DP MS za rok 2013 – podklady (materiál 5 strán, 24. február 2014).

- rozšírenie webovej stránky SNV o súbory Úlohy a poslanie, Konzultácie, stanoviská a Publikačná činnosť, konferencie, v ktorých sme priebežne zverejňovali aktuálne informácie o činnosti SNV MS – podklady (materiál 3 strany, 12. jún 2014).
- Zápisnica z rokovania komisie Výboru MS pre národnostné vzťahy a komisie Výboru MS pre školstvo a kultúru v B. Bystrici (materiál 2 strany, 6. jún 2014).
- Informácia o monitorovaní situácie na jazykovo zmiešanom území južného Slovenska (materiál 5 strán, 24. marec 2014).

Prednášková činnosť

- 28. 05. 2014, Fiľakovo, okrúhly stôl MS, Otázka prioritných tém v školstve a základných úloh pre Maticu slovenskú.

Publikačná činnosť

Knižné publikácie

Zbierka z leporela spomienok alebo portrét tradičnej slovenskej krajiny. In Cesta k hniezdam. Nové Zámky: Jozef Medveď 2014. ISBN 978-80-971624-9-8 (recenzia básnickej zbierky).

Odborné články (analýzy)

Vyšná, M., Stratégia s rozpakmi. In Slovenské pohľady, č. 6/2014, roč. 4 +130
Vyšná, M., Analýza volebných výsledkov z volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2013, oficiálna webová stránka Matice slovenskej http://www.matica.sk/konzultacie-stanoviska.phtml?id3=94764

Štúdie:

Otázka prioritných tém v školstve a základných úloh pre Maticu slovenskú. In. Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (zborník, zost. Viliam Komora). Martin: Matica slovenská 2014, s. 60 - 75**.** ISBN 978-80-8128-.

Publicistika
Vyšná, M. (pseudonym P. J.), Matičné oslavy v Štúrove, In Slovenské národné noviny, oficiálne internetové stránky SNN: http://snn.sk/news/maticne-oslavy-v-sturove-2/
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Naše úlohy v novom roku, In Právo národa, 01/2014, roč. XII., ISNN 1336 6823
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Krajina na predaj?, In Právo národa, 02/2014, roč. XII., ISSN 1336 6823
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Doprajme juhu slovenčinu, In Právo národa, 03/2014, roč. XII., ISSN 1336 6823
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Najviac pitnej vody je na Slovensku, In Právo národa, 03/2014, roč. XII., ISSN 1336 6823
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Májové oslavy na spôsob juhu, In Právo národa, 04/2014, roč. XII., ISSN 1336 6823
Vyšná, M. (pseudonym L. P.), Voľby pokojné, provokácie pokračujú, In Právo národa, 05/2014, roč. XII., ISNN 1336 6823

• • •

Archív Matice slovenskej

Archív MS je špecializovaným verejným archívom a ústredným odborným pracoviskom MS, ktorého hlavnou úlohou je zachovanie kultúrneho dedičstva a histórie Matice slovenskej. Medzi základné úlohy patrí preberanie a získavanie písomných, fotografických a multimediálnych dokumentov, prípadne múzejných a galerijných predmetov z organizačných jednotiek MS a od osobností národného a verejného života doma a v zahraničí. Tieto dokumenty archív eviduje, ochraňuje, odborne spracováva a sprístupňuje širokej odbornej i laickej verejnosti.

Personálny stav

V Archíve MS došlo v roku 2014 k zmene počtu zamestnancov a pozície riaditeľa. K 31.7. odišla z organizačných dôvodov jedna pracovníčka. Do 31.7. pracovalo v archíve 6 zamestnancov, od 1.8. sa počet znížil na 5 zamestnancov. K 31.10. bola odvolaná z dočasného riadenia archívu PaedDr. Vlasta Bellová a od 1. 11. bol poverený vedením archívu Mgr. Pavol Madura.

Evidencia archívneho dedičstva

Prostredníctvom aplikačného programového vybavenia A Fondy sa zaevidovalo 52 elektronických evidenčných listov archívnych fondov a archívnych zbierok. V databáze sa nachádza celkovo 67 záznamov o fondoch a zbierkach Archívu MS. Bolo vytvorených 41 evidenčných listov v písomnej forme, súčasný stav tvorí 80 evidenčných listov. V rámci evidencie došlo aj k vytvoreniu 97 spisov o fondoch, ktoré obsahujú súhrnné informácie o pôvodcovi archívneho fondu a samotnom fonde.

V septembri odbor archívov a registratúr sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vykonal v Archíve MS tematickú kontrolu zameranú na dodržiavanie § 9 a 10 zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a dodržiavanie § 27 až 39 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Výsledkom kontroly sú štyri opatrenia na odstránenie nedostatkov.

Vykonala sa kontrola a revízia archívnych pomôcok evidovaných v ústrednej evidencii archívnych pomôcok Ministerstva vnútra SR, ktoré im pridelilo evidenčné čísla. Takisto boli na MV SR nahlásené zmeny v zozname osôb vykonávajúcich v archíve odborné činnosti.

Na základe aktualizácie Klasifikačnej schémy archívnych fondov a archívnych zbierok v Slovenskej republike sme zaslali na odbor archívov a registratúr MV SR pripomienky k tejto schéme.

Ochrana AD

Archív MS sídli v historickej II. budove Matice slovenskej na ulici P. Mudroňa 1 v Martine. Depoty archívu už priestorovo nepostačovali, preto boli rozšírené o dve miestnosti bývalých priestorov Vydavateľstva MS, ktoré treba postupne vybaviť regálovým systémom a elektronickým signalizačným zabezpečením. Tým sa vytvorili voľné kapacity na ukladanie získaných prírastkov archívneho materiálu. Priestory archívu sú proti násilnému narušeniu zabezpečené elektronickým signalizačným zabezpečením. Pravidelne sa začalo vykonávať meranie teploty a vlhkosti v depotných priestoroch. Všetci pracovníci archívu absolvovali školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a protipožiarne školenie.

Pri príprave archívnych fondov a archívnych zbierok na digitalizáciu spojenej s vkladaním dokumentov do nových obalov a škatúľ došlo k navýšeniu počtu škatúľ. Z toho dôvodu došlo v depote k veľkým presunom a novému uloženiu archívnych fondov a zbierok.

Preberanie

V roku 2014 Archív MS sa v spolupráci s Finančno-ekonomickým útvarom podieľal na procese odovzdania dokumentácie ekonomického charakteru do r. 1998, špecializovanej ekonomickej registratúry, ktorá sa doteraz nachádzala v Slovenskej národnej knižnici. Agenda bola odovzdaná na základe

odovzdávacích protokolov, zaradená tematicky po ročníkoch, v počte cca 3000 šanónov a balíkov.V roku 2015 prejde vyraďovacím konaním.

Pokračoval proces ukončenia spisovej rozluky medzi Maticou slovenskou a Slovenskou národnou knižnicou, ktorý zahŕňa dokumentáciu bývalých matičných pracovísk do roku 2000 a má byť ukončený v roku 2015.

Akvizičná činnosť

Archív pokračoval v akvizičnej činnosti a podarilo sa nám získať 13 prírastkov. Darom bolo získaných 8 a presunom 5 prírastkov. Prírastky tvoria materiály z činnosti Adolfa Kobelu (25 jd.); leták k 50. výročiu organizovanej filatelie v Martine s československou známkou zo série Jazdectvo v nominálnej hodnote 80 halierov z roku 1973 (1 jd.); vysvedčenie kňaza Pavla Bednáraz katolíckeho gymnázia v Kláštore pod Znievom z roku 1872 (1 jd.); nástenné mapy Slovenskej republiky (7 jd.); Krátka učebnica gréckokatolíckeho tipikonu z roku 1912 preložená Jozefom Haľkom do slovenčiny, uložená na CD vo formáte pdf (1 jd.); fotografie, negatívy a diapozitívy z agendy Vydavateľstva MS (579 jd.); dokumentácia Petra Maťovčíka k výskumu symboliky Matice slovenskej (75 jd.); materiály z vydavateľstva DAKA (499 jd.); výtvarné diela Jozefa Bôrika vytvorené na súbeh Matice slovenskej s názvom Kostoly, kaplnky a zvonice na Slovensku (54 jd.); medené mince razené na podujatí pri príležitosti 150. výročia Memoranda národa slovenského (18 jd.); kópie materiálov z národopisného výskumu z oblasti Vyšnej Slanej z roku 1942 (6 jd.); DVD Pohľady na slovenskú kultúru doma i vo svete I., II., III., IV. a DVD Slováci v Argentíne – etnologický výskum (3 jd.); členské legitimácie a frekventačné svedectvo (4 jd.). K všetkým prírastkom boli vyhotovené akvizičné súpisy.

Pokračovalo sa v uceľovaní akvizičných prírastkov z roku 2013, vyhotovovali sa akvizičné súpisy a kompletizovali sa podklady k prírastkom. Došlo k čiastočnému triedeniu a usporadúvaniu osobného fondu Stanislava Šmatláka, 3,75 bm (nespracovaných 6,25 bm archívneho materiálu).

Spracovanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov

Prvostupňovo bol spracovaný Miestny odbor MS v Košiciach, 1968 – 2009, 9,83 bm. Kvôli digitalizácii prešli revíziou fond Hudobný odbor Matice slovenskej, 0,63 bm, osobný fond Jozef Cíger Hronský, 4,63 bm, fond Matica slovenská I. (1857) 1863 – 1875 (1912), 11,25 bm. Revízia zahŕňala prepočet jednotiek a strán, výmena obalov a škatúľ. Do fondu Miestne odbory Matice slovenskej I. a ústredná evidencia, 1919 – 1951, sa začlenili archívne dokumenty z dodatkov v rozsahu 0,63 bm. Skompletizovalo sa 11. ročníkov Slovenských národných novín, ktoré sa dali zviazať do knižnej väzby.

Prístup k archívnym dokumentom

V roku 2014 navštívilo Archív MS 46 bádateľov, z toho 2 zahraniční, celkovo 103 bádateľských návštev. Tematicky najvyužívanejšie boli dokumenty obsahujúce informácie o Slovákoch v zahraničí a ich presídľovaní, dejinách miestnych odborov MS a významných osobnostiach. Podávali sme informácie aj prostredníctvom korešpondencie pre 110 bádateľov, z toho 9 zahraničných a vykonalo sa 38 telefonických a osobných konzultácií. V bádateľni bolo prezenčne sprístupnených z archívnych dokumentov 13872 jednotiek, 107 škatúľ a 2 spisové dosky, z fotografií 6999 jednotiek a 39 škatúľ. Okrem sprístupňovania dokumentov na prezenčné štúdium v bádateľni sme vyhotovili 721 xerokópií, 613 skenov a bádatelia si nasnímali 489 digitálnych snímok.

Archív MS aj v tomto roku pokračoval v zapožičaní archívnych dokumentov na realizáciu výstav Klenoty archívov, Ako sa meral čas – Čas premietnutý do kalendárov, J. C. Hronský Život bez oddychu (trvalá expozícia). Na reverz je zapožičaných 234 diapozitívov, 3 plány a 7 obrazov. Taktiež v tomto roku pokračovala výstava Archívu MS v priestoroch II. matičnej budovy s názvom Pamäť skrytá v dokumentoch – Najcennejšie zreštaurované dokumenty Matice slovenskej od roku 1857.

Registratúrne stredisko

V roku 2014 sa na pracovisku archívu v registratúrnom denníku Bach zaevidovalo 240 záznamov. Registratúrne stredisko vykonávalo dohľad nad správou registratúry v príručných registratúrach matičných pracovísk. V rámci evidencie bola vytvorená nová prírastková kniha a lokačný prehľad, spojený aj s označovaním regálov a políc. Vyhotovený a rozposlaný bol harmonogram odovzdávania registratúrnych záznamov do registratúrneho strediska. Registratúrne záznamy odovzdali do registratúrneho strediska Vedné ústredie MS, Slovenský literárny ústav, Vydavateľstvo MS, DMS Rimavská So-

bota, DMS Lučenec, DMS Rožňava, DMS Levice, Členské ústredie MS, DMS Dubnica nad Váhom. Vypožičaných bolo 14 jednotiek a 4 šanóny.

Výskumná, publikačná a kultúrno-osvetová činnosť

Výsledky svojej práce zamestnanci prezentovali na vedeckých konferenciách a iných podujatiach, prípadne formou publikačnej činnosti. Zamestnanci archívu vypracovali svoje podklady do pripravovaného Biografického slovníka archivárov Slovenska, ktorý má zahŕňať všetkých archivárov a odborných pracovníkov pracujúcich v archívoch na území dnešného Slovenska, teda aj v našom archíve.

Aktívna účasť na vedeckých a odborných podujatiach

Odborná archívna konferencia XVIII. archívne dni v Slovenskej republike – Prvá svetová vojna v archívnych dokumentoch(20.–22.5.2014, Prešov):
Madura, P.: Prvá svetová vojna v dokumentoch Archívu Matice slovenskej.
Seminár 60 rokov Literárneho archívu (9. 9. 2014, Martin).
Bellová, V.: Predpoklady na spoluprácu medzi Archívom Matice slovenskej a Literárnym archívom Slovenskej národnej knižnice.

Odborné články

Madura, P.: *František Hrušovský (1903 – 1956)*. In Historický zborník, 2013, roč. 23, č. 2, s. 125-134.

Popularizačné články

Bellová, V.: Ako sa na Slovensku meral čas. Na Bratislavskom hrade vystavujú najcennejšie archiválie. In Slovenské národné noviny, 2014, roč. 28, č. 6, s. 9.
Bellová, V.: JohnGargus v Matici slovenskej. In Slovenské národné noviny, 2014, roč. 29, č. 29, s 12.
Bellová, V.: Pamäť skrytá v dokumentoch. Archív Matice slovenskej. In Knižnica, roč. 15, č. 2, s. 105-110.

Príručná odborná knižnica

Príručná knižnica Archívu MS slúži pre potreby zamestnancov archívu a Matice slovenskej a na prezenčné štúdium pre bádateľov v archíve. Knižnica obsahuje 2038 kníh a 383 periodík, teda spolu 2421 jednotiek. V roku 2014 bola doplnená o 121 kníh a 62 periodík, spolu 183 prírastkov. Všetky knihy sú riadne skatalogizované a pri správe knižnice je využívaný program CLAVIUS.

Do Zbierky kníh a periodík vydaných MS po roku 1990 sme v roku 2014 nadobudli 73 prírastkov, z toho 56 kníh a 17 periodík. Zbierka obsahuje 839 kníh a 554 periodík, spolu 1383 jednotiek.

Projekt Digitálny archív Matice slovenskej

Ministerstvo kultúry SR vyhlásilo 14. 2. 2012 výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NPF) na realizáciu dopytovo orientovaných projektov v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS), prioritná os 2 Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry, Opatrenie 2.1 Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie, zlepšenie systémov jeho získavania, spracovania a ochrany. Matica slovenská sa rozhodla, že bude digitalizovať archívne fondy a archívne zbierky Archívu MS a Krajanského múzea MS a podala dopytovo orientovaný projekt s názvom Digitálny archív Matice slovenskej (DA MS), ktorý bol schválený.

Zmluva o poskytnutí NFP medzi MS a MK SR ako sprostredkovateľským orgánom Úradu vlády SR bola podpísaná 28. 1. 2013, s účinnosťou od 2. 2. 2013. Projekt mal byť financovaný z Fondov Európskej únie v rámci OPIS. Celkové oprávnené výdavky predstavovali sumu 4 065 319,86 eur, hodnota príspevku z Európskeho fondu regionálneho rozvoja bola vo výške 3 862 053,87 eur a zvyšok vo výške 5% , čiže 203 265,99 eur si mala zabezpečiť MS z vlastných zdrojov.
Podľa harmonogramu jednotlivých aktivít bola realizácia projektu rozvrhnutá na obdobie december 2012 – marec 2015. Aj napriek tomu, že dochádzalo k čiastočnému napĺňaniu realizácie projektu, ten sa musel nakoniec predčasne ukončiť kvôli neúspešnému verejnému obstarávaniu nadlimitnej zákazky Materiálové, technické a procesné zabezpečenie realizácie projektu Digitálny archív Matice slovenskej. Úrad pre verejné obstarávanie, po vykonaní kontroly použitého postupu zadávania nadlimitnej zákazky na poskytnutie služieb pred uzavretím zmluvy na túto zákazku z vlastného podnetu, súťaž zrušil pre porušenie ustanovení zákona o verejnom obstarávaní.

Hlavným dôvodom ukončenia projektu bolo neúspešné verejné obstarávanie. Nakoľko sa mal projekt ukončiť v marci 2015, z časového hľadiska nebolo možné vyhlásiť novú súťaž. MS preto požiadala Sprostredkovateľský orgán rezortu kultúry MK SR o mimoriadne ukončenie projektu, a to k 15. 10. 2014.

• • •

Vedecké a záujmové odbory Matice slovenskej

Divadelný odbor MS

Odbor združuje celkom 23 divadelných súborov. Najväčšími podujatiami, na ktorých odbor v roku 2014 organizačne aj programovo participoval, boli Bošácke divadelné dosky (22. 2.) Festival Aničky Jurkovičovej v Novom Meste nad Váhom (6. – 9. 4.) a celoštátna prehliadka seniorskej divadla – Festival Stanislava Chrena. V obci Pavčiná Lehota v Demänovskej doline zorganizoval DO školenie režisérov a hercov (25. 27. 7. 2014), ktoré sa stretlo s priaznivým ohlasom. Na školení bolo zastúpených 7 súborov. Okrem uvedeného sa odbor systematicky venoval evidencii divadelných hier, budovaniu divadelnej knižnice, metodickej pomoci pre súbory (výber hier, dramaturgia, úprava hier) a v neposlednom rade získavaniu nových členov. Do DO sa prihlásilo 6 nových súborov. Konkrétne ide DS Lúky, divadlo Zelienka Zvolen, DS Terézie Vansovej Zvolenská Slatina. a tri divadelné súbory z Lučenca.

V Divadelnej knižnici sa nachádza celkovo 5343 divadelných hier, pričom v dohľadnom čase ju chce DO sprístupniť aj v digitalizovanej podobe.

Historický odbor MS

HO MS, ako vedecký odbor, sa podieľal na príprave viacerých podujatí. V niektorých prípadoch bol hlavný organizátor. Všetky podujatia sa uskutočnili vďaka vedeckému potenciálu členov odboru. Zasadnutia výboru HO MS a ostatné podujatia menšieho rozsahu sa pokrývali z členských príspevkov. Podľa plánu aktivít na rok 2014 z 22. januára 2014 sa odbor usiloval uskutočniť tieto podujatia a mal viacero vydavateľských aktivít. V rámci vedecko-populárnych podujatí pre matičnú aj nematičnú ve-

rejnosť (najmä školy) sa plánovala séria prednášok. V rámci Roku kráľa Svätopluka a Andreja Hlinku usporiadal HO tieto *prednášky pre školy*:

Kráľ Svätopluk v historickom vedomí Slovákov - prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc.
Je rozpor medzi cyrilo-metodskou svätoplukovskou tradíciou?- Prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc.
Bol Svätopluk kráľom? Vznik titulu kráľ u našich predkov - PhDr. Peter Mulík, PhD.
Andrej Hlinka a program slovenského autonomizmu - prof. PhDr. Róbert Letz, CSc.
Katolícka sociálna náuka a politická činnosť Andreja Hlinku. - PhDr. Peter Mulík, PhD.
Andrej Hlinka – slovenská osobnosť dvoch storočí (19. a 20. storočia) - Mgr. Miriam Viršinská, PhD.

Dom MS v Bratislave zabezpečil termíny a miesta prednášok. Prednáška sa uskutočnila aj ZŠ Šintave a ZŠ Ivanke pri Dunaji a ZŠ v Dunajskej Strede. Experimentálne boli plánované cyklické podujatia Rozhovory o histórii, ktoré sa konali v Jozefínskej knižnici MS v Bratislave, každý mesiac na inú tému, pričom ťažisko malo byť v otázkach laikov pre renomovaných historikov. V roku 2014 chcel odbor začať uskutočňovať pre serióznych záujemcov Kurz slovenských dejín, ukončený certifikátom HO MS. Podujatie sa nakoniec nerealizovalo. Vedecké podujatia: Povesť vremennych let (Nestor) v slovenčine – prof. PhDr. M. Homza, PhD., Filozofická fakulta UK Bratislava, Mgr. Adam Mesiarkin, doktorand, Filozofická fakulta UK Bratislava. Kritické vydanie Povesti vremennych let (Nestor) s rozsiahlym poznámkovým aparátom. Aktuálne to nemajú ani Česi. Náklady by boli pomerne vysoké, lebo by šlo o projekt tak na 3-5 rokov s tým, že jeho riešiteľom by bol (prof. M. Homza) a doktorand Mgr. A. Mesiarkin. Odhadom je to na tri roky asi 20 tisíc eur. (2014 – 4000 Eur). Podujatie získalo grant MK SR na rok 2015. Články a prejavy Andreja Hlinku – prof. PhDr. Róbert Letz, PhD. Projekt sa zameria na vydanie publikovaných článkov a prejavov Andreja Hlinku pri príležitosti 150 výročia jeho úmrtia (2700 Eur). Publikácia vyšla bez príspevku MS vo Vydavateľstve Post scriptum v roku 2014. Karol Sidor: Vatikánsky denník III – doc. František Vnuk. Vydanie osobných denníkov Karola Sidora, vyslanca Slovenskej republiky pri Vatikáne v rokoch 1939 – 1945. Projekt zahrňuje: prepísanie rukopisu, jeho gramatická a štylistická úprava, vypracovanie poznámkového aparátu, príprava úvodnej štúdie a indexu mien (5000 Eur). Pre nedostatok financií sa nezrealizoval projekt Slovensko v súradniciach roka 1944 – prof. PhDr. Róbert Letz, PhD. Spoluorganizátorom projektu bol Ústav pamäti národa.

Zrealizované vedecké podujatia

Najdôležitejšie práce Franka Sasinka z pohľadu kritickej historiografie. Vedecká konferencia k 100. výročiu úmrtia D. Sasinka. Bratislava 22. 10. 2014;
Historická terminológia pomenovaní Uhorsko a Maďarsko v slovenčine a v cudzích jazykoch. Odborné kolokvium. Bratislava – október 2014. (Výstup je uverejnený v Historickom zborníku 2/2014)
Prvá svetová vojna a jej hodnotenia v historiografii. Diskusné fórum slovenských a srbských historikov. Bratislava 14. 11. 2014.

Vedecko-populárne podujatia

Rozhovory o histórii. Ide o nové periodické podujatie HO a Slovenského historického ústavu MS pre matičiarov a záujemcov o históriu.
Nové poznatky o pôvode Slovanov a Slovákov. Bratislava 27. 2. 2014.
Začiatky politického života Slovenov na strednom Dunaji. Bratislava 26. 3. 2014.
Kresťanstvo ako kultúrno-civilizačný faktor v slovenských dejinách. Bratislava 30. 4. 2014.
Veľká Morava – terminologický a historiografický problém? Bratislava 29. 5. 2014.
Podiel našich predkov na vzniku uhorského štátu. Bratislava 26. 6. 2014.
Pád komunizmu v Európe a jeho dôsledky pre Slovensko. Bratislava 27. 11. 2014.

Na spomenutých podujatiach vystúpili so svojimi prednáškami členovia HO MS Dr. h. c. prof. Richard Marsina, DrSc., prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc., prof. PhDr. Martin Homza, PhD., PhDr. Anton Hrnku, CSc., PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD., Dr. phil. Beáta Katrebová-Blehová a Mgr. Adam Mesiarkin.

Jazykový odbor MS

Ťažiskovými podujatiami JO v roku 2014 boli exkurzie v rámci projektu Spoznávanie a propagácia kultúrneho a jazykového dedičstva (Dobrá Voda, naháč, Dolné Dubové, Madunice a i.). Osobitnú kategóriu činnosti predstavovali prednáškové a publikačné aktivity, účasť na viacerých odborných, popularizačných a kultúrnych podujatiach, participácia na tvorbe projektov k Roku Ľudovíta Štúra 2015, spolupráca s Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre. Svoje aktivity JO propagoval a propaguje v nitrianskych periodikách, v univerzitnom časopise UKF Náš čas, na webovej stránke Katedry slovenského jazyka UKF v Nitre.

Národohospodársky odbor MS

NHO MS pôsobil v roku 2014 úspešne vďaka spolupráci s vybudovanou a osvedčenou sieťou odborníkov z oblasti vedeckých pracovísk, vysokých škôl a národohospodárskej praxe. Títo odborníci sa aktívne a konštruktívne zapájali do riešenia aktuálnych problémov slovenskej ekonomiky, spoločnosti, ako i v kontexte medzinárodných vzťahov, pričom navrhovali aj konkrétne riešenia. K výsledkom tejto činnosti patrilo i spracovanie a vydanie vedeckej monografie Hlavné smery rozvoja agrosektora a rurálnej politiky Slovenska. vydanie monografie vyplynulo zo záverov kolokvia, konaného v roku 2013 k prvej vedeckej monografii NHO s názvom Dvadsať rokov sociálno-ekonomického rozvoja Slovenskej republiky. Monografie boli pripravené v spolupráci so Slovenskou ekonomickou spoločnosťou – Nezávislé združenie ekonómov Slovenska. V obidvoch prípadoch boli spracované po vedením vedúceho projektu a hlavného redaktora Ing. Ladislava Lysáka, DrSc., a výkonného redaktora Ing. Ondreja Bariča, PhD. Spomínané publikácie sa stretli s kladným ohlasom v odbornej i širokej verejnosti.
NHO pôsobil tiež ako konzultačný a poradný orgán MS pre oblasť národného hospodárstva. Pripravoval podklady na vyhlásenia a koncepčné stanoviská MS pre národohospodársku oblasť, ktoré boli adresované aj vláde SR a parlamentu. Odbor v nich v rámci svojich možností upozorňoval na negatívne trendy a javy v národnom hospodárstve, s dôrazom na nepriaznivé dôsledky nezamestnanosti na obyvateľstvo z ekonomicky a sociálne slabších skupín. Pozornosť venoval aj problematike potravinovej sebestačnosti Slovenska, ktorá úzko súvisí s trvalým poklesom produkcie, a tým aj zamestnanosti v rastlinnej i živočíšnej výrobe a úpadku vidieka. V tejto súvislosti NHO vydal aj vyhlásenie s návrhmi na riešenie spomenutej zložitej situácie.
Naliehavú otázku predstavujú lesné a vodné hospodárstvo a ochrana vodných zdrojov. Tieto oblasti sa stávajú – a zrejme aj budú – strategickým predmetom záujmu rôznych záujmových skupín a korporácií. Naznačené trendy a javy boli skúmané a výsledky sú uvedené aj v spomínanej vedeckej monografii. Už samotný názov, ciele a závery tejto vedeckej monografie otvárajú veľmi široký problémový priestor, ktorý inšpiruje a vyzýva pokračovať intenzívnejšie v riešení pertraktovaných problémov primeranými spôsobmi. Zárukou kvality monografie sú autori i recenzenti, všetko poprední slovenskí ekonómovia a známi hospodárski pracovníci, ktorí sa osvedčili vo významných funkciách. Monografia je určená širokej verejnosti aj odborníkom, venujúcim sa riešeniu problémov poľnohospodárstva a vidieka. Môže byť prínosom aj pre študentov vysokých škôl.

Spevácky odbor MS

Odbor účinkoval v roku 2014 na viacerých podujatiach, ktoré sa od januára do decembra konali prevažne v Košiciach. Išlo o vystúpenia pri príležitosti významných výročí , matičných, národných, kultúrnych a spoločenských podujatí.

Športový odbor MS

Plán činnosti bol, podobne ako po iné roky, zameraný na podujatia, ktoré ŠO v skromných finančných podmienkach organizoval v súčinnosti s miestnymi odbormi MS. Išlo o turistické výstupy na Sitno, Kriváň, Volovec, Stolicu, Drážovce – Gýmeš, futbalové, futsalové, volejbalové, šachové a iné turnaje (Trnava, Nitra, Rožňava, Štítnik, Betliar, Temerín – Srbsko a i.).

Výtvarný odbor MS

Dňa 27. 2. 2014 sa v Bratislave konalo zasadnutie výboru VO, na ktorom boli prerokované hlavné zámery činnosti a prijaté vyhlásenie k prezidentským voľbám, uverejnené v Slovenských národných novinách. Pri príležitosti 70. výročia SNP pripravil odbor výstavu Slovenské národné povstanie vo výtvarnom umení / Slovenské umenie proti fašizmu. Výstava sa konala na pôde Národnej rady SR – na západnej terase Bratislavského hradu. Tento ako i ďalšie menšie výstavné projekty pripomenuli aj portrétnu podobu, význam a hodnoty literárnej tvorby a progresívnych národniarskych aktivít Ladislava Novomeského a Vladimíra Mináča, ktorých odkaz je úzko spätý s novšími osudmi zápasov o MS a jej charakter. Inou pozoruhodnou aktivitou odboru bolo participovanie na výstavnom turné doc. akad. maliara Stanislava Harangozóa v Holandskom kráľovstve. VO intenzívne pracoval aj využití výsledkov výstavy, ktorú spolupripravil pri príležitosti 1 150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Išlo najmä o pomoc pri vzniku hodnotného televízneho dokumentu. Výrazne sa pokročilo i v zámere vydať monografickú knižnú publikáciu, venovanú tvorbe akad. maliara Mikuláša Klimčáka, pričom v decembri sa odbor podieľal na výstave tohto umelca v Košiciach.

Záujmový odbor ekonomický MS

Hlavnou náplňou odboru bolo počas celého roku 2014 monitorovanie zahraničného mediálneho priestoru v ekonomicko-spoločenskej oblasti. Slovenskému čitateľovi sa členovia odboru snažili sprístupniť podnetné, zaujímavé a u nás málo prezentované témy. Do slovenčiny boli v tejto súvislosti ich zásluhou preložené texty z ruského jazyka (PhDr. Jozef Mižák, Tibor Korečko) a anglosaského prostredia (doc. Ing. Ján Dudáš, DrSc.). Preklady z ruštiny boli publikované na internete aj v printových médiách (Dimenzie, Slovanská vzájomnosť a i.). Odbor sa venoval i prednáškovej činnosti, participoval na podujatiach Miestneho odboru MS v Košiciach.

Záujmový odbor etiky a vlastenectva MS

Činnosť odboru vychádza z prijatých stanov. Nosnými podujatiami v roku 2014 bolo pripomenutie si 21. výročia vzniku Slovenskej republiky (1. 1.), participácia na spomienkovej akadémii Vznik, obrana a dovŕšenie slovenskej štátnosti v roku 1939 – pri príležitosti 75. výročia vzniku prvej Slovenskej republiky 14. 3.), stretnutie pri pamätníku biskupa Štefana Moyzesa v Košiciach (5. 7.), piaty ročník kultúrno-turistického výletu na Modravú horu v Matre (12. 7.) a Vatra zvrchovanosti v Hornom Bankove pri príležitosti 22. výročia prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky (19. 7. 2014). Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa viaceré podujatia odboru mohli uskutočniť len vďaka pomoci členskej základne, ako i nematičných subjektov.

Záujmový odbor regionalistiky MS

Ťažiskovými podujatiami odboru regionalistiky boli v roku 2014 putovná výstava Čaro ornamentu podľa Štefana L. Kostelničáka, ktorá sa predstavila na viacerých miestach Košíc, a Matičné pochôdzky. Členovia odboru sa aktívne zúčastnili aj na viacerých ďalších podujatiach. Všetky aktivity záujmového odboru boli propagované, resp. zdokumentované na webových stránkach MS, Košického samosprávneho kraja a i.
Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa viaceré podujatia odboru mohli uskutočniť len vďaka pomoci členskej základne, ako i nematičných subjektov.

Záujmový odbor slovanskej vzájomnosti MS

Odbor oficiálne vznikol 5. 9. 2014. Všetky úlohy, ktoré do konca roku vytýčilo valného zhromaždenie odboru, boli splnené. Členovia sa aktívne zúčastňovali na matičných kultúrnych, spoločenských i vedeckých podujatiach, nadviazali kontakty a spoluprácu s niekoľkými organizáciami, a to nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Počas audiencie u Otca biskupa Františka Rábeka v Marianke mu predstavilo vedenie odboru projekt Plávajúcich galérií. Cieľom projektu je spájanie kultúry východoeurópskych a západoeurópskych aquatórií vodnými cestami: Plávajúcimi galériami cez kanál Dunaj – Rýn – Mohan. Otcovi biskupovi Rábekovi bol predložený aj projekt Misijnej lode, a to v takom stvárnení, ktoré by zreteľne a bez akýchkoľvek pochybností symbolizovalo lodný kríž lode ako dvojkríž slovanský. Pod ním by bolo umiestnené súsošie svätých Cyrila, Metoda a Gorazda – ako slovanských misionárov z čias Veľkomoravskej ríše. V obsahovom napĺňaní spomenutých projektov bude odbor systematicky pokračovať v ďalšom období.

• • •

Členské ústredie, domy a oblastné pracoviská Matice slovenskej

MS aj v roku 2014 napĺňala svoju vnútornú i vonkajšiu činnosť a rozvíjala pôsobenie v členskej základni prostredníctvom svojich organizačných jednotiek (miestnych, záujmových a vedeckých odborov) pod koordinačnou a riadiacou gesciou Členského ústredia MS (ČÚ) a jej oblastných stredísk – domov a oblastných pracovísk MS.
Spolu 33 pracujúcich teritoriálnych pracovísk MS bolo nositeľmi zodpovednosti za kultúrno-spoločenské a duchovné podujatia na celom území Slovenska. Všetci pracovníci uvedených stredísk podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia plnili špecifické poslanie ochrany, rozvoja a posilnenia kultúrneho a národného dedičstva so zreteľom na niekoľkotisícovú matičnú členskú základňu v zmysle programových zámerov MS.
ČÚ je riadiace, koordinačné, organizačné, programové a metodické pracovisko pre matičné hnutie a oblastné strediská MS, patrí k základným útvarom Matice slovenskej. Plní úlohy spojené so zakladaním MO, záujmových a vedeckých odborov a OMM, registráciou, usmerňovaním, aktivizáciou činnosti a rozširovaním členskej základne. Udržiava kontakty s odbormi MS, usmerňuje a eviduje prácu okresných (oblastných) a krajských rád, vedie ústrednú evidenciu členov a odborov MS. Plní aj úlohy súvisiace s matičným vzdelávaním a kultúrno-osvetovou činnosťou, pričom úzko spolupracuje s Krajanským múzeom a Strediskom národnostných vzťahov. ČÚ preto aj v roku 2014 usmerňovalo činnosť krajských rád a okresných, resp. oblastných rád. Tieto regionálne orgány sa schádzali podľa schválených ročných plánov, spravidla štvrťročne v súlade s vlastnými štatútmi.

• • •

V rámci oživotvorenia činnosti MO MS sa upriamovala pozornosť na omladzovanie ich riadiacich orgánov a členstva. V spolupráci so záujmovým odborom Mladá Matica a oblastnými strediskami sa začali vytvárať predpoklady na aktívne zapojenie sa žiakov do matičnej činnosti aj na stredných a základných školách. Možno konštatovať, že za úzkej spolupráce MM, Domov MS a OP MS sa tieto zámery postupne napĺňajú. ČÚ MS v rámci svojich možností úzko kooperuje so zahraničnými odbormi MS a kolektívnymi členmi MS, zabezpečuje aj agendu zakladajúcich a podporujúcich členov.

Koncepcia rozvoja siete oblastných stredísk MS sa v roku 2014 žiaľ niesla v reštrikčnom duchu. V mnohých OS MS došlo k znižovaniu počtu pracovníkov, resp. k zmene pracovného pomeru. Čo sa týka zmien v OS MS, výbor MS na svojom zasadnutí, ktoré sa konalo dňa 7. 6. 2014 v Martine, zrušil DMS v Dubnici nad Váhom. Takisto bolo zrušené OP MS v Nových Zámkoch. Napriek týmto skutočnostiam sa ČÚ MS bude v roku 2015 v maximálnej miere snažiť presviedčať kompetentných, aby sa opätovne zriadil DMS v Trenčianskom samosprávnom kraji a prijali sa do pracovného pomeru do OS MS noví pracovníci**.** Samozrejme, že to závisí od finančných možností MS. Našou ambíciou je vytvárať pracoviská predovšetkým v tých regiónoch, kde nie sú, ako aj na miestach, kde sa ponúkajú prijateľné ekonomické podmienky. V roku 2014 sa uskutočnilo jediné výberové konanie na funkciu riaditeľa DMS. Týkalo sa to DMS v Košiciach.

Po prechodnom stave, keď od 1. 7. 2012 na ČÚ pracovali iba traja zamestnanci (vrátane riaditeľa), od 15. 7. 2013 bol prijatý na naše oddelenie nový pracovník. ČÚ má v súčasnosti štyroch zamestnancov. Konštatujem však, že ČÚ MS aj v roku 2014 pracovalo v zredukovanom počte pracovníkov. Aj napriek prekážkam sa práca ústredia zabezpečovala v rámci podmienok a možností. ČÚ MS udržiavalo kontakty s miestnymi odbormi, usmerňovalo prácu okresných a krajských rád, venovalo pozornosť a starostlivosť aj práci záujmových odborov, domov a oblastných pracovísk MS. V druhej polovici roka 2014 sme zároveň prebrali a zrealizovali agendu Informačného ústredia MS ohľadom tzv. Ochrany a rozvoja miestnej a regionálnej kultúry za rok 2014, ale aj tzv. Hlavných aktivít, ktoré boli doteraz agendou práve Informačného ústredia MS. Môžem konštatovať, že túto prácu pracovníci ČÚ v spolupráci s Finančno-ekonomickým MS zvládli na profesionálnej úrovni.

V priebehu roka 2014 ČÚ organizačne, administratívne, ale aj fyzicky zabezpečovalo podujatia na pripomenutie si významných výročí a udalostí našej štátnej, národnej i matičnej histórie. Oslavy 21. výročia vzniku SR v miestach sídla DMS a OP MS po celom Slovensku, podujatia k výročiu prijatia Deklarácie o zvrchovanosti SR a prijatia Ústavy SR, 153. výročiu Memoranda národa slovenského, 151. výročiu vzniku Matice slovenskej s vyvrcholením na augustových Národných matičných slávnostiach.

Okrem administratívno-organizačnej práce plnilo ČÚ MS úlohu registrácie a evidencie MO MS vychádzajúcej zo zákona o MS a stanov MS. Ale aj v roku 2014 prešlo Členské ústredie významnými štrukturálnymi zmenami. Celkovo sa zefektívnila činnosť pracoviska. Členské ústredie MS ako pracovisko prvého kontaktu s členskou základňou sa však musí postupne dobudovať po všetkých stránkach.

Cieľom práce ČÚ s členským hnutím je stále aktuálna otázka posilňovania slovenského vlastenectva a národného povedomia vo všetkých generáciách slovenskej spoločnosti. Matica slovenská musí podporovať všetky aktivity, ktoré uskutočňujú Slováci žijúci v národnostne zmiešaných oblastiach SR a Slováci žijúci v zahraničí. Získavanie mladých ľudí do radov MS je nevyhnutnosťou. Na podporu tejto úlohy treba organizovať národné, kultúrne, spoločenské podujatia, odborné semináre, poznávacie výlety k historickým pamiatkam a športové akcie. Na to by mala slúžiť aj koncepčne zameraná vzdelávacia činnosť Matice. Matičné hnutie naďalej zostáva z hlavných pilierov a priorít MS.

ČÚ riadi a koordinuje miestne odbory Matice slovenskej, ktoré majú nezastupiteľné miesto pri vytváraní podmienok na napĺňanie poslania MS. Miestne odbory MS sú najzákladnejšou organizačnou jednotkou v MS, demokratickým prvkom v matičnom hnutí. Majú nenahraditeľné miesto v činnosti Matice. Činorodosť spolkového hnutia reprezentuje Maticu slovenskú pred verejnosťou po celom Slovensku.

Podujatia MO MS sú jednak tradičné a jednak súvisia s výročiami slovenskej štátnosti významných osobností a historických udalostí, ktoré si Matica slovenská v jednotlivých rokoch pripomína. MO MS ich organizujú v úzkej spolupráci s matičnými profesionálnymi pracoviskami, ako aj s inštitúciami verejnej správy. Z hľadiska ich charakteru ide o verejné stretnutia, akadémie, výstavy, prednášky, folklórne vystúpenia či festivaly, literárne, hudobné a výtvarné súťaže pre deti, turisticko-vlastivedné akcie a podujatia zamerané na rozvoj telesnej kultúry, činnosť matičných súborov, krúžkov, záujmových klubov a profesijných sekcií pracujúcich pri matičných Domoch a MO MS a v neposlednom rade aj pravidelne vykonávaná vnútromatičná agenda. Výsledkom týchto aktivít je prienik Matice do verejnosti, ale aj výchova členov týchto zoskupení v duchu matičného programu. Viaceré MO MS aktívne nadväzujú, rozvíjajú a udržiavajú aj spoluprácu s organizáciami Slovákov v zahraničí. Tieto aktivity, v rámci obmedzených možností podporované aj z matičných zdrojov, v istom zmysle nahrádzajú aktivity štátu, ktorý šetrí na miestnej kultúre, ale i na podpore pôvodnej slovenskej tvorby, osobitne v literatúre či vo filme, výtvarnom umení, alebo hudbe. Matica v regiónoch, mestách a predovšetkým na dedinách je tu preto, aby náš štát nezostal bez kultúry, pretože štát bez kultúry stráca svoj zmysel a poslanie.
Dôležitou súčasťou práce MO MS je spolupráca a starostlivosť o kolektívnych členov Matice – speváckе zbory a súbory, folklórne skupiny a súbory detí, mládeže a dospelých, rôzne tanečné a hudobné zoskupenia. Každoročne sa na pôde MO MS uskutočňujú programy venované výročnému zvykosloviu.

Tradičné matičné podujatia organizujú MO MS v spolupráci s Domami MS a oblastnými pracoviskami. Ide najmä o tieto podujatia: Šaliansky Maťko J. C. Hronského, Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko, Materinská moja reč, Štúrovo pero, Mladé pero, Škultétyho rečňovanky, Ranená breza, Rozprávkové vretienko, Rázusovie Vrbica, Gorazdov literárny Prešov, Literárne Šurany, Kellnerova Poloma, Literárny Kežmarok, Pro Slavis Žilina, Ó, matky mojej reč je krasota, Michalovce, Pribinove poklady, Kráľove Šahy, Cena A. Chudobu, Gorazdov Močenok, Račiansky jahodový kvet, Znej, rómska pieseň Šarišské Michaľany, Slávik Slovenska v Rožňave, Kytička domovine Prešov, Hviezdoslavov Stropkov, Spievajže si, spievaj vo Fiľakove, Šuriansky zlatý slávik, Hľadáme talenty Oščadnice, Zemplín špiva a hutori Humenné, Matičná galéria Slovensko – moja vlasť v Snine, Poznaj svoje mesto, Študentské kultúrne a športové hry Topoľčany, Kostelničákov ornament, Veľkonočné a vianočné ozdoby a ďalšie podujatia a súťaže organizované v spolupráci s materskými a základnými školami. Mnohé podujatia sa počas rokov vyprofilovali a stali sa nielen tradičnými, ale aj reprezentačnými podujatiami MS: Hontianska paráda Hrušov, Návraty – splav zemplínskych riek, Dni A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši, Letný festival Vlachovo, Rejdová, Šafova ostroha v Klčovom Dlhom, Východoslovenské roľnícke povstanie vo Vranove n. T., Kojšovská heligónka.

Významným prvkom k rozvoju spoločenského života a upevňovaniu medziľudských vzťahov napomáha organizovanie stretnutí členov miestnych odborov Matice slovenskej z opačných strán Slovenska formou matičných mostov sever – juh, podobne, ako to bolo v prípade MO MS Trenčianska Teplá a MO MS Štúrovo v spolupráci s OP MS v Štúrove, na ktorom sa zúčastnili aj zástupcovia ČÚ MS. Túto akciu organizovali už v roku 2013, kde sa členovia MO MS Trenčianska Teplá zúčastnili hodnotných podujatí v Štúrove, ale aj v Ostrihome a v roku 2014, kde zase členovia MO MS Štúrovo pricestovali do Trenčianskej Teplej a Trenčianskych Teplíc. Na túto tradíciu chcú stavať aj v ďalšom období a zároveň prostredníctvom správ v SNN tak inšpirovať aj ďalšie MO MS v nadviazaní podobnej spolupráce.

Výsledkom činnosti domov MS a oblastných pracovísk Matice slovenskej sú mnohé verejnosťou uznávané a navštevované podujatia, celonárodné zhromaždenia, podujatia venované významným udalostiam a osobnostiam slovenských dejín, akcie, ktoré významom i dosahom ovplyvňujú spoločenský a kultúrny život Slovenska a reprezentujú celý rozmer matičnej práce vo vzťahu k pestovaniu národnej hrdosti a úcty k slovenskej štátnosti. Ide

o mnohé kultúrne, vzdelávacie, športové i spoločenské akcie, uskutočňované počas celého roka v obciach i mestách Slovenska. Podstatným prvkom ich pravidelnej činnosti je práca s deťmi a mládežou, rozvoj spolupráce so školami všetkých stupňov a s cirkvami. Nemožno obísť ani aktivity v oblasti tradičnej ľudovej kultúry, matičnú prácu na jazykovo zmiešaných územiach ani spoluprácu so Slovákmi žijúcimi v zahraničí. Pri domoch MS zaznamenávame pravidelnú činnosť rozličných matičných súborov záujmovej umeleckej činnosti, profesijných sekcií a záujmových klubov umeleckej činnosti, činnosť rôznych krúžkov a skupín technickej tvorivosti.

Nezanedbateľná, veľmi prospešná a žiadaná je aj práca so študujúcou stredoškolskou a vysokoškolskou mládežou (besedy, semináre, premietanie filmov, výstavy fotografií, obrazov, vychádzky do prírody, uvádzanie rôznych diel a prác do života a pod.). Vzrastá aj záujem o environmentálne aktivity a podujatia. Na podporu literárnej a umeleckej tvorby sa vypisujú a organizujú viaceré autorské súťaže a prehliadky.

Významná pozornosť sa venovala výročiam osobností regionálneho významu s dôrazom na osobnosti a dejateľov literárneho, dramatického, vedeckého i národného života z minulosti aj z prítomnosti.

Veľký priestor a pozornosť venujú matičné pracoviská prejavom a prezentácii zručnosti a šikovnosti našich ľudí, hlavne pred významnými sviatkami. Pevné miesto dostávajú ukážky a rekonštrukcie veľkonočných, vianočných a prvomájových tradícií, zvykov a obradov, spojené s výstavami, besedami a stretnutiami s pamätníkmi.

Domy MS, OP MS, miestne odbory a záujmové a vedecké odbory MS vypracovávali projekty v programe tzv. Ochrany a rozvoja miestnej a regionálnej kultúry, odkiaľ matičné subjekty získavali finančnú dotáciu na realizáciu svojich podujatí. Okrem toho vypracovávali aj ďalšie projekty v spolupráci s rôznymi kultúrnymi, vedeckými, univerzitnými a osvetovými inštitúciami i záujmovými združeniami, aby tak mohli získavať nielen finančnú, ale aj organizačnú a materiálnu podporu. Túto aktivitu však možno a treba zintenzívniť. Aktuálnou úlohou je preto naďalej hľadať zdroje na posilnenie podpory matičnej miestnej a regionálnej kultúry.

Okrem toho sa matičné oblastné strediská významne podieľali na usmerňovaní a koordinovaní práce krajských, okresných (oblastných) rád Matice, na činnosti miestnych a záujmových odborov. Pri zabezpečení rôznych podujatí spolupracovali s orgánmi štátnej správy a samosprávy, s kultúrnymi inštitúciami a organizáciami, so záujmovými združeniami a spolkami, so základnými, strednými a vysokými školami, cirkvami, organizáciami telesnej výchovy, turistiky a športu a s festivalmi rôzneho umeleckého zamerania.

Domy MS systémovo a systematicky kooperujú s ústavmi a odbornými pracoviskami a vôbec všetkými stálymi pracoviskami MS. Ich postavenie vymedzuje štatút Matice slovenskej. V súčasnosti možno konštatovať, že každý dom MS má svoju profiláciu v organizovaní určitých aktivít a schopnosti aj pre vykonávanie metodického poradenstva.

Členské ústredie v zmysle Stanov MS registrovalo k 31. 12. 2014 28 640 členov, tzn. v miestnych, záujmových, vedeckých odboroch, v odboroch Mladej Matice, individuálnych členov, zakladajúcich a kolektívnych členov. ČÚ MS eviduje 736 MO MS, z toho 498 aktívnych, 48 Odborov Mladej Matice, z toho 33 aktívnych, a 19 ostatných aktívnych záujmových a vedeckých odborov. Kolektívnych členov pri MS je 15 a individuálnych členov registrovaných priamo ČÚ MS, ktorí nie sú členmi v žiadnom odbore MS, je 63. Zakladajúcich členov je v súčasnosti 48. Zahraničné MO MS sú 2 a majú 64 členov.

Matičné hnutie v roku 2014 predstavovali:

Domy Matice slovenskej: Bratislava, Banská Bystrica, Dubnica nad Váhom (zrušený rozhodnutím výboru MS dňa 7. 6. 2014), Dunajská Streda, Fiľakovo, Galanta, Košice, Komárno, Levice, Liptovský Mikuláš, Lučenec, Michalovce, Prešov, Nitra, Rimavská Sobota, Rožňava, Spišská Nová Ves, Snina, Šurany, Žilina.

Oblastné pracoviská: Bardejov, Brezno (personálne neobsadené), Čadca (personálne neobsadené), Holíč, Kráľovský Chlmec, Nové Zámky (zrušené), Poprad (personálne neobsadené), Prievidza, Šamorín, Topoľčany (od 28. 2. 2013 pozastavená činnosť), Trebišov(personálne neobsadené), Stropkov, Štúrovo, Veľký Krtíš, Vranov nad Topľou, Zvolen

Miestne odbory Matice slovenskej: Banskobystrický kraj 132 (z toho 87 aktívnych), Bratislavský kraj 33 (z toho 24 aktívnych), Košický kraj 123 (z toho 88 aktívnych), Nitriansky kraj 133 (z toho 96 aktívnych), Prešovský kraj 116 (z toho 83 aktívnych), Trenčiansky kraj 66 (z toho 38 aktívnych), Trnavský kraj 55 (z toho 38 aktívnych), Žilinský kraj 78 (z toho 44 aktívnych)

Záujmové a vedecké odbory: Divadelný, Environmentálny (nevykazuje žiadnu činnosť), Historický, Hudobný, Jazykový, Mladá Matica, Národohospodársky, Národopisný, Pedagogický, Politologický, Sclavisimo, Športový, Vlastivedný, Umelecký, Výtvarný, Ekonomický, Etiky a vlastenectva, Regionalistiky a Spevácky. V roku 2014 vznikol odbor Slovanskej vzájomnosti.

• • •

Záujmový odbor Mladá Matica

Záujmový odbor Mladá Matica (MM) pokračoval aj v roku 2014 vo svojich strategických zámeroch načrtnutých jej samosprávnymi orgánmi - Výborom a Predsedníctvom Mladej Matice a to predovšetkým v týchto úlohách: modernými metódami zodpovedajúcimi 21. storočiu osloviť súčasnú generáciu slovenskej mládeže, v rámci svojich možností prispieť k obnove kolektívnej historickej pamäte slovenského národa na významné osobnosti a udalosti našich dejín, pozdvihovať aj v dobe globalizácie a materializmu hrdosť na dejinné a kultúrne dedičstvo Slovákov. Na podporu týchto zámerov zorganizovala MM nasledujúce podujatia:
„Hrdinovia Malej vojny z marca 1939!“ Dňa 21. marca 2014 si MM tradične pripomenula v Spišskej Novej Vsi 75. výročie vojenskej agresie horthyovské Maďarska voči Slovensku z marca 1939. Oproti minulým ročníkom bolo podujatie posunuté do nového rozmeru. Mladí matičiari urobili mnohovrstvovú akciu, pričom jednou z hlavných myšlienok bolo zvýrazniť radových vojakov, dobrovoľníkov a dôstojníkov, ktorí bojovali proti horthyovskej agresii. Zároveň udalosť nevnímať iba izolovane, ale v kontexte 2. svetovej vojny, keďže mnohí účastníci Malej vojny predovšetkým piloti sa neskôr zúčastnili Slovenského národného povstania, ktoré má v roku 2014 70. výročie vypuknutia.
Podujatie pozostávalo z prednášky zorganizované MM za účasti zástupcu Slovenského historického ústavu MS v Spišskom osvetovom stredisku. Neskôr akcia pokračovala pietnym sprievodom matičiarov a verejnosti k pamätníku bombardovania mesta. Novinkou bolo krátke scénické predstavenie mladých matičiarov a KVH Slovensko, ktorí predviedli v historických uniformách verejnosti scénku venovanú slovenských pilotov a vojakov z marca 1939. S prejavmi vystúpili prvý podpredseda MS Jozef Šimonovič, primátor mesta Spišská Nová Ves Ján Volný a predseda MM Marián Gešper.
Mladá Matica na Litove. V rámci jednotlivých akcií záujmové odboru MM je potrebné vyzdvihnúť systematickú divadelnú – kultúrnu činnosť odborov MM pôsobiacich v regióne Liptova. Pre pár rokmi nacvičili inscenáciu pod názvom Jánošík po našom**.** Scenár napísal Marek Nemec a hru aj zrežíroval. Mladí matičiari sa rozhodli upraviť klasickú hru od Jozefa Hollého - Kubo a dali svojej inscenácii názov Kubo po našom. Scenáristický a režijne túto hru pripravil Marek Nemec a hru pojal trochu svojsky. Hre pridal štipku paródie, štipku komickosti, štipku modernosti a dochutil ten herecký guľáš dá sa povedať veľmi dobre, až tak, že obecenstvu zachutil a za svoje umenie zožal zaslúžilý potlesk

a odozvu aj v regionálnej tlači. Súčasne OMM v Liptovskom Mikuláši organizuje rad ďalších menších podujatí zameraných na slovenskú študujúcu mládež a verejnosť všeobecne.
Dr. Cyril Daxner - hrdina a národovec. Dňa 19. až 20. júla 2014 si MM vo Vranove nad Topľou pripomenula 110. výročie narodenia C. Daxnera, 165. výročie ukončenia Slovenskej revolúcie z rokov 1848 až 1849, 75. výročie Malej vojny z marca 1939 a 70. výročie SNP. Práve osobnosť C. Daxnera je styčným bodom, v ktorom sa spájajú priamo, či nepriamo tieto udalosti. Podujatie tak ako bolo vyššie uvedené bolo pokračovaním v objavovaní zabudnutých významných osobností slovenských dejín. C. Daxner bol presvedčený národovec, odvážny slovenský dôstojník a hrdina Malej vojny proti maďarskému fašizmu z marca 1939, organizátor SNP, advokát, kresťan, mladý štyridsaťročný martýr umučení Nemcami a jeden z posledných významných členov slávneho rodu Daxnerovcov, osobitne treba spomenúť, že jeho starý otec bol Štefan Marko Daxner - významný činiteľ revolúcie 1848 – 49. V tomto roku si pripomíname aj 165. výročie obsadenia mesta Vranov nad Topľou hurbanovcami v roku 1849. Spoluorganizátorom boli Mladá Matica, Evanjelický cirkevný zbor a. v. vo Vranove nad Topľou a mesto Vranov nad Topľou za účasti evanjelického biskupa Júliusa Fila. Dvojdňové podujatie obsahovalo historický seminár venovaných Daxnerovcom za účasti zástupcov SHÚ MS, Vlastivedného múzea v Hanušovciach, mesta Vranov nad Topľou, historikov z Košíc a širšej verejnosti. Vyvrcholením bolo divadelné predstavenie v podaní OMM Košice venované rodu Daxnerovcov a Slávnostné Služby Božie v chráme Ducha Svätého vo Vranove nad Topľou.
Cyrilo-metodský dvojkríž. Dňa 13. júla 2014 sa v obcí Železník na východe Slovenska uskutočnila posviacka symbolu našej štátnosti – slovenského dvojkríža. Spomínanú akciu organizovala Obec Železník, odbor MM Giraltovce. Slávnostne posvätenie prebehlo v ekumenickom duchu, keďže dvojkríž vysvätili kňazi evanjelickej cirkvi a.v., grécko-katolíckej cirkvi a následne kňaz rímsko-katolíckej cirkvi. Hlavným iniciátorom postavenia dvojkríža boli Mladá Matica a jej členovia v Železníku, ktorí sa organizujú v OMM Giraltovce. Myšlienka, ktorú ma symbolizovať tento dvojkríž je spájať všetkých občanov bez ohľadu na vierovyznania. Pripomenuli sme si taktiež príchod solúnskych bratov Cyrila a Metoda, ktorí Slovanom priniesli písmo – hlaholiku a taktiež byzantský dvojkríž, ktorý je dnes symbol Slovenska a našej štátnosti.
Národný zraz Mladej Matice venovaný 70. výročiu vypuknutia SNP. Dňoch 10. až 12. október 2014 v Hermanovciach nad Topľou s programom v Hanušovciach nad Topľou a vo Svidníku. Išlo o hlavnú akciu záujmového odboru MM v roku 2014. Podujatia sa zúčastnilo takmer 80 delegátov a hostí spriatelených národných mládežníckych organizácii. Akcia sa uskutočnila pod symbolickým vrchom Oblík v obci Hermanovce nad Topľou, kde sa pred 70. rokmi odohrali pohnuté dejiny SNP na východnom Slovensku súvisiace so samostatnou brigádou Zväz Čapajev pod vedením legendárneho náčelníka štábu nadpor. Ľudovíta Kukorelliho.. Akciu otvorila prednáška z úst M. Böhmera, ktorý sa problematikou SNP na východnom Slovensku zaoberá dlhé roky a patrí medzi ľudí, ktorí sa osobne stretli s veliteľom brigády I. Baľutom i manželkou Ľ. Kukorelliho. Informácie podal v nových a nečakaných súvislostiach. Na druhý deň sa mladí matičiari poklonili obetiam vypálenia obce Hermanovce nemeckými jednotkami, neskôr sa presunuli k obecnému úradu. Pred obyvateľmi a pamätníkmi inscenovali dejiny prvého dňa vypuknutia povstania, osudy členov štábu a záver patril symbolickému nastúpeniu brigády pred pomyslené slovenské dejiny pod názvom „Kapitoly zo života Ľudovíta Kukorelliho.“ S prejavom vystúpil člen predsedníctva M Drahoslav Machala. V ďalšej časti podujatia mladí matičiari inscenovali povstalecké dejiny v meste Hanušovce nad Topľou pred budovou Vlastivedného múzea, kde bol počas 2. svetovej vojny sklad posádky slovenskej armády, ktorá sa pridala k brigáde. Mladým matičiarom sa prihovoril historik Peter Šafranko. Neskôr sa Mladá Matica presunula do Svidníka. Program sa stretol s pozitívnou odozvou a mnohí obyvatelia Hermanoviec sa spontánne zúčastnili ďalšieho programu. Mohli sa vcítiť do vojnových udalostí pri symbolickom nočnom presune cez lesný terén do „povstaleckej základne“ pripravenej mladými matičiarmi, ktorého sa zúčastnili občania z okolitých obcí, predovšetkým mladšie ročníky a deti. Aj to bola forma oslovenia verejnosti zo strany MM.

V roku 2014 sa uskutočnili výbory MM, a to dňa 29. 3. 2014 vo Vranove nad Topľou, 19. 7. 2014 vo Vranove nad Topľou a 12. 12. 2014 vo Vranove nad Topľou. V propagačno-informačnej sfére sa opätovne prehĺbila činnosť MM na sociálnych sieťach - facebook.com.
Oproti minulému roku sa konečne podarilo na vlastné náklady a vlastnou pomocou a to predovšetkým prostredníctvom OMM v Zvolene spustiť samostatnú webovú stránku MM:
www.mladamatica.sk

MM naďalej uverejňovala články z akcií a svojich názorov v rubrike Slovenských národných novinách pod názvom *Mladá Matica*. Minuloročne zostavený samostatný propagačný materiál sa konečne podarilo vytlačiť vo väčšom množstve, čo výrazne pomohlo s propagáciou záujmového odboru medzi záujemcami z radov mládeže. Súčasne jednotlivé odbory zorganizovali v rámci svojho pôsobenia rôznorodé menšie akcie venované športu, miestnej histórii, turistike, ochrane životného prostredia, ale vždy so zameraním na národnú ideu a podchytenie slovenskej mládeže.

• • •

Informačné ústredie Matice slovenskej

Informačné ústredie MS (IÚ) sa počas celého roka 2014 zapájalo do realizácie všetkých podujatí MS (fotodokumentácia, propagácia a pod.). Medzi hlavné podujatia, ktoré IÚ propagovalo, boli Národné matičné slávnosti a Slovesná jar. Propagovalo aj komorné matičné podujatia zamerané na literatúru, umenie, kultúru a hudbu. Táto propagácia prebiehala prostredníctvom písania tlačových správ, vytvorenia propagačných materiálov, pravidelného informovania médií a dokumentácie podujatí. Spracované fotografie sa následne odovzdali do Archívu MS.

Matičná webová stránka sa od roku 2012 realizuje prostredníctvom redakčného systému Weby Portal, ktorý vyvinula spoločnosť Weby Group, s. r. o., Zvolen. Vytvorený je v programovacom jazyku PHP 5.4 a a využíva databázový program MySQL. Webová stránka MS spĺňa všetky štandardy stanovené Výnosom Ministerstva financií SR z 9. júna 2010 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy, a zároveň kopíruje štruktúru stanov zo 17. 9. 2011. Súčasná verzia je prístupná aj pre nevidiacich a slabozrakých, ktorí používajú tzv. čítačky. Na základe splnenia všetkých štandardov bol webovej stránke www.matica.sk pridelený certifikát W3C CSS. Obsah stránky je neustále inovovaný a postupne napĺňaný novými informáciami (uskutočnené aj pripravované podujatia z celého matičného Slovenska i sveta). Konkrétne ide o pozvánky na rôzne kultúrne, umelecké, vedecké, duchovné, športové, spoločenské podujatia, prednášky, aktivity, ale aj pracovné stretnutia (zasadnutia Výboru a predsedníctva MS). V tabuľke č. 1 možno sledovať vývoj vystavených článkov na matičnom webe, ktoré boli poslané z jednotlivých regiónov Slovenska za posledných 10 rokov. Pracovníci MS nachádzajú interné informácie v sekcii Intranet, ktorého obsah môžu vidieť len po prihlásení sa prideleným menom a heslom. Členovia Výboru a predsedníctva MS majú tiež takúto možnosť vo svojej sekcii. Vystavujú sa aj tlačové správy a propozície súťaží pri príležitosti rôznych výročí a podujatí. V súťažiach sa kladie dôraz na to, aby otázky súviseli s matičnou, ale aj literárnou a historickou oblasťou. Ak týmto spôsobom sa snaží IÚ zvyšovať národné povedomie Slovákov ,žijúcich doma i v zahraničí, o MS. Využívajú sa aj kontá MS na sociálnych sieťach Facebook, Twitter a YouTube, na ktorých sa pracovisko snaží uverejňovať rôzne zaujímavosti z činnosti MS, vyhlásenia a pozvánky na podujatia... Keďže aktuálny stav pracovníkov v IÚ je poddimenzovaný, nie vždy sa to darí.
V roku 2014 prišlo k zmene telefónnych čísel a pevných liniek v MS v Martine aj v Bratislave. Táto skutočnosť sa musela následne premietnuť do všetkých kontaktov na webovej stránke (prakticky sa musela aktualizovať každá zobrazená stránka). Návštevnosť webovej stránky MS http://www.matica.sk/ patrí medzi dôležité štatistické ukazovatele. Štatistiky Google Analytics zabezpečuje firma Weby Group, s. r. o., už od roku 2012. Podrobné štatistiky, tzv. mesačné reporty

návštevnosti webovej stránky MS, je možné získať od administrátora webovej stránky. Pre zaujímavosť uvedieme, že v auguste 2014 navštívilo matičnú webovú stránku 12 058 návštevníkov, zobrazilo sa 44 185 stránok, priemerná doba trvania návštevy bola 3 minúty.
K 1. 8. 2014 skončila pracovný pomer v organizácii pracovníčka IÚ Jana Gavrecká, k 18. 9. 2014 Dagmar Matiašková-Ferencová, ďalšia pracovníčka IÚ Monika Babalová bola počas celého roka práceneschopná. Od 1. 8. 2014 pracuje v IÚ Ivana Poláková, od 1. 12. je riaditeľom pracoviska Jozef Fajták. K 31. 12. 2014 malo IÚ troch pracovníkov.

Prehľad publikačnej činnosti Ing. Ivany POLÁKOVEJ

Vydavateľské aktivity knižníc v optike súčasných možností / Miroslav Tuma, Ivana Poláková In: Manažment podnikania a veci verejných. – Roč. 9, č. 23 (2014), s. 87-84. - ISSN 1337-0510.
Kazateľ Ján Bohdan Hroboň / editori: Zuzana Bukovská, Bohdan Hroboň, Ján Hroboň ; prepis zvukových záznamov a rukopisov: Ivana Poláková ; grafická úprava: Peter Ďurík. – Martin : Cirkevný zbor ECAV, 2014. – 264 s. ISBN 978-80-971585-2-1 s.
Miroslav Tuma – sebaspytovanie / autorky: Ivana Poláková, Blanka Snopková, graf. dizajn: Ján Novosedliak. – B. Bystrica : Štátna vedecká knižnica v B. Bystrici, 2014. – 173 s. – ISBN 978-80-89388–53-0
Kompletný bibliografický súpis diela profesora Miroslava Tumu / zostavila: Ivana Poláková, obrázky: Peter Ďurík, Miroslav Tuma; grafická úprava: Emil Rišian. - Martin, 2014. - 127 s. ISBN 987-80-971603-1-9
Jaroslav Vodrážka: Bolo – nebolo / Ivana Poláková. In: Slovenské pohľady na literatúru, umenie a vedu, roč. IV. +130, 2014, č. 5, s. 148-149. ISSN 1335-7786. (správy z výstav)
Festival Slovesná jar v znamení storočnice Bohumila Hrabala / Ivana Poláková. [cit. 2014-06-26]. Dostupné na internete: < http://www.ikaros.cz/festival-slovesna-jar-v-znameni-storocnice-bohumila-hrabala>
Listujeme v štatistike: „Knihy deťom“/ Ivana Polákovu, Miroslav Tuma. In ITlib- informačné technológie a knižnice. ISSN 1335-793X, 2014, roč. 18, č. 2, s. 41-45.
Roky s turistami (Vladimír Povoda) / Ivana Poláková. [cit. 2014-05-28]. Dostupné na internete: < http://turiec.sme.sk/c/7196921/roky-s-turistami.html>
Mária Medvecká v čase a čas v jej diele : na margo Roka osobnosti Márie Medveckej / Ivana Poláková, Miroslav Tuma. In: Slovenské pohľady na literatúru, umenie a vedu, roč. IV. +130, 2014, č. 9, s. 147-150. ISSN 1335-7786.
Výnimočná maliarka Oravy / zo spomienok profesora Miroslava Tumu spracovala Ivana Poláková. In: Slovensko. – Roč. XXXVI, č. 2-4(2014), s. 32-33. ISSN 0231-7306.
V Martine zvíťazila opulentná sviňa ... : správa o 92. ročníku divadelnej slávnosti / spracovali: Ivana Poláková, Marián Grupáč. – In: Orol tatranský. Roč. 8/9. – s. 17-19
Opäť nadšenci vystúpili na Kriváň! / Ivana Poláková. [cit. 2014-08-28]. Dostupné na internete: < http://www.matica.sk/zilinsky-kraj.phtml?program=51&module_action__0__id_ci=55848>
Jaroslav Vodrážka – maliar, spisovateľ, výtvarný pedagóg a blízky spolupracovník J. C. Hronského / Ivana Poláková. Dostupné na internete: < http://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/Zborniky/Bibliograficky_zbornik/BIBLIO_zbornik_2014.pdf
Chcem spáchať akýsi literárny hriech : umelecké krédo Jána Červeňa / Ivana Poláková. In: Slovenské národné noviny, príloha Orol tatranský. – ISSN 0862-8823. – Roč. 15, č. 10-11-12, s. 4-5. (Vyšlo 19. 12. 2014)
Turčianska knižnica dodržala sľub / Ivana Poláková. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. - ISSN 1335-7905. - Roč. 22, č. 4(2014), s. 41-42.

• • •

Vydavateľstvo Matice slovenskej

Ekonomická kríza, ktorej musela MS intenzívne čeliť v roku 2014, sa výrazne negatívne odrazila aj na činnosti matičného vydavateľstva. Dve z troch redaktoriek sa museli prepustiť. Edičný program sa musel obmedziť na projekty, ktoré si vydavateľstvo dokázalo z hľadiska priamych nákladov takmer plne zafinancovať z externých zdrojov. Zrealizovalo sa *len 15 knižných vydaní***,** čo je zhruba polovica oproti produkcii v predchádzajúcich rokoch. Zato **s** výnimkou dvoch (Národný kalendár a zborník z fiľakovskej konferencie) boli všetky vydania väčšinovo financované z externých zdrojov – granty Ministerstva kultúry SR (plus v niektorých prípadoch ďalšie získané dotácie), Úradu vlády SR a zdroje Žilinského samosprávneho kraja. Viaceré matičné vydania, resp. ich autori opäť získali prestížne ocenenia.

V rámci možností vydavateľstvo opäť venovalo veľkú pozornosť prezentačným aktivitám (knižné promócie, besedy, zabezpečovanie recenzií a mediálnych informácií o matičných vydaniach, prezentácia na MKV Bibliotéka). Táto činnosť sa realizuje v súčinnosti s Vydavateľstvom MS, s. r. o.

Zabezpečovala sa tiež príprava nových edičných projektov, ich redakčné posudzovanie, vyhotovenie externých posudkov, spracúvanie kalkulácií, vyhľadávanie a získavanie finančných zdrojov na financovanie edičných projektov (žiadosti o granty, dotácie, sponzorské príspevky a pod.) a zabezpečovanie ich vyúčtovania. Prehľadom dotácií a tržieb za predaj vydaní MS disponuje FÚ MS.

Okrem knižných vydaní a súvisiacich aktivít participovali pracovníci vydavateľstva na množstve iných úloh v rámci MS, pri organizácii podujatí, vyhotovovaní účelových tlačovín, a pod. Jazykové redaktorky okrem práce na publikáciách prečítali okolo 800 normostrán textov zverejňovaných na webovej stránke MS a pre Sekretariát predsedu a správcu MS.

Ďalšie informácie pripájame v pripojených prehľadoch (zoznam vydaní, výberový zoznam iných realizovaných tlačovín, prezentácií, ocenení).

2. Zoznam vydaní

2.1. Časopisy

Slovensko (č. 1 + trojčíslo 2-4)
Kultúra slova (6 čísel)
Historický zborník (2/2013 + dvojčíslo 1-2/2014)

2.2. Neperiodiká: 15 vydaných titulov

a) Vydania podporené v Grantovom systéme MK SR

Ľubomír Kralčák: Konštantínov kód
Julo Balco: Kliatba žltých ruží
Jaroslav Vlnka: Mŕtvy jazyk
Ondrej Demo: Vianočné ľudové koledy, vinše a hry Alexander Halvoník: Premeny II
Vladimír Mináč: Dúchanie do pahrieb a Návraty k prevratu
Renáta Neupauerová: Vianočné sviatky na Podpoľaní
Mária Ďuríčková: Slovenské povesti Márie Ďuríčkovej

Rastislav Molda: Cestopisné denníky štúrovcov
Vincent Šabík: Národná kultúra ako rezonančný priestor
Bohuš Bodacz: Dokonalý súmrak alebo Budmerické inšpirácie
Vecné vyhodnotenie uvedených projektov sme podali vo vyúčtovaniach jednotlivých grantov.

b) Ostatné vydania

Miloš Jesenský a kol.: Juraj Jánošík. Veľká kniha o zbojníckom hrdinovi
Drahoslav Machala: Trenčianska župa. Slovenská vlastiveda II
Štefan Haviar: Národný kalendár 2015
Viliam Komora: Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu (Fiľakovská konferencia 2)

3. Ďalšie tlačoviny (spolupráca s IÚMS a ďalšími pracoviskami MS)

Nástenný kalendár Rok kráľa Svätopluka a Andreja Hlinku
Propagačné materiály Matičná veda , Matičná história, Mladá Matica, 150 rokov MS a iné
Slovesná jar - pozvánka a plagát
Pozvánky na prezentácie kníh

4. Prezentačné podujatia (výber)

Jarné knihobranie (25. 3.)
Miroslav Bielik: Kaleidoskopis
František Hečko: Červené víno (necenzurovaná verzia)
Ján Kačala: Syntagmatický slovosled v slovenčine
Mikuláš Kočan: Pípeť
Jozef Leikert: Dvojdlaň
Jana Šimulčíková: Pred zrkadlom
Ľubomír Kralčák: Pôvod hlaholiky

Slovesná jar 2014
Jarná škola fantázie. Beseda s autormi, súťaž o Majstra spisovateľa a Majstra ilustrátora, prezentácia
Rozprávky spod slovanskej lipy
Prezentácia básnickej zbierky Oľga Gluštíková Uložená do stromov

MKV Bibliotéka Bratislava (6. – 9. 11.)
Čo vieme a čo nevieme o najstarších dejinách Slovenska a Slovákov (6. 11.)
Drahoslav Machala: Slovenská vlastiveda II
Chcem spáchať akýsi literárny hriech... (o mladej slovenskej literatúre, 7. 11.)
Rozprávky spod slovanskej lipy (prezentácia publikácie 9. 11. 2014)

Z ďalších prezentácií
22. 1. Martin: Vrlík, Mišák – Rozprávky spod slovanskej lipy
24. 1. Trnava: Beňo – Vrstvenie
26. 2. Liptovský Mikuláš: Vrlík, Mišák – Rozprávky spod slovanskej lipy
30. 3. Župkov: Bielik – Kaleidoskopis
13. 4. Poprad: Vladika – Obludárium

24. 4. Piešťany: Vrlík, Mišák – Rozprávky spod slovanskej lipy
25. 4. Martin: Bielik – Kaleidoskopis
28. 4. Košice: Bielik – Kaleidoskopis
21. 5. Bratislava: Leikert – Dvojdlaň
26. 6. Bratislava: Novotný –Počiatky pravekého umenia na Slovensku
27. 7. Terchová: Jesenský a kol. – Jánošík

5. Ocenené publikácie
(oceňované tituly vyšli v predchádzajúcom kalendárnom roku):
Vrlík – Mišák: Rozprávky spod slovanskej lipy (Najkrajšie knihy Slovenska 2013)
Sliacky: Divy Slovenska nielen pre deti (Najlepšia detská kniha jesene 2013, Cena E. E. Kischa 2014)
Jesenský a kol.: Gorali (Prémia Literárneho fondu)
Bielik: Kaleidoskopis (Prémia Lit. fondu)

Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o.

Zoznam vydaní

Peter Lizoň: Moja cesta z Novosvetskej ulice do Nového sveta
Peter Zifčák: Rozprávky spod Skalky
Ján Mäsiar: Turecká podkova
Ivan Gašparovič v rokoch 2013 – 2014
Ivan Gašparovič: Prejavy a vystúpenia 2013 - 2014
Oľga Gluštíková: Uložená do stromov
Ľuba Haviarová Ružičková: Kronika emigrantky
Karol Strelec: Oblátnice
Winkler, Strelinger: Kto proti osudu
Igor Grossmann: Moja dedina
František Rojček: Snehuliačik šepol mame
Marta Hlušíková: Vežovníček
Ondrej Sliacky: Slovenské obrázkové povesti O. Sliackeho a M. Čapku
Kol.: Tradičná kuchárka moderne
Anton Habovštiak: Najkrajšie oravské povesti
Marián Tkáč: Zemplínske nebo (trilógia)
Ivan Kučma: Politické dejiny Martina: Príbeh stredu
Ivan Kňaze: Dravec a korisť
Miloš Jesenský: Tajomné miesta Slovenska
Ivan Stadtrucker: Idúc životom
Roman Kaliský Hronský: Most do mesta

• • •

Slovenské národné noviny

Redakcia Slovenských národných novín (SNN) aj v roku 2014 pokračovala v trende poskytovať čo najkvalitnejšie a najaktuálnejšie informácie pre svojich čitateľov a predplatiteľov. V tomto trende redakcia je úspešná a kvalita novín sa zvyšuje; sú už mienkotvorným týždenníkom. Dokazuje to aj fakt, že iné slovenské médiá si ich všímajú a dokonca citujú – či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle, samozrejme, z ich pohľadu. Redakcia akceptovala výhrady miestnych odborov a pravidelne im vyčleňuje nielen posledné dve strany vydania, ale aj iné priestory v periodiku. Redakcia má ambíciu uverejňovať všetky príspevky od MO MS, ktoré spĺňajú redakčný štatút na uverejnenie príspevku.

Personálne riadenie

Redakciu SNN v roku 2014 viedol Mgr. Maroš Smolec. Sedem redakčných pracovníkov pracovalo na živnosť v Bratislave až do konca roka 2014. Na základe kontroly MK SR (september 2014) sa rozhodlo, že odporúčanie kontrolného orgánu, aby redaktori nepracovali ako SZČO, ale ako FO na honoráre, sa v redakcii zavedie od 1. 1. 2015. Úzke vedenie redakcie: šéfredaktor, zástupca šéfredaktora a grafický redaktor stále pracovali pre redakciu ako SZČO na základe zmlúv z ostávajúcich rokov. V decembri 2014 bolo na ich miesta vyhlásený prieskum trhu ohľadne cenových relácií. Ponúkli najnižšie ceny oproti konkurencii a zaužívaným cenám na trhu. V martinskej časti redakcie pracovali dvaja pracovníci do 31. 5.2014, od 1. 6. 2014 len 1 pracovníčka a 1 jazyková redaktorka na ½ úväzok. Z redakcie odišiel zástupca M. Badín. Ostala administratívna pracovníčka Ľ. Rišianová a jazyková redaktorka A. Fričová.

Tlačiareň

SNN (č. 1 – 52) sa tlačili v tlačiarni ULTRA PRINT, s. r. o., v Bratislave. V roku 2014 vyšlo 46 čísel, z toho 6 dvojčísel. Vyšla 7 x príloha *Orol tatranský*, z toho 3 x ako dvojčíslo, 1 x ako trojčíslo. Vyšla 1 príloha *Zo života Matice slovenskej* (v SNN č. 10/2014). Koncom roka sa vykonal prieskum na dodávateľské tlačiarenské služby, do ktorého bola zakomponovaná aj ponuka Neografia, a. s. Na základe výsledkov bolo zrejmé, že počas roka 2015 sa presunie tlač SNN pod záštitu Neografia, a. s., na základe vyjednaných trhových cien.

Náklad

Náklad sa pohyboval od 2900 ks na začiatku roku, do 3100 ks, priemerný náklad na jedno číslo bol 2920 ks. Od čísla 13 sa náklad ustálil na výške 2920 ks týždenne, až do konca roku.
Pokračoval predaj SNN v matičnej predajni SVOJEŤ v Liga Pasáži, kde sa týždenne predávalo cca 35 ks.

V priebehu roka 2014 sa prihlásilo k odberu *180* nových odberateľov, 150 sa odhlásilo. Prírastok je spojený so záujmom a kvalitou poskytovaného obsahu, úbytok z dôvodov ekonomických. Väčšinou odišli predplatitelia na starobnom dôchodku, ktorý majú isté ekonomické možnosti.

K 31. 12. 2014 bolo 1790 ks slovenských odberateľov cez MS
56 ks zahraničných odberateľov cez MS
160 ks odberateľov cez Slov. poštu
650 ks predaj cez MEDIAPRINT KAPA
35 ks predaj v predajni SVOJEŤ Liga Pasáž
10 ks predaj v predajni VMS Martin

Webová stránka www.snn.sk

Webový portál – obsahuje v elektronickej podobe príspevky z tlačenej formy novín, aj v roku 2014 bola návštevnosť portálu www.snn.sk , prostredníctvom ktorého redakcia SNN komunikuje s mladšími čitateľmi využívajúcimi internet. Priemerná mesačná návštevnosť webovej stránky sa pohybuje od 12 000 až po 15 000 návštev. Webová stránka je prepojená priamo na sociálnu sieť Facebook.

Facebook

Aj v roku 2014 (Rok kráľa Svätopluka a Andreja Hlinku) sa SNN snažili prinášať objektívne a pravdivé informácie a podporovať šírenie národných a vlasteneckých myšlienok. Kanálom bol aj Facebook, kde je viditeľnosť jedného príspevku od 500 zhliadnutí až po 5 i viac tisíc, podľa obsahu článku.

• • •

Slovenské pohľady

Prioritami Slovenských pohľadov v roku 2014 boli okrem pôvodnej literatúry, umenia a mapovania kultúrno-spoločenského života tieto kľúčové oblasti: veda, literatúra a umenie mladých autorov, regióny a literatúra Slovákov žijúcich v zahraničí. Veda bola popri literárnej vede zastúpená buď rozhovormi s významnými súčasnými slovenskými vedcami, alebo ich autorskými článkami (Štefan Luby, Karol Mičieta, Viktor Hulín, Gabriela Ostatníková), mladá tvorba literatúrou v zastúpení všetkých žánrov a výtvarným sprievodom SP, regióny informáciami spolupracovníkov SP o literárnej, výtvarnej a kultúrno-spoločenskej situácii mimo bratislavského centra, literatúra Slovákov žijúcich v zahraničí samostatnými autorskými materiálmi alebo blokmi. Časopis si najviac cení blok rumunských Slovákov žijúcich v Nadlaku v letnom dvojčísle, ale aj blok Lužických Srbov vo vianočnom čísle. V roku 2014 si SP pripomenuli aj niektoré významné životné jubileá (kardinál Jozef Tomko, kardinál Ján Chryzostom Korec, Mikuláš Kováč, Janko Silan, Johann Wolfgang Goethe, Cyril Daxner, Andrej Hlinka, Imrich Kružliak) a historické výročia (storočnicu vypuknutia prvej svetovej vojny, 70 rokov od vypuknutia SNP). Časopis tak ako po iné roky prináša okrem rozhovorov s domácimi autormi aj rozhovory so svetovými spisovateľmi, rovnako preklady ich literárnych diel. Spomedzi literárnych a kultúrnych periodík na Slovensku venuje najväčší priestor domácej literárnej vede, histórii a kritike, reflexii súčasného slovenského umenia vôbec, vrátane svojho pravidelného výtvarného prejavu.

K 1. júnu 2014 bol prepustený redaktor SP Jaroslav Vlnka, ktorý v časopise pracoval na polovičný úväzok. Periodiku bol pridelený osobitný grant Ministerstva kultúry SR vo výške 7 000 eur, určený na tlačiarenské náklady a honoráre.

• • •

Slovensko

Tlačový orgán MS vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí vyšiel v roku 2014 dvakrát (č. 1, č. 2 – 4). Prvé číslo (Zima) pripravil šéfredaktor Dušan Mikolaj, ktorého v lete vystriedal vo funkcii Igor Válek. Ten pripravil na vydanie trojčíslo a zároveň vypracoval dlhodobejšiu koncepciu a stratégiu vydávania magazínu, podľa ktorej bude Slovensko vychádzať opätovne štyrikrát v roku (Zima, Jar, Leto, Jeseň). V roku 2014 okrem iného rezonovali na stránkach časopisu aj všetky významnejšie výročia (Rok kráľa Svätopluka a Andreja Hlinku, 70. výročie SNP, 55. výročie založenia Zahraničnej MS a i.) a matičné podujatia (Slovesná jar, Národné matičné slávnosti).

• • •

Požičovňa kostýmov a krojov Matice slovenskej

Požičovňa krojov a kostýmov MS (PKaK) počas dlhoročnej existencie vybudovala fond národopisnej šatnice a fond historických kostýmov stotisícových hodnôt. Tieto hodnoty mali vždy väčšiu kultúrnu a morálnu hodnotu ako finančnú. V súčasnom období obhospodaruje a ponúka zákazníkom do 2000

krojových ženských, mužských a detských kompletov z 50 regiónov Slovenska, viac ako 900 dámskych a pánskych dobových kostýmov, 300 karnevalových kostýmov pre ženy a mužov, 500 detských karnevalových kostýmov, rekvizity a doplnky a 300 najrôznejších parochní. Kroje, ktoré boli vykúpené v 50-tych rokov od súkromných osôb sú rozpadnuté a vyradené. Fond národných krojov, ktorý bol zriadený Slovenským ústredím ľudovej umeleckej tvorivosti je nutné postupne opraviť a doplniť o väčšie. Kroje sú zhotovené z plátna, súkna a výšivky sú ručne vyšívané. Vo svojom fonde krojov máme jedinečné skvosty ako Polomka, Ždiar, Mičiná, Detva, Piešťany, Skalica, Dobrá Niva, Jakubovany, Podkonice, ktoré sú ručne šité – celé kroje vrátane výšiviek . Z dôvodu zachovania kultúrneho dedičstva je potrebný fundovaný prístup na opravu a údržbu krojov a taktiež súčinnosť zo strany Matice slovenskej na finančnom plánovaní obnovy krojov. Niektoré krojové komponenty sú zničené od moli šatovej a to hlavne mužské nohavice Ábelová, Tekov, Viničné, Šafárikovo. Časť mužských nohavíc z krojov Važec, Skycov, Jedľové Kostoľany sú pofarbené od ozdobnej šnúry, Viničné sú opotrebované a poplátané. Ženské kroje Mičiná patria medzi najžiadanejšie a sú značne opotrebované a prederavené, je nutná výmena suknî. Kroje, ktoré boli vyhotovené v 50. a 60. rokoch, keď ľudia boli menší a štíhlejší, z tohto dôvodu jednotlivé krojové komponenty krojov Podkonice, Fačkov, Kubra, Moravské Lieskové, Orešany, Myjava , Piešťany sú malé, je nutné ich doplniť o väčšie. Krojové doplnky čižmy sú z rovnakého dôvodu s úzkou sárou, čižmy sú zodrané, na opravu máme vyčlenené 92 párov čižiem. Medzi najžiadanejšie krojové klobúky patria klobúky Liptovské Sliače, ktoré z dôvodu opotrebovanosti je nutné doplniť. Dobové kostýmy máme zachovalé, náš fond by bolo vhodné doplniť o uniformy z 1.svetovej vojny a o uniformu M. R. Štefánika. Niektoré parochne máme opotrebované, sieťka, v ktorej sú vlasy pripevnené sa rozpadáva, je potrebné postupne doplniť barokové parochne.

Chod PKaK v roku 2014 zabezpečovalo 5 + 1 pracovníkov (vedúci a 4 pracovníčky a od októbra nová vedúca), ktorí zvládali k spokojnosti priebežne všetky úlohy a požiadavky klientov. Podľa požiadaviek zákazníkov a obmedzených finančných možností a snaží sa neustále dopĺňať a udržiavať inventár dobových a krojových súčasti (prešívať, zašívať a plátať**,** vymieňať jednotlivé časti, ako aj celky). Veľký dôraz bol kladený na pravidelnú údržbu a hygienickú očistu odevných súčastí po ich vrátení z výpožičiek. Perieme v dvoch priemyselných práčkach ROMO FULNEK národní podnik s náplňou 8 kg, práčky boli zakúpené začiatkom 50-tych a 60-tych rokov a v práčke ROMO s náplňou 6 kg zakúpenej začiatkom 90-tych rokov. K svojej prevádzke potrebujeme funkčné profesionálne práčky, je len otázka času, kedy nám zastarané už vyradené práčky vypovedajú službu.

V roku 2014 bolo zapožičaných 1.671 ks krojov a kostýmov, z toho (z častí) 7.965 ks (klobúk, nohavice, šaty, košeľa, sukňa, zástera, ľajblík, čižmy...) a 353 ks parochní. V roku 2014 priemerne za mesiac sme mali 418 zákazníkov. Stabilizácia personálneho obsedenia pracoviska by vytvorili podmienky pre priaznivejšie rozdelenie služieb zákazníkom a čerpanie dovoleniek.

Aj v roku 2014 sa pracovníci PKaK snažili napĺňať jej základné a hlavné poslanie – zachovanie kultúrneho dedičstva, podpora tradičných kalendárových obyčají, podpora ochotníckeho divadelníctva, pripomínanie si historických míľnikov slovenského národa a pamätných výročí miest a obcí. Kroje, kostýmy a kostýmové doplnky si požičiavali individuálni i kolektívni zákazníci na karnevaly, plesy, spoločenské stretnutia, firemné večierky, stužkové, svadby. Tradičné podujatia ako Fašiangy, Veľká noc, folklórne podujatia, Mikuláš, Vianočné koledy a Betlehemci sa tiež nezaobišli bez našich krojov a kostýmov. Kostýmovo pracovisko zabezpečovalo podujatia organizované MS, ako aj podujatia národnostných menšín. PKaK Úspešne pokračovalo v niekoľkoročnej spolupráci a pomohlo kostýmami aj scenármi divadelných hier ochotníkom a matičiarom z Liptovského Mikuláša, Župkova, Rožňavy, Hrušova, Žabokriek nad Nitrou, Braväcova, Semerova, Dolnej Krupej, Zvolena, Smrečian. Podporovalo tradičné kalendárové obyčaje výpožičkou krojov a kostýmov pre klientov zo záujmových združení a z OÚ a miest z Martina, Liptovského Mikuláša, Istebného, Turčianskych Teplíc, Hnúšte, Ružomberka, Štrbského Plesa, Popradského Plesa, Dolného Kubína, Prievidze, OÚ Príboviec, OÚ Záboria, OÚ Lipovca, z obcí Mýto pod Ďumbierom, Háj, Rakov, Kľače, Slovenské Pravno, Nitrianske Rudno, Horný Hričov, Párnica, Varín, Malá Lehota, Podhradie, Dubové, Kraľovany, Kláštor pod Znievom, Jasenové, Blatnica, Hybe, Rakša, Liptovská Sielnica. Pokračovala aj osvedčená spolupráca s občianskymi združeniami, domovmi sociálnych služieb, centrami voľného času, cirkevnými a kresťanskými zariadeniami.

Naše služby využili na najrôznejšie charitatívne podujatia ,školy, centrá voľného času, múzea, Detské domovy a domy sociálnych služieb Martin, Lipovec, ABC Martin o. z., OZ Pacho Banská Bystrica, OZ Ruslana, CVČ Kysucké Nové Mesto, SNM Modrý Kameň, SNM Martin, Turčianska knižnica Martin, ZŠ Sučany, ZŠ Slovenské Pravno, ZŠ Blatnica, ZŠ Strečno, MŠ Priehradná Martin, ZUŠ Martin, ZUŠ Bratislava, ZŠ Bellamos Martin, MŠ Martin, ZŠ Trstice, ZŠ Teplička nad Váhom, MUA Partizánske, Liptovská šachová škola, Nestresuj Topoľčany, CZ ECAV Lazy pod Makytou, Spojená evanjelická škola Martin, Farský úrad Liptovský Hrádok, Rímskokatolícka cirkev Lúčky. Kroje sme vypožičiavali folklórnym súborom Detský FS Turiec , FS Kysučan, FS Oravan, FS Turiec. V roku 2014 spolupracovala PkaK s firmou et cetera group, s. r. o., ktorej požičala detské ľudové kostýmy pre potrebu nakrúcania filmu Sedem havranov.

Tržby v roku 2014 vo výške 23 655,50 **€ (pozri tabuľku TRŽBY Požičovne krojov a kostýmov) boli v plnej výške odovzdané MS.**

Rok	Tržby - €	Faktúry - €	Tržby + fa - €
2010	*17.136,80*	*1.954,50*	*19.091,30*
2011	*17.432,70*	*3.182,00*	*20.614,70*
2012	*17.277,00*	*2.904,00*	*20.181,00*
2013	*17 232,00*	*3 301,00*	*20 533,00*
2014	*20 078,00*	*3 577,50*	*23 655,50*

TRŽBY Požičovne krojov a kostýmov 1

V hodnotení činnosti PKaK nemožno vynechať i práce na inventarizácii majetku MS, ktoré boli pomalé. Vykonávali sa za plného chodu prevádzky. S fyzickým stavom pracovníkov nebolo možno 100%-ne vykonať ročnú fyzickú inventarizáciu a táto ani nebola ukončená. Okrem hlavnej pracovnej činnosti strediska bolo potrebné zabezpečovať aj pomocné a obslužné práce okolo prevádzkových priestorov, svojpomocne sme zhotovili skúšobnú kabínku. Náročnosť zákazníkov stúpa. Usporiadanie najrôznejších historických sprievodov k prvým písomným zmienkam obcí a miest, alebo usporiadanie bálov z obdobia 20. - 30. rokov nútia zamestnancov k štúdiu odbornej i dobovej literatúry. Nové divadelné hry nútili pripraviť aj nové kostýmy z predmetného obdobia, v ktorom sa dej odohrával.

Z výročnej správy možno postrehnúť, že o služby PKaK je záujem takmer z celej republiky, pracovisko zohráva jedinečnú úlohu pri zachovaní kultúrneho dedičstva. Vysoko treba oceniť, že pracovníci PKaK zabezpečili všetky požadované výpožičky bez reklamácií. Z pohľadu budúcnosti bude však nevyhnutné doplnenie krojov, kostýmov, parochní a technické vybavenie pracoviska.

• • •

Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej

Útvar v zmysle svojho štatútu zabezpečoval spracovanie a vedenie kompletnej účtovnej a mzdovej agendy MS. Poskytoval súčinnosť v štatistickom zisťovaní, vypracúval prehľady a ročné zúčtovania zdravotného poistenia. V rámci programu na podporu projektov miestnej a regionálnej kultúry FEÚ zúčtovával interné doklady a realizoval bezhotovostné platby všetkých podporených projektov. Pracovníci útvaru sa v priebehu inventarizácie majetku, pohľadávok a záväzkov organizácie zúčastňovali ako členovia jednotlivých komisií, pripravovali podklady a doklady pre spracovanie čiastkových inventarizačných zápisov, výsledky inventúr spracovali vo forme záverečného inventarizačného zápisu. začiatkom roka 2014 bola spracovaná správa o činnosti a hospodárení za rok 2013, ročná závierka, daňové priznanie, kompletné vyúčtovanie účelovej dotácie zo štátneho rozpočtu za predchádzajúci rok a všetkých grantov, získaných na podporu matičných projektov z Ministerstva kultúry SR. na základe podkladov jednotlivých redakcií útvar spracoval autorské honoráre a dohody všetkých periodických a neperiodických vydaní, realizoval platby za honoráre, dohody, odvody do fondov a daňové odvody. Útvar zabezpečoval spracovanie všetkých účtovných dokladov v súlade s platnými predpismi, čerpanie grantov v súlade s uzatvorenými zmluvami, čerpanie účelovej dotácie zo štátneho rozpočtu podľa rozpisu a priebežne spracovával čerpanie rozpočtu podľa jednotlivých pracovísk. Zabezpečoval účtovníctvo oblastných pracovísk, poukazoval dotácie na výdavky pre uvedené pracoviská MS, v súlade s uzatvorenými zmluvami spracúval agendu spojenú s vyúčtovaním limitov mobilných telefónov zamestnancov MS. Na základe podkladov z Členského ústredia MS realizoval platby z účtu Koruna Matici, nového účtu Koruna matici a mesačne ich predkladal predsedovi Dozorného výboru MS. Útvar ďalej viedol recenzný sklad matičných vydaní, viedol odbyt knižných titulov, spracovával cestovné príkazy. Ku koncu roka bola dopracovaná interná smernica o systéme vedenia účtovníctva, v súlade so závermi kontroly z Ministerstva kultúry SR bola smernica upravená a zaktualizovaná. Útvar zabezpečil kompletnú prípravu Medzinárodného letného tábora MS v Škole v prírode Detský raj v Tatranskej Lesnej pre takmer 100 detí. zabezpečil finančnú agendu a operatívu spojenú s projektom Digitálny archív MS, ako aj s ukončením projektu Digitálny archív a vysporiadaním finančných vzťahov. Nedostatok neštátnych finančných zdrojov počas celého roka ochromoval riadenie finančných tokov a plnenie finančných záväzkov MS, čo vyúsťovalo do riešenia krízových situácií pri plnení základných finančno-ekonomických, ale aj riadiacich úloh na úseku FEÚ. Zložité ekonomické pomery počas roka nakoniec brzdili aj efektívne čerpanie finančných prostriedkov účelovej dotácie Ministerstva kultúry SR 2014, preto čerpanie finančných prostriedkov dotácie vo výške 79 122, 131 eur bolo presunuté na prvý štvrťrok 2015. Základné úlohy FEÚ a úlohy najmä ekonomickej stabilizácie MS sa však podarilo realizovať, a tým vytvoriť predpoklady na pokračovanie a ich úspešné zvládnutie aj v nasledujúcom roku. Na sklonku roka 2014 sa útvar podieľal na realizácii náročných úloh pri majetkovom a finančnom vysporiadavaní neplatnej zámeny nehnuteľnosti medzi MS a Neografiou, a. s., z roku 2012, s ekonomickým dopadom aj do roku 2015.

Počas roka 2014 sa vo vedení útvaru vystriedali 3 riaditelia. Od júla je riaditeľom FEÚ Ing. Jaroslav Gustiňák. Činnosť ústavu zabezpečovali 5 pracovníci.

• • •

Technicko-investičný útvar Matice slovenskej

Hlavnou náplňou činnosti útvaru (TIÚ) je obnova nehnuteľného majetku (stavebné investície); správa hmotného a nehmotného majetku a inventarizácia (prenájmy, údržba, opravy, poistenie majetku, prevádzka počítačovej, mobilnej a pevnej telekomunikačnej siete); ďalšia prevádzka a chod pracovísk (doprava, pošta, sklad, nákup bežného tovaru a služieb); osobitné činnosti (vedenie služobných automobilov, informátorská služba, ochrana budov, upratovacie práce).
V roku 2014 TIÚ pripravil a zabezpečil:

verejnú obchodnú súťaž – predaj Domu MS Moldava nad Bodvou; maľovanie II. budovy MS; maľovanie Beňuškovho (Matičného) domu v Martine;
kompletnú rekonštrukciu kancelárie riaditeľa Finančného útvaru MS;
dokončovacie práce prepojenia tepla a vody – prevádzková budova Neografia, blok C – , zmluvné vzťahy s Martinskou teplárenskou, a. s., a Turvodom;
prípravné práce prepojenia elektrickej energie – prevádzková budova Neografia, blok C;
evidenciu nájomných zmlúv, ich rozúčtovanie – príprava pre zaúčtovanie hlavnou učtárňou;
evidenciu nájomných zmlúv, vystavovanie podkladov pre fakturáciu (pokladnice) – služby, nájom;
evidenciu poistných zmlúv – nehnuteľnosti, hnuteľné veci a motorové vozidlá; evidenciu mobilných telefónov – zabezpečovanie ich servisu, výmeny, riešenie paušálových úrovní so spoločnosťou Orange, zmluvní vzťahy;
zabezpečenie verejného obstarávania a prieskumov trhu – dodanie tonerov, kancelárskeho materiálu a čistiacich prostriedkov, stavebné práce, servis vozového parku;
stavebné práce – stavebné opravy interiéru II. budovy MS – opravy stien, podláh, maliarske práce, pokládka pvc podlahy, dodanie sanitárnej techniky + montáž v rámci kontroly pre digitalizáciu (EÚ);
technické zabezpečenie Národných matičných slávností v Martine;
vypracovanie Nájomnej zmluvy a prenájom nebytových priestorov v Martine na ulici P. O. Hviezdoslava 19 – spravovanie nájomného vzťahu (S. Žiaková);
vypracovanie Nájomnej zmluvy a prenájom nebytových priestorov v Martine na ulici Divadelná 23 – spravovanie nájomného vzťahu (Beňuškov dom);
vypracovanie Nájomnej zmluvy a prenájom nebytových priestorov v Martine, II. budova MS - spravovanie nájomného vzťahu (CK Wachumba);
ukončenie nájomného vzťahu – ateliér v II. budove MS (SZUŠ Martin);
príkaz na vypratanie prenajatých priestorov – Bratislava, Dunajská 18 (JUDr. Vasilišin);
vedenie nájomných vzťahov v budove Neografie „C“ (Martin);
zavedenie a spracovávanie registra Nájomných zmlúv k nehnuteľnému majetku MS;
zavedenie a spracovávanie Registra verejných obstarávaní;
spracovanie súhrnných štvrťročných správ podľa paragrafu 9, odseku 9 Zákona o verejnom obstarávaní;
zavedenie a spracovávanie Registra kúpy, predaja a správy nehnuteľností;
vypracovanie Príkazu správcu č. 3/2014 z 23. 10. 2014 na vykonanie inventarizácie;
spracovanie riadnej inventarizácie majetku a návrhov na vyradenie neupotrebiteľného, poškodeného a zastaraného majetku;
plnenie úloh na úseku požiarnej ochrany a civilnej obrany;
kontrola skutočného stavu majetku s účtovným;
spracovanie podkladov novonadobudnutého drobného majetku;
evidencia objednávok zo všetkých útvarov MS;
účtovná evidencia zásob – príjemky, výdajky zo skladu, rozúčtovanie faktúr;
registratúra došlej a odoslanej pošty TIÚ;
príjem, výdaj a kontrola – sklad matičných publikácií;
výdaj publikácií – recenzné, pracovné, autorské a povinné výtlačky;
prieskum trhu na tonery na rok 2014;
prieskum trhu na kancelárske potreby a drogériu na rok 2014;
drobné nákupy pre všetky oddelenia MS;
nákup vencov pre spomienkové podujatia MS;
spracovanie objednávok materiálu pre všetky oddelenia MS;
nákup, príjem a výdaj materiálu do skladu;
mesačné uzávierky skladu;
príprava podkladov pre NKÚ;
evidencia klientov a vydávanie kľúčov rekreantom v RZ Santovka;
nákup materiálu – otvorenie sezóny RZ Santovka;

ukončenie sezóny v rekreačnom zariadení Santovka;
vykonávanie pohotovosti – ochrana budov (II. budova MS, Beňuškov dom, Dom J. C. Hronského – Krajanské múzeum MS).

V priebehu roka 2014 sa v riadení TIÚ vystriedali 3 poverení riaditelia:
Elena Dancziová (január – marec 2014);
Marcela Hrdinová (marec – jún 2014);
Mgr. Marek Hanuska (júl – august 2014).
Na základe výberového konania bol predsedom MS vymenovaný za riaditeľa TIÚ PaedDr. Branislav Kohút, ktorý nastúpil 2. 9. 2014.
Na útvare pracovalo ďalších 9 zamestnancov (2 technickí pracovníci, 2 referenti, 1 vodič, 1 domovník, 1 vrátnik, 2 upratovačky), z nich 1 bol celoročne práceneschopný (vodič) a 1 PN osem mesiacov (technický pracovník).

B) SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ MATICE SLOVENSKEJ

Ekonomické vyhliadky pre hospodárenie vo finančnom roku 2014 boli už koncom roka 2013 v MS signalizované ako kritické, čo sa aj potvrdilo v praxi a celý rok 2014 bol z tohto pohľadu od začiatku až do konca krízový. Navyše kontrolou NKÚ z 01-02/2014 zistená neplatnosť zámeny nehnuteľností medzi Maticou slovenskou a Neografiou, a.s. z roku 2012 vznikla nutnosť otvoriť otázku zámeny nanovo a riešiť s ohľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v Matici slovenskej.

Rozpočet MS 2014 bol schválený na zasadnutí Výboru Matice slovenskej (VMS) 18.10.2014. Dovtedy sa hospodárenie s finančnými prostriedkami Matice uskutočňovalo v provizóriu s ohľadom na priebežne pripravované návrhy rozpočtu a celkové šetrenie finančných prostriedkov. Hlavným dôvodom schválenia rozpočtu až takmer na konci roka bolo, že plánovanie dividend Neografie v príjmovej časti rozpočtu vo výške 400 tis. EUR sa ukázalo ako nereálne a tomuto výpadku príjmov nebola dostatočne prispôsobená výdavková časť rozpočtu v žiadnom z predchádzajúcich návrhov, ktoré boli deficitné a deficit rozpočtu nebolo možné nahradiť ani komerčným úverom z bánk, ktoré financovanie MS pre nepriaznivú finančnú situáciu odmietli. Vyrovnanie deficitu v schválenom rozpočte bolo dosiahnuté radikálnymi úspornými opatreniami, príjmom 60 tis. EUR z predaja nehnuteľnosti v Moldave nad Bodvou a príjmom 294 tis. EUR z Neografie z vrátenia neplatnej zámeny budov z r. 2012. Z týchto prostriedkov bola veľká časť použitá nielen na bežnú prevádzku inštitúcie, ale aj časti nesplatených záväzkov, niektorých ešte z r. 2013. Úsporné opatrenia na zníženie nákladov na reálne možnosti príjmov nepriaznivo zasiahli MS aj personálne, keď počas roka bolo prepustených 54 zamestnancov a v mnohých prípadoch bolo obmedzené plnenie úloh a činností jednotlivých útvarov MS vrátane hospodárskych útvarov. Napriek stupňovaniu ekonomických opatrení počas roka sa MS začiatkom II.polroka 2014 dostala takmer až na hranicu svojej platobnej schopnosti . Kritický a od II. polroka až takmer kolabujúci stav financií bolo nutné permanentne ošetrovať krízovými scénarmi riešení množ-

stvom odkladov nesplatených záväzkov voči dodávateľom. V závere roka bol z dôvodu ekonomickej neschopnosti MS zrušený projekt Digitálneho archívu čím MS musí vrátiť celú dosiaľ vyčerpanú sumu z MK SR vo výške 147 314,83 EUR a to v 9 mesačných splátkach v období od 02-10/2015. V úplnom závere roka sa podarilo operatívne pripraviť dodatočné schválenie navýšenia účelovej dotácie MK SR o 70 tis. EUR na výdavky na dovtedy vykonanané a dokladované činnosti spojené s projektom Digitálny archív, čím sa zmiernil dopad nedostatku finančných prostriedkov pre splácanie vrátenia použitých prostriedkov na tento projekt. Ekonomická situácia v MS je naďalej kritická, pretože väčšina plánovaných príjmov rozpočtu 2015 je načasovaná až v II. polroku 2015. S písomným súhlasom veriteľov boli odložené niektoré nesplatené záväzky na rok 2015, čo vopred zhoršuje podmienky pre hospodárenie MS pre rok 2015 a vyžaduje šetrenie neštátnych finančných prostriedkov.

Krízové riadenie a neštandardné opatrenia, ich zavedenie do praxe a realizovanie počas roka 2014 s vynaložením množstva energie a času zo strany vedenia a hospodárskych útvarov MS vyústili do takého radikálneho šetrenia finančných prostriedkov, že ku koncu roka nebola použitá ani celá účelová dotácia a nevyčerpané prostriedky vo výške 79 122,31 EUR boli presunuté a čerpané v 1. Kvartáli 2015. Spolu s procesmi spätnej zámeny budov Matice slovenskej a Neografie z roku 2012, a nutnosti zmien v účtovníctve MS bolo potrebné vykonať účtovné opravy a prípravu na dodatočné daňové priznanie za r. 2012 resp. 2013 a až následne riadne daňové priznanie za rok 2014. Z týchto dôvodov došlo k posunu termínu vykonania ročnej účtovnej závierky 2014 a Daňového priznania MS za r. 2014 na termín do 30.6.2015.

Príjmová časť rozpočtu

Štátne prostriedky – Zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov z rozpočtu MK SR na rok 2014 č. MK-3/2014/M bola podpísaná zo strany ministerstva 12.2.2014. Prvé prostriedky z dotácie boli na účet Matice zaslané už 14.2.2014. Dovtedy Matica slovenská hospodárila s neštátnymi prostriedkami, ktoré mala k dispozícii z predchádzajúceho roka vo výške 162 770,41 EUR. **Účelová dotácia zo ŠR bola poskytnutá v celkovej výške 1 564 000 €,** a bola rozpísaná do nákladových položiek spolu 9 projektov (rozpis účelovej dotácie v prílohe). Pôvodne schválená výška účelovej dotácie bola 1 494 000,- EUR pre 8 projektov a na konci roka bola navýšená o 70 000,- EUR na čiastočné pokrytie nákladov doplneného 9. projektu Digitálny archív MS. Tieto navýšené finančné prostriedky boli zaslané na účet MS 30.12.2014. Účelová dotácia bola vyúčtovaná v termíne listom zo dňa 14. marca 2015. Účelová dotácia bola rozpísaná (aj s komentárom) do týchto projektov:

- *Vydavateľské aktivity Matice slovenskej* – projekt zahŕňal edičné aktivity MS – vydávanie pôvodnej slovenskej literárnej tvorby, náklady spojené s vydaním periodík Slovenské národné noviny, Slovenské pohľady, Slovensko (v súlade s úlohami, ktoré boli MS zverené štátom)
- *Finančné vzťahy a technická prevádzka* – projekt financoval časť nákladov Finančno-ekonomického útvaru MS a Technicko-investičného útvaru MS, ktoré zabezpečujú prevádzku jednotlivých pracovísk a napomáhajú tak plneniu úloh MS
- *Veda a výskum Matice slovenskej* – projekt zahŕňal náklady spojené s činnosťou Slovenského literárneho ústavu MS a Slovenského historického ústavu MS, vedeckých pracovísk pre základný slovakistický výskum a Krajanského múzea Matice slovenskej. Náklady boli viazané na realizáciu podujatí Slovesnej jari, vydanie Historického zborníka 1 a 2/2014, 15. výročie úmrtia J. Urbana, 100. výročie narodenia a 30. výročie úmrtia J. Silana. 50. výročie narodenia Erika Ondrejičku, 10. Výročie úmrtia H. Zelinovej, kolokvium Ján Černeň a Modrá katedrála, stretnutie Rady zahraničných Slovákov.

- *Požičovňa kostýmov a krojov* – zachovávanie, prezentácia a podpora tradičnej ľudovej kultúry, zachovávanie tradícií a zvykov, vzdelávanie ochotníckych divadelných súborov, matičných folklórnych súborov
- *Informačné ústredie MS* ako organizačné a koordinačné, výkonné a metodické ústredie pre mediálnu, informačnú, vzdelávaciu a propagačnú činnosť MS. Projekt zahŕňal náklady spojené so zabezpečením dokumentácie matičných aktivít, vedením internetovej stránky, propagáciou, denným monitoringom
- *Archív Matice slovenskej* ako špecializovaný verejný archív v súlade so zákonom o MS vykonáva všetky druhy odborných archívnych činností ako je zhromažďovanie – akvizícia a preberanie, evidencia, spracovávanie, ochrana a sprístupňovanie archívnych dokumentov, predarchívna starostlivosť
- *Aktivity Členského ústredia a oblastných stredísk MS a Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej* – v súlade so zákonom o MS plnia oblastné strediská v koordinácii s ČU MS úlohy v oblasti starostlivosti o členskú základňu. Projekt financoval časť prevádzkových nákladov oblastných stredísk a časť ich aktivít
- *Hlavné aktivity roka 2014* – projekt podporil náklady spojené s realizáciou celomatičných podujatí – Národné matičné slávnosti, aktivity k 75. Výročiu Malej vojny, k 100. Výročiu vypuknutia 1. Svetovej vojny, k 100. Výročiu Gymnázia J. Franciscih v Levoči, k 100. Výročiu narodenia spisovateľa a exilového dejateľa M. Šprinca, k 100 výročiu úmrtia F. V. Sasinka, k 100. Výročiu narodenia I. Kružliaka, k 150. Výročiu narodenia A. Hlinku, podujatie Národný sviatok na Devíne so zameraním na blížiaci sa Rok Ľ. Štúra a iné.
- *Digitálny archív Matice slovenskej* - Projekt zahŕňal aktivity a prípravné práce pre vytvorenie Digitálneho archívu Matice slovenskej. Z ekonomických dôvodov tento projekt bol koncom roka predčasne ukončený s víziou jeho ďalšieho pokračovania v budúcnosti. Boli vykonané práce najmä v oblasti chemického ošetrenia zbierok a dokumentov, popísanie a zreorganizovanie a príprava na samotnú digitalizáciu.

Účelová dotácia bola k 31.12.2014 vyčerpaná vo výške 1 484 877,69 EUR v súlade s rozpisom jednotlivých aktivít. Nedočerpaná časť vo výške 79 122,31 bola v zmysle zmluvy o účelovej dotácii dočerpaná v nasledujúcom roku období od 1.1.2015 – 31.3.2015. Finančné prostriedky boli použité najmä na výdavky na energie v 1.kvartáli 2015.

Z Ministerstva kultúry SR MS získala účelové dotácie na 21 projektov z toho sme realizovali 18 projektov vo výške 48 300,- EUR.

1 projekt - podprogram na vydávanie umeleckej literatúry pre deti a mládež (4.5.1)
4 projekty – podprogram vydávanie pôvodnej slovenskej literatúry (4.5.2)
3 projekty – podprogram vydávanie umenovednej a spoločenskovednej literatúry (4.5.4)
3 projekty – vydávanie umeleckých a kultúrnych časopisov (4.5.5)
2 projekty – aktivity z oblasti literatúry a knižnej kultúry (4.5.6), t.j. Slovesná jar 2014 a Janko Silan
2 projekty – prehliadky, festivaly, súťaže(7.1), t.j. NMS, Spomienka na osobnosť Somolického
1 projekt – vznik a prezentácia tvorby(7.3) – Holíč vtedy a dnes
2 projekty – vedecko-výskumná a publikačná činnosť (7.4) – Vianočné ľudové koledy a Vianočné sviatky na Podpoľaní

Finančné prostriedky zo ŠR spolu v EUR:

	Rozpočet	**Skutočnosť**
Účelová dotácia	**1 564 000,-**	**1 484 877,69**
Dotácie	**54 300,-**	**48 300,-**
Spolu	**1 618 300,- EUR**	

Neštátne prostriedky.

Vlastné príjmy celkom plán 989 252,67 EUR skutočnosť 989 710,06 EUR

80 758,25 Eur - príjem z predaja periodík a neperiodík, z toho publikácie 40 194,59 Eur, predplatné SNN 31 052,64 Eur, SP 6 273,39 Eur, Slovensko 1 201,74 Eur, Kultúra slova 1837,19 Eur

39 425,25 Eur - služby, z toho požičovňa kostýmov a krojov 23 655,50 Eur, príjem z rekreačného zariadenia 1 420,- Eur, letný tábor 14 262,00 Eur, príjem za xerokópie Archív MS 87,75 Eur

38 074,34 Eur – nájomné

110 606,75 EUR - vrátenie preplatku dane z príjmov z r. 2013

197 210,31 - platby na Digitálny archív

21 150,- EUR – pôžičky (VMS, s.r.o. 20 000,- , Metod, s.r.o. 1 150,- EUR)

294 000,- EUR – príjem z vysporiadania vrátenia neplatnej zámeny (Neografia)
60 000,- EUR – príjem z predaja nehnuteľnosti DMS Moldava nad Bodvou

26 959,70 EUR - finančné príspevky od PO

6 486,88 EUR – finančné príspevky od FO

2 815 EUR – splátky pôžičiek zamestnancov

1 536,54 EUR – iné príjmy (príspevok Mesta Martin na Slovesnú Jar – 1000,-, príspevok Neografie a.s. 200,- na letný tábor MS)

2 640,- EUR - Asignácia 2% podielu z dane

Príjmová časť rozpočtu spolu 2 537 552,67,- EUR
Skutočnosť: 2 608 018,09 EUR

Rozpočet príjmovej časti bol naplnený.

Cash flow:
Stav finančných prostriedkov na BÚ v hotovosti k 1.1.2014 101 884,11 Eur
- z toho vlastné zdroje k 31.12.2014 18 884,11 Eur

Stav finančných prostriedkov na BÚ v hotovosti k 31.12.2014 248 114,74 Eur

Výdavková časť rozpočtu

Výdavky v roku 2014 dosiahli výšku spolu 2 514 535,- Eur.
(spolu s nákladmi na projekt Digitálny archív)
Výdavková časť rozpočtu bola plánovaná vo výške 2 400 408 Eur. Výdavky prekročili plánovanú úroveň o 114 127,-Eur.

Prekročením príjmov o 70 465,42 Eur a prekročením výdavkov o 114 127,- Eur vzniklo prečerpanie možných použiteľných zdrojov (43 661,58 Eur).
Možno konštatovať, že mnoho nákladových položiek v jednotlivých nákladových kapitolách bolo vzhľadom na potreby jednotlivých útvarov rozpočtované na veľmi nízku úroveň, čo bol výsledok úsporných opatrení. Takto nízko postavené rozpočty nákladov boli potom citlivé na prečerpanie vo viacerých prípadoch. Výdavky rozpočtu tiež zvýšilo vrátenie zábezpeky 83 000,- EUR na projekt Digitálny archív firme Ensaco, s.r.o. v posledných dňoch roka z dôvodu jeho ďalšej nerealizácie.
Celkové čerpanie voči rozpočtu výdavkov ako aj čerpanie po jednotlivých rozpočtových kapitolách je v prílohe č.2 - Rozpočet Matice slovenskej na rok 2014 a jeho čerpanie. Čerpanie je uvedené bez projektu Digitálny archív, ktorý je popísaný osobitne.

Zhodnotenie čerpania v jednotlivých rozpočtových kapitolách

Sekretariát predsedu a správcu MS, Vedné ústredie MS, Výbor MS, Predsedníctvo MS – nákup PHM vo výške 10 216,- EUR je premietnutý v kapitole Technicko-investičného útvaru MS (ďalej len TIU MS). Celkové náklady za celú MS na PHM boli prečerpané o 1 478,- EUR. Po personálnych zmenách v priebehu roka sa čerpanie mzdových nákladov znížilo a čerpanie bolo nižšie o 6800,- EUR.

Dozorný výbor MS – celkové čerpanie kapitoly mierne prekročilo plán. Celkovo táto položka je z objektívnych dôvodov prekročená, ostatné položky sú viac-menej dodržané.

Slovenský literárny ústav MS – čerpanie tejto kapitoly zahŕňa náklady spojené s aktivitami ústavu a celkovo za kapitolu došlo k miernej úspore a to aj napriek výrazným výdavkom na odstupné (účet 527 Zákonné sociálne náklady).

Slovenský historický ústav MS - Rozpočet ústavu bol celkovo nedočerpaný. Mzdové náklady sú mierne prekročené.

Stredisko národnostných vzťahov MS – v návrhu rozpočtu ústavu bolo premietnuté iba najnevyhnutnejšie pokrytie bežných nákladov, v súlade s tým sa realizovalo aj jeho čerpanie, pričom došlo k úspore vo výdavkoch na služby, cestovné i spotrebný materiál. Naproti tomu bolo prekročené čerpanie mzdových nákladov. Celkovo došlo k prečerpaniu rozpočtu.

Krajanské múzeum MS – v spotrebnom materiáli je premietnuté zakúpenie archívnickych potrieb pre potreby spracovávania fondov KM MS, položka služby predstavuje viazanie zahraničných časopisov z fondových zbierok. Celkovo bol rozpočet ústavu dodržaný. Fond J. Doľanovej sa v r. 2014 nečerpal, zostatok finančných prostriedkov je tak ako v minulom roku 33 961,86 Eur.

Archív MS – rozpočet zahŕňal bežné náklady spojené so spracovaním fondov MS, ďalej náklady spojené s reštaurovaním fondov, čiastočne s digitalizáciou fondov. Položka spotreba materiálu je mierne prečerpaná, zahŕňa predplatné periodík do knižnice Slovenská archivistika, Knižná revue, zakúpenie knižných titulov do príručky. Položky opravy a údržba, cestovné a služby sú čerpané s výraznejšou úsporou, zatiaľ čo v mzdových nákladoch mierne prečerpaný.

Digitálny archív Matice slovenskej - Do predčasného ukončenia projektu v 09/2014 pokračovali prípravné práce na tomto projekte.
Celkové rozpočtované náklady na projekt boli predpokladané vo výške 197 600,- EUR. Skutočne čerpané náklady boli vo výške 208 624,- EUR. Čerpanie výdavkov na projekt po jeho predčasnom ukončení prebiehalo ešte v mesiacoch 10-12/2014 na pokrytie mzdových nákladov zamestnancov Digitálneho archívu do ukončenia ich pracovných pomerov.

Slovenské národné noviny – skutočné čerpanie kapitoly bolo mierne nižšie najmä nižším čerpaním služieb a miezd.

Slovenské pohľady – celkovo rozpočet tejto kapitoly bol dodržaný. Rozpočet účtov spotreba materiálu, cestovné, opravy a údržba sa čerpal s miernou úsporou. V službách došlo k miernemu prečerpaniu kvôli vyšším výdavkom na autorské honoráre. Mzdové náklady boli naopak nižšie.

Vydavateľstvo MS a ďalšie periodiká – celkovo je čerpanie kapitoly, ktorá zahŕňa aj náklady spojené s vydaním magazínu Slovensko a dvojmesačníka Kultúra slova mierne vyššie (133 214,- EUR) ako bol plán rozpočtu (129 651) o 3590,- EUR

Členské ústredie MS, Oblastné strediská MS. Čerpanie kapitoly Oblastné strediská MS zahŕňa prevádzkové náklady uhrádzané na základe nájomných zmlúv centrálne, ďalej čerpanie dotácií na výdavky a čerpanie dotácií, ktoré domy MS získali na základe podaných grantov. Čerpanie položky daň z nehnuteľností predstavuje platby realizované v domoch, pokiaľ je daň z nehnuteľností hradená centrálne premieta sa do čerpania TIU MS. Dotácie na výdavky boli poskytnuté tak ako boli plánované spolu.

Stručná rekapitulácia čerpania účtu Koruna Matici.

Počiatočný stav k 1.1.2014	1038,25 Eur
Konečný zostatok k 31.12.2014	4229,56 Eur
Príjem z platieb zakladajúcich členov:	2000,- Eur
Príjem z odvodov MO MS:	1857,30 Eur
Individuálni členovia:	219,00 Eur
Čerpanie fondu spolu 4 915,45 Eur	
Z toho:	
Krajské rady MS: 8 x 230 Eur	1840 Eur
Oblastné rady	225,45 Eur

Politologický odbor MS 400 Eur
Národopisný odbor 200 Eur
Spevácky Odbor MS 50 Eur
Ekonomický odbor MS 50 Eur
Športový odbor MS 400 Eur
SPOLU odbory 2100 Eur
Odbor Mladá Matica 700 Eur
Vlastivedný odbor MS 200 Eur
Výtvarný odbor MS 300 Eur
Divadelný odbor MS 500 Eur

Informačné ústredie MS – rozpočet kapitoly okrem bežných nákladov súvisiacich s chodom pracoviska zahŕňal v službách denný monitoring (Slovakia Online a spravodajský servis TASR).
Najmä vzhľadom na výrazné personálne zníženie pracovníkov IÚ bolo nižšie čerpanie miezd a celkovo čerpanie celej kapitoly bolo nižšie o 7085,- EUR

Finančno-ekonomický útvar MS –celkový rozpočet kapitoly bol mierne prečerpaný. Prečerpanie niektorých nákladových položiek súvisí s dočerpávaním nevyčerpanej časti štátnych prostriedkov ku koncu roka z projektu Finančné vzťahy a technická prevádzka (náklady FEÚ a TIÚ spolu).

Technicko-investičný útvar MS – táto kapitola zahŕňa náklady samotného pracoviska ale zastrešuje aj náklady na prevádzku všetkých pracovísk okrem oblastných stredísk. V položke spotreba materiálu boli rozpočtované náklady na PHM pre všetky pracoviská (14000 Eur) – čerpanie 15 478,- EUR. Celkové čerpanie rozpočtovaných nákladov 351 446 EUR bolo vo výške 348 861,- EUR. Položka spotreba energií zahŕňa platby za všetky médiá – elektrická energia, voda, para plyn všetkých nehnuteľností s umiestnenými pracoviskami (II. budova MS, Divadelná technika, Matičný dom, Dom J. C. Hronského, Neografia C, pracoviská v Bratislave) a RZ Santovka, Štúrovo, kruhový objazd v Komárne.

Požičovňa kostýmov a krojov mala v rámci úsporných opatrení v pôvodných návrhoch nízky rozpočet, hraničiaci s existenciou a schopnosťou jej prevádzky. Napriek určitým úpravám je celkovo táto kapitola výrazne prečerpaná.

Hlavné aktivity – rozpočet 30 000 Eur, čerpanie 22 926 Eur

Finančné prostriedky z tejto kapitoly boli použité na projekty Roka Kráľa Svätopluka a A. Hlinku – najmä Národné matičné slávnosti, 100. Výročie vypuknutia prvej svetovej vojny, 100. Výročie smrti tajomníka MS Františka Víťazoslava Sasinka, Slovenský festival poézie Beniakove Chynorany, 100. Výročie narodenia I. Kružliaka a iné.

Projekty miestnej a regionálnej kultúry – rozpočet 17 500 Eur bol koncom decembra po schválení VMS navýšený z pôvodnej sumy 11 000,- EUR. Skutočné čerpanie bolo 16 521,- Eur.

Grantová agentúra MS – rozpočet 2 500,- Eur, čerpanie 2499,- Eur

Podľa svojho štatútu a výzvy na predkladanie projektov grantová agentúra schválila príspevky na 3 projekty vo výške 2499,- Eur (všetky po 833,- EUR).

Realizované projekty:

- vydanie zborníka **Štúdia k Slovenskej republike v rokoch 1939 – 1945**
- **Orol Tatranský a jeho prelety časom** – výtvarné a grafické riešenie výstavných panelov, redakčné práce a príprava tlačových podkladov
- Vydanie vedeckej monografie: **Ideálny obraz národa. Stereotypizácia uhorských etník v slovenskej cestopisnej a národopisnej literatúre 17.storočia**

Všetky príspevky sa realizovali v plnej výške.

Celkové čerpanie a stav hospodárenia MS je upravený zohľadňuje podanie dodatočného daňového priznania za r. 2012 a 2013, následného DP 2014 a účtovnej závierke 2014. Po úprave (zmenou účtovania po vrátení neplatnej zámeny nehnuteľností medzi MS a Neografiou, a.s.) je výsledkom z r. 2012 daňový preplatok vo výške 83 328,30 EUR a za r. 2013 daňový nedoplatok vo výške 3 740,95 EUR, o ktorých zápočet a aj zápočet s daňovou povinnosťou za r. 2014 (odklad do 30.6.2015) vo výške 12 077,13 EUR MS požiadala a Daňový úrad vyhovel.

Vypracoval: 17.8.2015, Ing. Jaroslav Gustiňák, riaditeľ FEÚ MS